

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

De statu naturæ lapsæ. Liber Primvs. Qui est de peccato originali

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

DE STATV NATVRÆ LAPSÆ LIBER PRIMVS.

Qui est de peccato originali.

CAPVT PRIMVM.

Peccatum originale ex mente Augustini concupiscentia. Quid reatus ejus, utrum culpæ an pœnæ sit? Agnovit in eo iniquitatem, mortem animæ, immunditiam, averfionem &c.

PELAGIANA hæresis A in eo magna ex parte sita fuit, quod peccati illius ingentis transitum exhiberet. Hæc enim fuit totius erroris istius firmissima velut basis, qua subtracta corruerat. Vide-

bant enim tantas naturæ vires, quantas ad justitiam predicabant, non posse ulla ratione defendi, si naturam peccato aliquo vitiatam esse concederent. Vnde in hoc peccato alstruendo & explicando potissimum Divi Augustini industria desudavit, & de Ecclesia Christiana bene meritus est. Nec mirum sanè; quandoquidem, sicut illius peccati everfio, unicum hæresis Pelagianæ fundamentum est; ita è contrario peccati illius transitus, Christi, & Christianæ fidei. Nam ut rectissime Augustinus dicit; *in causa duorum hominum, quorum per unum venundati sumus sub peccato, per alterum redimimur a peccato, &c. proprie fides Christiana consistit.* Hoc ergo peccatum quia quotquot Catholico nomine gloriantur, constanter credunt, non est laboriosè satagendum, ut alstruamus. Sed quia non rarè ulu venit, ut quod fide credimus, disputandi subtilitate è manibus elabatur; dum vel Glossa textum destruit, vel principijs conclusiones ita dissonant, ut quod in principio velut unà manu dedimus, hoc in repugnante illi explicatione vel conclusione, velut alterà aueramus, operæ pretium est hic ex Divi Augustini scriptis ostendere, quid ipse senserit, & qua peccati illius explicatione & intelligentiâ Catholica Ecclesia per os ejus Pelagianam hæresim vicerit, de victoriæ triumpharit. Nec enim ostendi potest, fuisse quempiam in tota Ecclesia, sive tempore Augustini, sive multis seculis post, qui aliter peccati illius naturam aut transitus modum intellexerit, aut exposuerit, aut ex-

ponendum judicaverit quàm Augustinus illud in scriptis suis declaravit: ut quisquis Regiam viam istam ab eruditissimis majoribus per secula multa totam ingressus fuerit, merito de veritate possit esse securus. Nam propter nonnullas, quæ in re ista obscurissima, quamcumque tandem sententiam secutus fuerit, deesse non possunt, remoras ac difficultates, compendia itinerum, velle sequi, non solum novâ, sed etiam à traditis atque tritis majorum vestigijs discrepantiâ, periculo sanè non caret, quantumvis quadam specie facilitatis blandiri primâ fronte videantur.

Quid igitur sit peccatum illud, & qua ratione ab Adamo in posteros traducatur, obscura quæstio semper habita fuit. Vnde de illo Augustinus: *Quo nihil est ad predicandum notius, nihil ad intelligendum secretius.* Naturam tamen ejus Augustinus, ab exortu Pelagianæ hæresis usque ad occasum ejus, constanter eodem modo, sine ulla variatione, tanquam sibi certissimam semper explicuit, etsi de quibusdam circumstantijs ejus semper ab initio usque ad finem vitæ fluctuaverit. Ut igitur à prioro quæstione incipiamus, tanquam rem sibi exploratam semper Augustinus docuit, peccatum originale esse concupiscentiam. Testimonijs illius veritatis scripta, quæ adversus Pelagianos exaravit, plena sunt. Sic enim loquitur in libro secundo adversus Iulianum: *Non est hoc malum nuptiarum, (de concupiscentia, cum qua pugnamus, multa locutus fuerat) sed primorum hominum peccatum in posteros propagatione tractum.* Et libro tertio cum dixisset, *Nuptiarum bonum malo originali, quod inde trahitur, accusari non posse, id est, nuptias propter peccatum generatione propagatum non posse reprehendi, explicando subiit: Malum originale dicit, cuius moribus mecum repugno, & cuius contra melandibus pugna.* Et continuo: *Quod natus es, pertinet ad Dei conditionem, & parentum facilitatem*

CONTRA

contra quod datem amicitia, quia renatus es, pertinet ad pravaricationem, quatuor diaboli astutia feminavit, unde te Corsi gratia liberavit &c. non iam reus ex illo, sicut erat natus. Et libro quarto: Si autem hoc malum, quod in seipsis parentes sentiunt, cui malo, ut tuus verbum utar, Apostolorum legio repugnavit, non pertinet ad filios; sine ullo utique nascerentur: nu e vero quandopidem cum hoc nascerentur, quid miraris, quia propter hoc renascuntur, ut ab eius obligatione solvantur? Vbi tanquam rem manifestam, nullaque admiratione dignam hoc iradit. Et infra: Nec libidinis tate polluntur, qui libidine bene utuntur, quamvis generent libidinis tate pollutos & illa regenerandos. Et libro sexto adversus eundem Iulianum: Tale porro a tam magnum malum (concupiscentia) tantum quia tunc, quomodo non teneret in morte, & pertraheret in ultimam mortem, nisi & eius vinculum, in illa, qua fit in baptismo, remissione peccatorum omnium solveretur. Et inferius: Hoc ergo vitium (quod suscitatur desideria mala) non potest nisi reatu tenere hominem, quamvis eiusdem mali bono usu de castis coniugibus procreatum. Et in libro adversus eundem Iulianum operis imperfecti: Vitium peccatum, an mors, an utrumque per omnes homines pertransisse dictum sit, videtur ambiguum: sed quid horum sit, res ipsa iam aperte demonstrat. Nam si peccatum non pertransisset, non omnis homo cum lege peccati, qua in membrum est, nasceretur: si mors non pertransisset, non omnes homines &c. morerentur. Sed quid opus pluribus? Penae volumen ex solis hac de re testimonijs posse confici, quorum nonnulla adhuc infra proferre cogemur. Sed hanc presenti loco satis sint: ex quibus constat, hoc eum velut rem sibi perspectissimam constanter docuisse.

Sed quia principia doctrinae S. Augustini non ita passim cognita sunt, vel penetrantur; hinc factum est, ut nonnulli doctrinam istam gravibus censuris satis immodeste perstrinxerint. Audi enim sunt dicere: Rationem huius peccati ita assignare Augustinum, ut qui eius sententiam sequeretur, ratione facile convinci posset, ut concederet, nullam esse aliud peccatum, quod verè & proprie peccatum esset, praeter peccatum primi parentis: idque propter reatum, cuius Augustinus mentionem facit. Additque merito illam sententiam Scholasticis non probari: Ex ea enim, inquit, cogimur incidere in sententiam Pelagii. In qua censura tam insolenti, utrum temeritas, an imperitia palmam ferat, planè nescio. Quid enim magis temerarium dici potest, quam Augustinum, cui soli Pelagianae haereticis extirpationem Ecclesia haecenus acceptam tulit, illam opinionem docuisse, ex qua necesse est in eandem haeresim incidamus? Imperitia verò doctrinae S. Augustini tanta in eo passim apparet, ut alienis non suis oculis illius scripta legisse videatur. Ex quo factum arbitror, ut cum Acta Concilij Palestini contra Pelagium celebrati velut recenter à se inventa proferre vellet, nesciens laciniam quandam ex libro Augustini de peccato originali obtulerit. Ne vero sua careret verisimilitudine ea, quam ipse de sententia Augustini censuram tulerat,

nonnulla loca proferet, quibus Augustinus sui ignorantiam fateatur, tum in a libris de peccatorum meritis; tum in b Epistola ad Hieronymum; tum in c sermone quodam de verbis Apolloli. Sed in omnibus istis locis Augustinus de alia difficultate intelligenda fatigat, quae à praesenti diversissima est.

Vt igitur Augustinus ab illo opprobrio Pelagianae haereticis vindicaretur, paulo latius declarandum est, quid Augustinus hac in re senserit; ne lententia minus penetrata, & à principijs suis avulsa displiceat. Itaque in primis Augustinus, quancumque concupiscentiam vel libidinem, quae eadem Augustino sunt, esse peccatum originale tradit, nomine concupiscentiae non intelligit solam libidinem illam, qua vel obscenae partes corporis excitatur, vel intus ipse animus ad concubitum accensus inhiat: sed omnino omnes cupiditates animi, quibus homo ad peccata propellitur & provocatur, sive illa carne, sive solo animo peragantur. Phrasin enim Apostolicam sequi solet, qua dicit Iacobus: Vni quisque tentatur à concupiscentia sua. Et Paulus: Nam concupiscentiam nesciebam, nisi lex diceret: Non concupisces. Totoque illo capite generatim concupiscentiam usurpat, pro t motus eius ab Augustino describitur esse desiderium peccati. Vnde ad illum Apostoli locum: Non concupisces: Apertissimum, inquit, saluberrimumque praecipuum est, quod si quis impleverit nullum habebit omnino peccatum. Nam hoc ideo elegit Apostolus generale quiddam, quo curia complexus est &c. Neque enim ullum peccatum, nisi concupiscentia committitur. Quam concupiscentiam ita late sumptam ipse trisariam dividere solet, ut omne omnino cupiditatis genus complectatur. Quibus de rebus latius alibi dictum est. Eodè quoque modo libido generatim ab ipso sumitur, prout nomen sonat: Ea qua in genitalibus, inquit, libido nominatur: cum hoc fit generale vocabulum omnis cupiditatis. Et mox ostendit, libidinem ulciscendi esse iram; habendi pecuniam esse avaritiam; quomodocumque vincendi esse perveraciam; gloriandi esse iactantiam; & sic de caeteris multarum rerum libidinis, quarum pleraeque nominibus carent. Huius autem generalis libidinis pars quaedam est illa notissima, qua in concubitum animus vel solus, vel cum ipsa etiam carne, stimulat.

Deinde quando Augustinus docet libidinem vel concupiscentiam esse peccatum originale, sic accipit illa, ut simul involvant reatum, quo anima coram Deo rea est: qui reatus per peccati remissionem tollitur, quamvis ipsa concupiscentia remaneat. Ex quo fit, ut reatum illum ipse consideret velut id quod formale est in peccato originali, concupiscentiam illam velut materiale. Itaque saepius dicit, illo reatu ablato concupiscentiam expiari, non imputari, & similia. Hinc illa Augustini passim in eius libris repetita: Huius concupiscentiae reatum regeneratio sola dimittit, quem generatio trahit. Et inferius: Respondemus, inquit, dimittit concupiscentiam carnis in baptismo, non ut

Lib. 4. r. 1.

Lib. 6. c. 8.

Lib. 6. c. 15.

Cap. 19.

Lib. 2. operis imperf. cont. Lib. 6. f. 273.

Pasquet in 1. 2. Diss. 176. c. 3.

a Lib. 3. a. b. Epist. ad Hieron. c. 1. c. 1. c. 1.

1. 2. c. 1. c. 1. c. 1.

Lib. 6. c. 1. c. 1. c. 1.

Lib. 6. c. 1. c. 1. c. 1.

Lib. 1. c. 19. c. 1. c. 1.

189

non ut non sit, sed ut in peccatum non impuleretur. *lib. 1. de*
reprob. c. 26.
 quamvis autem reatu suo iam soluto, manet tamen,
 donec &c. Quod paulo post declarat compara-
 ratione peccatorum actualium, quæ quamvis
 prætereant actu, manent tamen reatu; & in
 æternum permanent, nisi remittantur: sic
 itaque, inquit, fieri è contrario potest, ut etiam
 illud maneat actu, prætereant reatu. Quod paulo
 ante dixerat: Illud concupiscentiæ, quando remit-
 titur, reatus auferitur. Et multis interjectis ad-
 dit: Hæc ita sive remissio peccatorum, quando non
 fit in prole, sic tibi est lex ipsa peccati, ut etiam in pec-
 cato non impuleretur, id est, ut etiam reatus eius cum illo
 sit, qui iam teneat æterni supplicij debitorem. Et in
 iustis contra Iulianum: Sciens eius gratia nos
 sanari ab ipso concupiscentiæ motu, qui nos ab eius
 originali reatu, spiritali regeneratione sanavit. Et
 paulo post: Iam pro cuius dubio cernis, atque concedis,
 esse in homine aliquid mali, quod non ipsum, sed rea-
 tum qui ex illo contractus fuerat, auferatur in bap-
 tismo. Et paulo ante: Reatus eiusdem mali, non
 quo reatum malum est, sed quo reatum, ut in quo est,
 sicut generatione contrahitur, ita nisi regeneratione
 non solvitur. Similia videre licet libro sexto
 contra Iulianum, & alijs multis locis. Ex
 quibus sanè perspicuum est, Augustinum non
 exultimate, in eadem illam concupiscentiam, seu
 cupiditatem, seu libidinem esse originale pec-
 catum: sed concupiscentiam cum illo reatu,
 qui baptismo tollitur, expiatur, non imputatur,
 solvitur, dimittitur: quibus phrasibus
 Augustinus uti solet.

Sed hic est Scriptoris illius Recentioris, de
 quo supra mentionem fecimus, lapsus offensio-
 nis, & petra scandali. Opinatur enim nomine
 reatus obligationem ad poenam semper intel-
 lexisse Augustinum, nec aliud, inquit, intel-
 ligere potuisse. Obligatio autem ad poenam
 non est peccatum: seu effectus eius. Et hæc
 est causa, cur putet Augustini sententiam in
 Pelagianismum incidere: quia veri peccati rati-
 onem tollit ex parvulis.

Sed si Augustini scripta potius diligenter
 perferuntur, quam censere mauillet, d. pre-
 hendisset fortassis, nullam esse causam tantæ
 severitatis in tantum Doctorem. Augustinus
 enim nomine reatus, quando de originali pec-
 cato loquitur, id intelligere plerumque solet,
 quod Scholastici reatum culpæ vocant. Nec
 aliud est peccato iam præterito, quam ipsa
 culpa, ipsa macula, ipsum peccatum habituale,
 quo anima culpabilis, maculata, & rea, non
 poenæ tantum, sed peccati manet; sive reatus
 ille simul respectum implicet ad peccatum ali-
 quod præteritum, sive non implicet. Ipsa enim
 culpa habitualis, seu peccatum habituale est
 ipse reatus animæ, quo eoram Deo culpabilis
 tum peccati tum poenæ manet. Hoc autem
 reatum vocare maluit, quia ille sonat quo-
 dammodo ipsam imputabilitatem ad culpam;
 sicut reatus poenæ imputabilitatem seu obliga-
 tionem ad poenam: Sed ipsum Augustinum
 sua sententia explicantem audiamus, qui satiatis-
 simè, & luculentissimè se ab illius censuræ te-
 meritate defendit. Nam in illo ipso loco, ubi

A de illo concupiscentiæ reatu ex professo tra-
 ctat, simulatque remanentis concupiscentiæ
 reatum ablatum esse dixisset, perspicuis verbis
 adiecit: Hoc est enim non habere peccatum, reum
 non esse peccati. Quid clariùs postulari potest?
 De concupiscentia loquitur: de reatu eius di-
 sputat, quem remitti, & auferri docet. Et ne
 reatum poenæ quisquam intelligeret, occurrit
 ipse-met asserendo, per huiusmodi remissio-
 nem hominem non esse amplius reum peccati;
 & ideo non habere peccatum, hoc est, non
 esse amplius peccatorè. Quod ut familiari ex-
 emplo nobis exponeret, nec ullus relinqueretur
 cavillationi locus: Nam, inquit, si quisquam, *lib. 1. de*
 verbis gratiæ, fecerit adulterium, etiamsi numquam
 deinceps faciat, reus est adulteri, donec reatus ipius
 indulgentia remittatur. Habet ergo peccatum, quam-
 vis illud quod admisit iam non sit, quia cum tempore
 quo factum est, præterit. Nam si a peccando desisteret
 hoc esset non habere peccatum, sufficeret, ut hoc nos
 moneret Scriptura &c. Non hic de reatu poenæ,
 sed culpæ sermonem esse, verba ipsa luculen-
 tiùs clamant, quàm ut alicujus illustracionis
 vel expolitionis indigeant. Dicit enim, per
 huiusmodi reatus homines esse reos, non poenæ,
 sed peccati adulteri; eoque reatu sublato vel
 manente, tolli vel manere peccatum. Et ad-
 hæc tamen alibi manifestius reatum peccati
 originalis à reatu poenæ distinguit: Quasi vero,
 inquit, peccatum, quod eor ex Adam dicitur origi-
 naliter trahere, id est, reatu eius implicatos, & ob
 hoc poenæ obnoxios detineri, usquam esse potuerit, nisi
 in voluntate: quæ voluntate commissum est, quando
 divini præcepti est facta transgressio. Ecce eviden-
 tissimè reatum culpæ à reatu poenæ distinctum
 & ita distinctum, ut posterioris illius causa sit
 prior: Reatu peccati implicatos, & ob hoc poenæ ob-
 noxios. Et hinc est, quod Iulianus, cum sen-
 tum Augustini de reatu culpæ & poenæ intel-

C liggeret, etiam utrumque distinguit: Intrauit
 per unum hominem peccatum in hunc mundum, & imperf. cont.
 per peccatum mors; quemiam illum & reum, & *lib. 1. de*
 damnationi mortis perpetuæ destinatum mundum aspe-
 xit. Ecce reatum culpæ simul & poenæ. Et
 eandem distinctionem observans Augustinus:
 Hanc mortem, quæ omnes morimur &c. non vis ex
 peccato in omnes secisse originaliter transitum, ne co-
 gatur fateri, simul etiam originaliter transisse pecca-
 tum: sentis quippe, quàm iniquum sit sine merito
 transisse supplicium. Et apertissimè in Psalmos,
 cum dixisset: Trahitur iniquitas ex Adam: Etiam, *in psal. 50.*
 inquit, ipsum vinculum mortis cum ipsa iniquitate
 concretum est. Nemo nascitur, nisi trahens poenam,
 trahens meritum poenæ. Ecce in his locis claris-
 simè peccatum ipsum parvulorum statuit esse
 meritum supplicij; & propter iniquitatem trahi
 meritum poenæ: quam doctrinam sexcenties
 alijs locis repetit, sicut infra à suis locis dicturi
 sumus: ut nemo profectò, nisi profus perva-
 ceax, aut gloriæ suæ de superato quoquo modo
 Augustino, quàm veritatis amantior dubitare
 queat, quin Augustinus culpam, seu reatum
 culpæ parvulorum à reatu poenæ distinctum
 agnoverit, & unum alterius causam, reatumque
 culpæ supplicij secuti meritum constituerit.

Hinc

Hinc est igitur, quod sapissimè reatum illum concupiscentiæ, sive id, propter quod parvuli supplicio digni rei sunt, talibus epithetis declaravit, qualia in reatum pœnæ non possunt ulla verisimilitudine transferri. Vocat eum *immunditiam & iniquitatem*: Per hæc, inquit, *Sancti* *mentia peccati reatus in parvulis solvitur: de quo reatu scriptum est, neminem esse mundum, nec si unus dies fuerit vita eius. Vnde est & illud in Psalmis: Ego in iniquitatibus conceptus sum. Et in alio eisdem argumenti libro: Per successione[m] transiente[m] in omnes profirptione iniquitatis & mortis.*

In Psalmis: *Quid est, quod se dicit in iniquitate conceptum, nisi quia trahitur iniquitas ex Adam? Quam statim non pœnam, sed merum pœnam nominat. Vocat eum sexcenties & amplius mortem, & inde mortuos esse parvulos: Tale potro ac tantum malum: tantum quia inest, quemodo non teneret in morte, & periret in ultimam mortem, nisi eius (mortis) vinculum in illa, quæ sit in baptismo, remissione peccatorum omnium solveretur? Ecce hoc est, quod toties alibi dicit, reatum peccati solvi, mortem scilicet animæ seu vinculum mortis solvi. Et cujus, quæso, mortis, an corporalis, an alicujus reatus pœnæ? Ipse Augustinus dicat: Propter hoc vinculum mortis mortui reperiuntur insanes, ea morte, qua tenebantur omnes, pro quibus mortuus est Christus. Unus enim pro omnibus mortuus, ergo omnes mortui sunt. Et in eisdem libris alibi: Si fieri non posset, (ut peccatum seminibus misceretur) non esset unde parvulos nondum de corpore egressos mortuos diceremus: quia si Christus & pro ipso mortuus est, ergo & ipse mortui sunt. Et inferius: Nequis ambigeret, quam mortem intelligeret: Non habere parvulos vitam, nisi habeant Christum, Ioannes Evangelista testatur, dicens in Epistola sua: Qui habet Filium, habet vitam, qui non habet Filium, vitam non habet. Merito ergo intelliguntur mortui, qui non habent vitam, pro quibus est Christus mortuus, ut habeant. Nef. io quid apertius de morte parvulorum dici queat. Mortuos enim esse docet, quia non habent in se vitam, id est, Filium Dei, hoc est, Deum; qui secundum perpetuam Augustini doctrinam respectu animæ est vita eius: Dico tibi anima, inquit, quoniam Deus tuus etiam tibi vita est. Vnde & generatim alibi,*

alis ejus sententia est: Peccatum mors est anima. Tract. 11. Et alibi: *Quomodo* (mortem corporis) *natum in Adam peccando meruisse; sed anima, qua in ipso peccato sit. Vocat illum reatum etiam pollutionem; quo vocabulo nihil iste ipse recentior Scriptor efficacius invenire potuit, ut veram peccati maculam nobis exprimeret. Docet enim eam non esse aliud, quam denominationem rationis, qua aliquis denominatur pollutus & peccator, ab actu præterito non retractato: Hoc est, esse figmentum quoddam mentis, quo tamen aliquis revera manet pollutus atque peccator. Quid enim est denominatio rationis, nisi figmentum rationis? Cujusmodi præstigijs subtilitatis, utrum non omne peccatum evanescat in fumos ipse viderit. Certè Augustinus veram peccati originem lib. 4. in libris pollutionem agnoscat; sed longè solidius, tal. c. 1. quam in tali rationis denominatione fundamentam: Neo libidinis, inquit, tabe polluitur, qui libidine bene utuntur: quantum generent libidinis tabe pollutos, & ideo regenerandos. Vbi libidini pollutionem in parvulis conjunctam esse non in parentibus baptisatis; & propter talem pollutionem regenerandos esse, perspicuè profiteatur. Et in libris de Civitate Dei: Propterea nobis per mediatorem præstita est gratia, ut polluti carne peccati carnis peccati similitudine mundamur. Denique non obscure vocat reatum illum aversionem a Deo: quando parvulos à Deo aversos esse constituit: Quomodo dicitur erat cum (parvulum) renuntiare diabolo, cuius in eo nihil esset? Quomodo converti ad Deum, à quo non esset aversus? Cum igitur Augustinus peccato parvulorum originali, hoc est, concupiscentiæ, quam semper eorum peccatum nuncupat, aversionem, pollutionem, mortem animæ, immunditiam conjunctam esse fateatur: eaque omnia cum reatu, quem ipse prædicat, ablato tollantur, eoque manente maneat: neque ullo modo debitum pœnæ, sed peccatum & culpam præ se ferant; perspicuum est, illum reatu concupiscentiæ esse aliquid à reatu pœnæ longè diversum, eoque prius: propter quod debito pœnæ, seu æternæ damnationis obstricti sunt.*

CAPVT SECVNDVM.

Solvitur locus difficilis Augustini ex libro sexto contra Iulianum.

SE D unus est Augustini locus, qui contra doctrinam istam opponi potest, ut ostendatur, eum per reatum concupiscentiæ nihil aliud nisi reatum pœnæ intellexisse. Nam libro sexto contra Iulianum dicit, reatum illum respectu hominis, qui se peccasse non meminit, non esse in animo ipsius, sed in oculis legibus Dei, qua conscripta sunt, quodammodo in mentibus Angelorum, ut nulla sit iniquitas impunita, nisi quam sanguis medi-

torum expiaverit: cuius signo crucis consecratur unda baptismatis, ut ea diluatur reatus, tanquam in Chirographo scriptus in notitia spiritualium potestatum, per quas pœna exigitur peccatorum. Quibus verbis quia significat, reatum illum non esse in animo, sed in mentibus Angelorum, per quos pœna exigenda est peccatorum, videtur reatu pœnæ nomine reatus intelligere. Nam iste locus est, qui recentiorum illum Scriptorum in eam Augustini censuram præcipitavit.

Respon-

123

Respondet igitur primò, aliquibus visum esse, quod Augustinus de reatu peenae loquatur: non quasi alium reatum non agnouerit, qui illius origo & veluti basis est, sed quia per reatum peenae tanquam vulgo notioerem, magisque intellectu facilem, rem obscuram illustrare maluerit. Perfacile enim intelligitur, peccato transacto dignitatem peenae esse reliquam: quo verò pacto peccati reatus ipso peccato iam præterito maneat, non ita cuius obuium est: cum etiamnum difficultas ista doctissimorum target ingenia. Solutio facilis est, & fortassis vera.

Ut verum tamen fatear, difficulter mihi persuaserim, hanc divi Augustini sententiam esse. Nam in ipso isto capite, ex quo locus ille avulsus est, luculentissimè tam ipse, quam Iulianus, de reatu peccati seu culpae differunt. Iulianus enim propter illa Augustini verba, quibus dixerat, concupiscentiam manere actum, præterito reatu, velut ea reprehendens dicit, contrarium in peccatis habere locum: nempe, ut prætereant actum, reatu verò maneant. Hoc autem eum de reatu culpae non peenae intelligere, apertissimè declarat, quando dicit: potest, donec consequatur

Apud Aug. lib. 6. cont. Iul. c. 19. *veniam, premi impietate commissi, & manet reatus, actione finita. Quid est enim impietas commissi, nisi reatus culpae, quae commissi est? Unde mox reatum abscedere, idem esse dicit, quod liberum à profanitate videri. Quod sane nihil aliud est, quam liberum ab ipsa profanitatis culpa videri. Nec Augustinus hoc reprehendit, sed potius probat, cum dicit:*

Hoc de sacrificio idoli oblato verissime dicit: actus est enim, qui opere ipso peragitur, & non erit, nisi iterum sit, alterum sit. IMPIETAS verò ipsa, quae hac sunt, tam diu manet, donec idoli renuncietur, & credatur in Deum. Quid est enim, impietatem manere, nisi reatum culpae manere? Unde paulò inferius id quod dixerat, impietate immolationis manere, alijs verbis dicit: Manet tamen reatus eius, donec in lavacro &c. Quae cum aperte de reatu culpae ab utroque intelligantur, etiam de reatu culpae intelligi debet, id quod de reatu concupiscentiae dicit: propter quem explicandum illa de peccati actualis reatu permanente similitudo prolata fuerat.

Sed quia Iulianus dixerat, reatum illum, seu impietatem, qua premebatur is qui idolis immolaverat, remanere in illius conscientia qui deliquit, donec dimittatur; per transennam reprehendit Iulianum Augustinus, eo quod inde sequeretur, non superesse amplius illum reatum, si quis peccati oblitus, nulla amplius eius conscientia vexaretur: cum tamen eum permanere, certum sit, donec remittatur.

Unde concludit, non eum in corpore, non in conscientia, quia oblita est, sed permanere in legibus Dei scriptis in mentibus Angelorum. Quae Augustini disputatio & reolucio ut rectè intelligatur, notandum est, Augustinum ita saepe solitum esse loqui, ut in conscientia, & in memoria & in animo esse dicat,

quod in eius cognitione versatur. Quo loquendi modo nos dicere solemus, obiecti esse in intellectu, vel in voluntate obiective. Hinc est, quod Augustinus in libris contra Faustum prius similiter dicit, sententiam scilicet veram esse in animo nostro; sed si obliviscimur ejus, esse in ipsa veritate: Quid si quæras, inquit, ubi sit hæc vera sententia; nempe, quæ res aliqua quæ non est, dicitur fuisse; sive propositio aliqua obiectiva de re præterita, prius inventur in animo nostro, cum id verum (tanquam obiectum) sit, inus & delinuit. Sed si & de animo nostro oblata fuerat, cum id quod scimus obliti fuerimus, manebit in ipsa veritate. Semper enim verum est, fuisse illud, quod erat, & non est &c. Vbi rem intellectam eodem modo dicit in animo esse, cum scitur; in veritate verò, seu in legibus veritatis, quando ejus obliviscimur. Hinc est, quod in libris de Trinitate docet, mentem & notitiam esse in amore quo quis amat mentem & notitiam; & amorem esse in notitia, quæ quis novit amorem: nempe tanquam obiecta in actibus, qui circa illa versantur: quomodo & amor in seipso est, cum se amat: Mens, inquit, quæ se novit & amat, in amore & notitia sua est: & amor amantis mentis sese quæ scientis in mente notitiaque eius est: & notitia mentis se scientis & amantis in mente atque in amore eius est; quia scientem se amat, & amantem se novit. Et rursum paulò inferius: Mens quæ se novit & amat, cum sua notitia est in amore, & cum suo amore in notitia. Quibus similia in eodem capite aliquoties repetita videre licet. Hunc ergo loquendi modum etiam hic observavit Augustinus, ut in animo id esse dicat, quod in eius memoria est: idque eo congruentius, quod per Iuliani verba ita loqui coactus fuerit. Nam ipse dixerat, præteriti peccati reatum manere in illius conscientia, qui deliquit. In conscientia autem manere non est aliud, maxime phrasi Augustini & Iuliani, quam hominem esse conscientium delicti sui, coque stimulat. Nam iuxta illum sensum statim ex ejus verbis concludit Augustinus: Ergo in subjecto est reatus ille, hinc est, in animo eius, qui deliquisse se meminit, & scrupulo angitur conscientia. Quali in conscientia, & in animo esse reatum, non sit aliud, quam meminisse delicti sui. Ex quo eodem sensu fuit, quod Iulianus dicit, Augustinum parvulus conscientiam, nempe peccati, sine scientia ascribere: Et Augustinus respondet: Tu parvulus, nec scientiam esse, nec conscientiam. Sed quid ista omnia magis ad reatum peenae, quam culpae faciunt? Nam subjective non minus reatus peenae, quam culpae in animo manet, etiam si non amplius se deliquisse memnerit. Quapropter non aliud isto loco vult Augustinus, quam reatum culpae præterite manere quidem obiective in conscientia delinquentis, ut Iulianus dixerat, quomodo se deliquisse meminit; sed si oblitus fuerit, manere in occultis legibus Dei, seu in ipsa æterna incommutabili veritate scripta quodammodo in mentibus Angelorum, id est, quam mentes Angelorum intueudo cognoscant:

Lib. 16. cont. Faust. c. 5.

Lib. 3. de Trinit. c. 5.

Lib. 6. cont. Iul. c. 7.

Lib. 5. cont. Iul. c. 1. Ibid.

CONSTANTINVS
IULIANI

cognoscunt: in qua vident, nullam impietatem, id est, nullum peccati reatum impunitum esse debere, nisi quem sanguis mediatoris expiaverit. Et quia mens Angelorum quasi charta est, in qua veritas illa scribitur, idcirco non hunc reatum, ut perperam ille scriptor dicit; sed ipsas mentes, seu ipsam notitiam Angelorum *chirographum* vocat, in quo, velut obiectum in notitia seu in noscente, reatus ille scriptus est: ut diluatur reatus tanquam in *chirographo* scriptus in notitia spiritualium potestatum, per quas poena exigitur peccatorum. Sed ista omnia rectissime de reatu culpæ intelliguntur: nam & illa non minus quam reatus poenæ in Angelorum notitia scriptus manere debet, ut sciatur, de quibus poena sit exigenda; nem-

pe de illis, qui culpæ rei sunt. Nam quo pacto in eorum mentibus scribi potest, ut nulla sit iniquitas impunita, si non in eorum mentibus etiam iniquitas ipsa, quæ non debet esse impunita, scribatur? Et quid est ista iniquitas, nisi ipsa culpa seu reatus culpæ, qui ex mente hominis, non amplius memoris se peccasse, deletus est. Ex quibus manifestum est, totam istam disputationem Iuliani & Augustini longè rectius de reatu culpæ, quam poenæ accipi; utpote quem impietatem commisit, & iniquitatem, peccato scilicet præterito, permanentem vocant: Nec ullo pacto ex ea posse confici, quod Augustinus nullum reatum nisi poenæ in illo reatu concupiscentiæ, cum qua proles nascitur, intellexerit.

CAPVT TERTIVM.

Quo pacto reatus sit ex concupiscentia, latè ex Augustino. Cur ea phrasi tam libenter utatur.

EX eis, quæ capite primo dicta sunt, satis superque liquet, Augustinum nullo modo quicquam eorum latuisse, in quibus plerique recentiores formalem habituales peccati, seu originalis peccati, quod habituali simile est, rationem collocant. Nam sive dixeris, esse privationem originalis iustitiæ, sive separationem à Deo; quid aliud est *mors animæ*, qua parvulos mortuos esse sexcenties Augustinus docet? Sive privationem nitore ac pulchritudinis; quid est aliud *immunditia*? Sive pollutionem ex qua peccator dicitur; quid est aliud *libidine esse pollutus*, ut regenerationis indigeant? Sive dissonantiam animi habituales à lege; quid est aliud *iniquitas*, quam ipse sæpius prædicat? Sive *aversiorem à Deo*; quid est aliud id quod ipse dicit, parvulum non posse converti ad Deum, *à quo non esset aversus*? Ista quippe omnia, & alia plura, de quibus magno conatu in Scholis disputant, non tantum in originali peccato, sed in omni omnino peccato ita conjuncta sunt, ut sola rationis consideratione separentur. Cum enim peccatum non sit aliud, juxta perpetuam Augustini doctrinam, nisi voluntas mala, hoc est, motus, quo voluntas ab incommutabili bono ad commutabile, seu à creatore ad creaturam deficit: ex hoc ipso unico defectu voluntatis oritur, ut quatenus ab illo bono deficit, quod unicum creaturæ rationalis bonum est, & regula, & lex, & vita, & pulchritudo, & lumen, consequenter sit ibi *aversio*, qua mens à Deo avertitur: & *malitia*, quia vero, & solo, & unico suo bono exiit: & *iniquitas*, quia Deo tanquam æternæ veritati & legi dissonat: & *mors*, quia veta & unica animæ vita tollitur: & *desectus*

nitore, quia vera pulchritudo ejus abscedit: & *tenebra*, quia lumen ejus extinguitur: & *immunditia*, quia Deo seu dilectione Dei, quæ vera & sola ejus iustitia est, defuitur. Quatenus verò non avertitur anima, neque averti à Deo potest, nisi ad aliud, quod Deo inferius & ignobilius est, amore convertatur, hinc fit, ut quemadmodum corpus corporis vilioris contactu sorescit, polluitur, & maculatur: ita in eodem illo contactu amoris, quo anima creaturæ fruatur, & fruendo inhaeret & immergitur, & actu etiam transeunte habitualiter immerfa manet, sit ejus macula, sit immunditia, sit pollutio, sint sordes: quæ nullâ possunt vel creaturæ vel creatoris potestate dilui, nisi ad Deum vivum & verum, qui solus vita, & lumen, & pulchritudo, & mundities ejus est, infusa spirituali dilectione retorqueatur. Et hæc est causa, cur illis omnibus, quorum unum ab altero in peccato separari nequit, promiscuè in explicanda peccati originalis & cujusvis peccati ratione utatur Augustinus: de quibus forte majori subtilitate, quam utilitate in Scholis dimicando tempus terunt.

Quæ cum ita sint, & nihil eorum non viderit Augustinus, quæ nunc ad explicandam peccati originalis naturam proferuntur, sive privativum aliquid sonet, respectu boni incommutabilis, quo privatur anima; sive positivum respectu commutabilis quo convertitur, merito miretur aliquis, quid causæ sit, cur tam libenter inculcet, nihil aliud esse originale peccatum nisi concupiscentiam, quatenus animam reatui suo obnoxiam tenet.

Respondeo causam esse, quia solità suâ profunditate ipsam primam radicem tangere voluit;

197

voluit ex qua nascitur, ut anima parvulorum, quamvis à Deo bono condita, ab eodem tamen Deo suo averfa, & per hoc iniqua, inmen, mortua, & consequenter immunda, & polluta proferatur. Quam Augustini doctrinam ut aliquis intelligat, scire debet nihil aliud esse apud Augustinum, creaturam rationalis bonitatem, sanctitatem, iustitiam, ac recititudinem, nisi *charitatem*, hoc est, ut ipse loquitur, *divino amore ardentissimam voluntatem*: quom alibi sapissime nihil aliud vocat, nisi *bonam voluntatem*, ut supra declaravimus. Voluntas quippe phrasi Augustini & latine loquentium illud ipsum est, quod nos in Scholis dicimus volitionem, seu propositum voluntatis, sive actuale cum actu volumus, sive habituale, quod etiam in dormientibus manet. Et hoc est charitas, seu dilectio, per quam fit, ut mens ab omnibus creaturis avulsa dilectione velut vinculo quodam alligetur soli Deo, & etiam dum non cogitat, ad eum habitualem animi propositum conversa & etiam fixa permanet, & per huiusmodi aeterni luminis, & bonitatis, & iustitiae, & sanctitatis, & recititudinis participationem, & inhabitationem luminosa, & bona, & iusta, & sancta, & recta efficitur. Hoc vinculum inter animam ac Deum aeternum & unicum bonum suum nunquam rumpitur, nisi anima voluntatem ab illo bono sponte sua propriaque arbitrio libertatis averterit: neque voluntatem ab eo avertere potest, nisi eam ad aliud convertendo. Quod autem à summo bono convertet eam, nisi ad id, quod minus est, hoc est, à creatore ad creaturam? Dilectio quippe creatoris nisi creaturam dilectione nunquam pellitur. Sic ergo & Angelus & primus homo lapsi sunt, dum quibus illud supremum & unicum bonum cui voluntate iungebantur, placere debuerat, sibiipsis alià perversam voluntate priori bonae voluntati seu divino amori capitaliter inimicè & placuerit. Sed non sicut sponte sua deorsum magna facilitate lapsi sunt, ita & sponte simili facilitate surgere, seu sursum ire potuerunt, & voluntatem à semetipsis in creatorem flectere & erigere. Voluntas enim illa mala quasi ex altissimo loco tanto impetu in semetipsam lapsa est, ut vestigium quoddam sibi simile animo sibi placenti impresserit, & impressum reliquerit: quo effectum est, ut id quod antea sibi amplectendum, & amandum, fruendumque summam arbitrij libertate delegerat, id postea per severanter libeat, ac libendo placeat, atque ita libeat atque placeat, ut ei amplius displicere non possit. Hoc est ipsissimum istud malum decantatae illius *libidinis*, seu *concupiscentiae* generaliter sumptae; illa poena peccati; illa plaga vestigiumque peccati; illa illecebra fomesque peccati; illa inobedientia non tantum corporis, sed & ipsius animi ex nobismetipsis adversus nos ipsos inobedientia iustissimo reciprocatu inobedientibus reddita. Per hanc libidinem seu concupiscentiam factum est, ut voluntas hominis firmissimè cum objecto, quod male pla-

averat, hoc est, cum semetipsa veluti visco quodam colligata sit, & ita lub illo perverso sui amore subjugata serviat, ut nulla possit vel tua vel cuiquam hominis vel Angelorum potestate, sed sola Dei gratia liberari. Nam loco delectationis libidinosae, quae voluntatem sub se captivam ac servam tenet, Deus aliam delectationem caelestem inserit, per quam fit, ut rupto illo libidinis seu concupiscentiae vinculo apex ille voluntatis ab eius captivitate erutus, rursus caput exferat, & affigatur Deo; ut ita per gratiam aliqua ex parte liberatus, cum ea libidine, quae tunc perditio imperio velut mortua adhuc superest, eadem gratia juvante praeheretur. Haec igitur liberatio voluntatis ab illo libidinis dominantis iugo, quam sibi ipsa sua libertate peperit, nisi per gratiam fiat, in aeternum libidini serviet; quia in aeternum ita ad creaturam, hoc est, ad seipsam conversa per illam libidinem seu concupiscentiam detinebitur, sicut fuit, quando primum eò se sine libidine peccando convertit. Nam stabiliter libere, seu concupiscere id quod aliquis ante voluit, non est aliud, quam stabiliter velle sed sine libertatis usu, id est, stabiliter & delectabiliter trahi & inclinari ut libere velis; cuiusmodi velle non liberum est quoddam pondus, seu gluten, & viscum, quo velle liberum voluntatis imperioque allicitur, trahitur, capitur, possidetur; & ita possidetur, ut apex voluntatis, cuius est libere velle & nolle, ex illo visco nullo pacto propria potestate erui possit. Hic fuit igitur status primi hominis, postquam à Deo in creaturam sua libertate lapsus est: quae suis locis ex Augustino fuse declaranda sunt: hic enim, ne multitudine autoritatum importuni simus, magis supponi, quam probari debent. Quapropter qualis Adam fuit, postquam peccatum perpetraverat, hoc est, libidini seu concupiscentiae peccandi mente subditus, talem & prolem necessariò genuit. Nam ut optime Augustinus: *Ut meliores gigneret, quam ipse esset, non erat a iustis: nec aliam gignere ullo pacto potuit, nisi Deus leges naturae, quas animalium propagationi instituit, perturbaret.* Nam in ea stabiliter fixaque constitutum esse, experientia deprehendimus, ut animal generet simile sibi, imò ut nulla causa effectum proferat, à quo perfectione superetur. Unde necesse fuit, ut si Adam, cum filium gigneret, concupiscentiam animo & membris ex peccato relictam & in naturam quodammodo versam gereret, filius eandem concupiscentiam traheret. Quod si concupiscentiam proles ex parente suscipit, ergo necessariò mentis apicem, cui velle & nolle, consentire ac dissentire datum est, eidem ponderi subjectam & captivam gerit. Si enim pondus illud concupiscentiae deorsum ad creaturas trahens inest animo, alterum omnino necessarium est, ut vel mens libidine inferior & subiecta serviat, vel libidine superior ei subiecte dominetur. Postremum illud est ipsissimus effectus divinae gratiae, sive actualis

Lib. 3. de Lib.
arbit. c. 20.

cum hominis animum à terrenis delectationibus expeditum actu ipso retorquet in Deum, siue habitualis, cum charitas diffunditur in cordibus hominum siue parvulorum, siue majorum, & nos habitualiter ad Deum conversos facit. Quæ gratia si defuerit, animum à Deo aversum esse necessarium est: & si aversum est à Deo, conversus igitur est, & pronus in creaturam. Quæ pronitas & conversio non alio ex capite in parvulis est, nisi per istud concupiscentiæ pondus, quod in eorum membra atque animos transfusum est. Hoc enim libidinosum animi vinculum, ut diximus, talis naturæ est, ut nisi gratiæ celestis, hoc est, divinæ charitatis habitualis infusione ab ea animus liberetur, & convertatur in Deum, eundem animum necessariò in creaturam depressum teneat. Qui status animi non ante apparet in parvulis, quàm ad annos ratione utentis ætatis venerint. Tunc enim animus libidinosus cæcus, ad amanda sola vana & noxia distortus apparet, usque adeo, ut nisi divini gratia illuxerit, ne quidem unum actum efficere queant, qui non alicujus terrenæ cupiditatis instinctu appetatur, & colore tingatur. Hinc Augustinus: *Peccatum originale* (scilicet concupiscentia) *inest quidem nascitibus, dum incipit apparere, quando est insipientibus necessaria sapientia, & mala concupiscentibus continentia.* Et alibi: *Humana natura, qua iacet in parvulis &c. quemadmodum prius proferat insipientia quàm sapientia fructus videtis, & radicis eius vitium videre non vultis, aut videtis, quod peius est, & negatis.* Operantur enim ex habituali animi constitutione in qua nati sunt: quam quis dubitet esse pessimam, cum eos ad omnia vitia, quorum ætas ista capax fuerit, intelligendo compellat?

Quapropter juxta illa, quæ jam diximus, cum Augustinus peccatum originale in parvulis vel *aversiorem*, vel *mortem animæ*, vel *iniquitatem*, vel *injustitiam*, vel *malitiam*, vel *tenebras* vocat, considerat illud ex ea parte, qua mens per illud charitate, hoc est, iustitiâ, & consequenter ipso Deo exuta est, & ab eo refuga & averfa manet. Cum verò illud concupiscentiam cum reatu nominat, spectat radicem primam ex qua nascitur, ut mens averfa, & mortua, & iniqua, & injusta, & tenebrosa fiat. Hoc enim nullo modo fieret, nisi cum libidine, seu cum concupiscentia animum libi subditum possidente nasceretur. Et hæc possessio & subjectio mentis sub pondere & iugo concupiscentiæ, per quod à Deo averfa est, est ipse reatus concupiscentiæ, quem Augustinus prædicat. Illa est enim tota malitia, ratione cujus parvulus, sub diaboli potestate vinculo peccati ac damnationis ostrictus est. Sub illo quippe libidinis iugo ex parentum delicto positus, non potest esse nisi averfus à Deo; & averfus non potest esse nisi peccati reus, Ex quo patet, quàm profunda consideratione Augustinus primam mali originem insinuare conatus sit,

A propter quam proles peccato implicata procreetur.

Hinc est igitur, quod Augustinus testetur, parvulos carni, hoc est, carnali seu carnalium terrenarumque rerum concupiscentiæ subditos esse: *In qua (natura) pœnalis ex illius damnati pœnâ & mortales, & ignavi, & carni subditi nascuntur: iuxta quem modum dicit Apostolus: sumus enim & nos naturaliter filij iræ.* Vbi quod dicit *carni subditi*, Propter difficultatem seu concupiscentiam dicit, sub qua animus (qui videlicet solus concupiscentiæ, & carni, totique mundo, quando iustus est, dominatur) ante iustitiam, captivus jacet, & in propectu iustitiæ cruciatu superandi istius vinculi ac difficultatis affligitur. Nam quemadmodum primus parens libidini per peccatum subjugatus fuerat, dicente Augustino: *Cui libidini subjugaverat libellus, diabolus, quos expeperat, ut quisquid inde nasceretur, tanquam sua arboris (id est libidinis) fructus, pravâ quidem habenti cupiditate, sed tamen non iniquo possidendi iure retineret: ita eodem Doctore prædicente, ut meliores gigneret quàm ipse esset, non erat æquitatis.* Ex quo fit, ut sicut ipse peccando liberè, peccato, id est libidini sublequenti captivus & servus factus est, dicente Apostolo, & interpretante in hunc modum Augustino: *A quo quis aversus est, hinc & servus additus est; Ita necesse erat, nisi pœnalis naturæ cursum impediret Deus, ut proles eidem libidini subdita, & per hoc principi peccatorum diabolo captiva nasceretur.* Nam ut idem dicit: *Propter libidinem rectè dicitur diabolus princeps mundi, hoc est peccatorum: cui, scimus, quod mundum Deus fecerit. Per illam quippe etiam parvulos possidet, & nisi se interponat Deus, postea majores factos regit ad arbitrium suum.*

Hinc est quod non tantum carni subditos, sed & servitutis vinculo astrictos nasci parvulos, frequentissimis testimoniis doceat. Servitus autem & libertas apud Augustinum semper arbitrium respicit, quod necessariò vel Deo, siue actu, siue permanenti constitutione servit, ut sit liberum, vel concupiscentiæ, ut sit sub diabolo concupiscentiæ plantatore captivum. Nam ut ipse dicit: *Nondum aditus gratiâ carnalibus vincitur concupiscentiis.* Sic ergo de parvulis loquitur: *De Infrigidatione Adamum secumit, & servum fecit, & cepit nos tanquam vernaculos possidere.* Et in opere imperitico contra Iulianum, ubi ex professo de servitute peccati, hoc est, de concupiscentia disputat, quam Apostolico more peccatum vocare solet; *Sunt, inquit, servi peccati originali, qui peccatum non faciunt, & ab hoc vinculo servitutis regeneratione solvantur.* Quod magis paulo antè explicuerat: *Fides Catholica bonam creaturam non sub aliena substantia, (ut Manichæi) sed sub peccato suorum dicit serviliter detineri.* Et in libris de nuptijs & concupiscentiis, cum præmiserit:

Non

Lib. 1. cont.
Iul. op. imp.
f. 42.

Lib. 5. cont.
Iul. 54.

201

Non liberum negamus arbitrium, ut intelligere-
mus videlicet ipsum de servitute & libertate
arbitrij loqui. Itam adijcit: Sed si vos filius
liberaverit, aut veritas, tunc vere liber eritis. Hunc
vos invidetis liberatorem, quibus captivis vanam tri-
butis libertatem. A quo enim quis devictus est, sicut
dicit Scriptura, huic servus adactus est. Nec quis-
quam, nisi per gratiam liberatoris, isto solvitur vin-
culo servitutis, a quo est hominum nullus immunis:
per unum quippe hominem peccatum intravit in mun-
dum &c. Ecce perspicuis verbis dicit se de li-
bertate arbitrij loqui: & tamen omnem homi-
nem esse liberandum, vanam captivis, id
est, non liberis tribui libertatem; omnem homi-
nem tanquam devictum etiam servituti esse
victoris addictum; ab eoque vinculo servitu-
tis meminem nisi liberatoris gratia esse libe-
randum, cujusmodi phrasibus quotquot Au-
gustinum intelligunt nihil aliud significatum
esse intelligunt, quam omnem hominem etiam
parvulos sub concupiscentia, quam ipse per-
petuo peccatum vocat, esse mente captivos,
usque adeo ut ab illo vinculo servitutis, qua
voluntas sub concupiscentia pressa pondere, &
captiva detinetur, ne postea in Deum evolet,
sola Dei gratia possit absolvi: qua gratia non
subveniente quid sunt homines nisi quod ait
Apostolus Petrus, *Vesit muta animalia procreata
naturaliter in captivitate & inveniunt.* Hoc ergo est
illud vinculum voluntatis humanæ, cum quo
à Deo suo, hoc est, à veritate averti nascitur:
quod Augustinus subinde vinculum mortis
vocat, alicubi vinculum concupiscentiæ. Tale
porro ac iam magnum, inquit, malum tantum quia
mesit (mentem scilicet sub se captivam & con-
sequenter avertam à Deo detinendo) quomodo
non teneret in morte, & periret in ultimam mor-
tem, nisi & eius vinculum in illa, quæ fit in baptisimo,
remissione peccatorum omnium solveretur? Et ite-
rum idem inculcans: Propter hoc enim vinculum,
quod connehitur ex primo Adam, nec solvi potest, nisi
in secundo Adam, propter hoc enim vinculum mortis
mortui reperiuntur infantes, non ista morte notissima
&c. Et aliquanto post: *Vt ab eo, quo erant vin-
culo eius (concupiscentiæ) obnoxii, liberatos se esse
sognoscerent.* Et in psalmos, cum illum tracta-
ret locum: *Ecce in iniquitatibus conceptus sum;*
ita loquitur: *David attendit omnium vincula, pro-
pugnem mortis consideravit, originem iniquitatis ad-
verit.* Et mox: *Trahitur iniquitas ex Adam, et-
iam ipsum vinculum mortis cum ipsa iniquitate con-
nectum est.* Vbi pulcherrimè vinculum mortis
concupiscentiam, ipsam verò animæ mortem
iniquitatem vocat, ut ita mortem animæ ab
eius vinculo, unde iniquitas nascitur, subtili
consideratione distingueret. Et ne quis aliud
vinculum mortis, quam concupiscentiam sus-
spicaretur, statim quasi exponendo subjungit,
*Frater hoc vinculum concupiscentiæ carnali natus est
Christus, sine maculo, ex Virgine &c.* Hoc ergo
vinculum concupiscentiæ, hoc vinculum mor-
tis, hoc tantum malum, tantum quia mesit, ut
paulo ante dixit, tenet in morte. Et quid est te-
net in morte, nisi tenet avertam à Deo? Illa
quippe & non alia est mors animæ, hoc autem

A facit, mentis seu voluntatis apicem aggravan-
do, ac tenebrando. Vnde & alibi: *Obisset ista orig. c. 33.*
carnalis concupiscentia etiam tantummodo quod n-
esset, nisi peccatorum remissio sic prodesset &c. Manet
quippe in prole, ita ut reatum faciat originis vitium. *Lib. 6. c. 5.*
Et adversus Iulianum: *Namquid vel tibi, vel
quibuslibet constantis tuis aliquid dicere videretur,
si quantum sit (ut ex ea natum necesse sit renasci,
non renatum sit necesse damnari) malum con-
cupiscentiæ carnis sanctitate mentis cogitare posse-
ris?*

Ex quo sanè sensu servitutis atque captivi-
tatis, qua mens parvulorum sub concupiscentia
captiva, & à Deo averta habitualiter seu
stabiliter detinetur, facillè percipi potest, eam-
dem quoque ratione sub diaboli potestate esse
captivos. Non enim ista propter corpus, nec
quoquo modo propter animam dicta sunt, sed
propter id, quod in anima supremum est. Illud
quippe supremum animæ per concupiscentiam,
quæ factus & fructus diaboli est, possidendo,
animam possidet, & per illam simulatque ad-
oleverint, regit infideles, ut Augustinus dixit, ad
arbitrium suum. Hinc illa in libro de nuptijs:
*Non enim fides dubitat Christiana &c. etiam par-
vulos filios redemptorum sub eiusdem diaboli esse pote-
state captivos, nisi & ipsi eadem Christi gratia redi-
mantur.* Cujusmodi doctrinam ex Apostoli scri-
ptis hausit, qui nos à potestate tenebrarum
in regnum Dei transferri docet, sexcentis Au-
gustinus repetit. Non autem aliter, nisi per
concupiscentiam suo nos vinculo constringen-
tem esse sub diaboli potestate captivos, perspi-
cui docet: *Ipsa vero (concupiscentia) soluto rea-
tus vinculo, quo per illam diabolus animam retinebat,
interclusione destructa, qua hominem à suo creatore
separabat, manet in certamine.* Vbi manifestè di-
cit, per concupiscentiam diabolus animam
retinere, & per huiusmodi interclusionem homi-
nem à suo creatore separari, hoc est, separa-
tum avertumque detineri. Vnde & alibi de par-
vulis loquens: *Hoc enim (quod exsufflantur &
exorcizantur infantes) procul dubio fallaciter fit, si
diabolus eis non dominatur. Si autem dominatur, &
ideo non fallaciter exorcizantur & exsufflantur. Per
quid dominatur, nisi per peccatum princeps utique pec-
catorum? Quid est, quæso, diabolus dominari
per peccatum parvulis, nisi per concupiscentiam,
quam ipse semper peccatum originale vo-
cat, utpote per quam mentem eorum sibi sub-
ditam habitualiter, seu stabiliter captivam tenet,
donec per gratiam, hoc est, per infusam
eis divinitus charitatem, ab ejus dominio &
servitute liberetur, & à creaturis, ad quas
quodam pondere conversa est, convertatur
in Deum? Vnde huiusmodi captivitatis, &
servitutis, & liberationis naturam explicans
præclarissimè, quando cum Vitale disputa-
bat: *Responde, inquit, quomodo ad declinandum
à malo & faciendum bonum liberum habeamus ar-
bitrium, quando erat sub potestate tenebrarum,
unde nos, si quemadmodum dicit Apostolus Deus
eruit, ipse utique illud liberum fecit? Nimi-
rum ditundendo charitatem Dei per Spi-
ritum sanctum in cordibus nostris, qua fit
ut à con-**

ut à concupiscentiæ & creaturæ servitute liberemur, & ab aversione conversi in Deum gloriamur in libertate filiorum Dei. Cujusmodi arbitrij liberationem ne in solis adultis fieri censuerimus, ita etiam adjicit: *Hinc igitur potestati tenebrarum per illius rursam, cui primo homini ab ea potestate pravariatio persuasa est, & in quo omnes cecidimus, subiectum est genus humanum: propter quod de hac potestate tenebrarum eruantur & parvuli, cum regenerantur in Christo. Neque hoc apparet in eorum arbitrio liberato, nisi cum ad annos pervenerint ratione utentis ætatis, habentis consentientem doctrinam salutari, in qua nutriti sunt, voluntatem.* Ecce perspicuis verbis dicit, id quod toties diximus, etiam parvulorum arbitrium liberari: sed quemadmodum supra dicentem audivimus, peccatum originale in parvulis apparere, cum est insipientibus necessaria sapientia, & concupiscentibus continentia; ita & nunc è contrario dicit, liberationem ejus non apparere, nisi cum ad annos pervenerint ratione utentis ætatis. Tunc enim illa libertas à concupiscentiæ vinculo, quæ per charitatem data est, apparere incipit, dum mente liberi, quamvis inferiori carnis parte captivi, strenuissimè cum eadem concupiscentia dimicant, ne iterum ei consentiendo ejusdem servitutis vinculis constringantur. Hoc est enim ipsissimum, quod alibi de utrisque dicit; de adultis quidem: *dicunt hoc (libera nos à malo concupiscentiæ) hac de re conjuges, ut interim mente liberi à malo, bene utantur malo, quod habent in carne.* De parvulis verò: *Nunc vero, quando quidem cum hoc (malo concupiscentiæ) nascuntur, quid mirari, quia propter hoc renascuntur, ut ab eius obligatione solvantur: & aut ex ista vita ab illo liberati rapiantur, aut in ista vita adversus illud libere præsententur? Ecce baptisati & quidem soli, ut dicitur alibi, ab illo malo, quod adhuc in carne gerunt, liberi fiunt, & liberi cum eo præliantur: sub quo ceteri captivi gemunt. Quomodo, qua ratione, nisi quia ab illo vinculo, quo voluntas captiva detinetur, ipsa eximitur, ut libera in Deum volans, cum concupiscentia sibi subiecta confingat? Ista quippe libertas arbitrij est effectus illius conversionis in Deum, quem aversione deleta parvulis per baptismum dari Augustinus prædicat. Quantumvis enim parvuli neque in malis neque in bonis arbitrij usu & ratione versentur, eos tamen & averios esse, & converti in Deum, negari ullo modo potest: cum & ratio istud ex peccati, & charitatis, & ceremoniarum baptisimi consideratione convincat; & Augustinus, ut diximus, clamat: *Quomodo dicitur etiam istis (parvulum dum**

*Lib. 1. cont.
Iul. c. 2.*

Ibid. c. 1.

*Lib. 1. de
pecc. me-
rit. c. 34.*

^A baptizatur) converti ad Deum, à quo non erat averius, hoc est, si erat averius? Et alibi generaliter de generis humani conversione aversioneque dicitur: *Ex conversione ad Deum, ut vinceret quisque supplicium (concupiscentiæ & ignorantia) quod origo eius ex aversione (primitivo hominis) meruerat, non solum volentem non proliberi, sed utvari op. riebatur.*

Ex his igitur satis manifestè, quantum arbitror, liquet, quàm nulla sententiæ contrarietate, sed magna rerum concordia subinde vocet Augustinus peccatum originale malitiam, iniquitatem, mortem, animam tenebris, & similia: subinde verò & frequentissimè concupiscentiam cum reatu. Nam aliquando id in illo peccato spectat, quod aversionem à Deo respicit, aut comitatur; aliquando verò magis id, quod conversionem ejus ad creaturas. Fieri enim nõ potest, quin alterutro modo mès rationalis constituta sit. Liquet etiam, cur Adami peccatum describendo, semper cefectum, privationem, appetitum electivum, & similia privativa nomina usurperet; in peccato verò originali plerumque concupiscentiam positivam. Illius quippe diversitatis ratio non est alia, nisi quod in utroque peccato explicando primas rerum radices indagaverit ac tetigerit. Nam in Adamo à supremo mentis apice Deum suum desiderente peccatum cepit, & usque ad extremas corporis partes, quo remotiù à principio sui motus, eo turbulentius concitantur, libidine penetravit: in parvulis è contrario, à corpore, hoc est, à concupiscentia ex parente in prolem trajecta incipit, & usque ad supremum voluntatis apicem pervenit. In illo quippe aversio voluntatis libidinem peperit, atteclante Augustino: *Voluntas cupiditatem, non voluntatem cupiditatis duxit: in his è contrario libido, voluntatis aversionem.* Nec enim ulla rima patet, per quam peccatum, hoc est, aversio parvulorum à Deo creatore suo, ex parentibus sive proximis sive primis in prolem serperet, si proles sine concupiscentia mentem rationale possidente, depressamque retinente nasceretur. Nam quamvis neque actus neque habitus sit in parvulis, quendam tamen stabilem in eis esse statum vel malum vel bonum extra controversiam est: cujus quidem respectu boni causa est charitas, quæ per baptismum infunditur; respectu mali verò, si Augustino creditur, concupiscentia. Quod si forte ista quæ præfati capite diximus, obscuriuscula alicui in Augustino minus verofato videantur, jungat ea, quæ inferius adhuc paulò uberius dicturi sumus; & aliquid si fortassis clarioris lucis accedet.

CAPVT QVARTVM.

Ratio voluntarij in originali peccato ex voluntate primi hominis fuit.

SE N hinc statim gravissima occurrit difficultas, cujus obscuritas & Pelagianis olim occasionem ridendi, & argumentum fecundissimum oppugnant originalis peccati deit; & nunc etiam Catholicis, qui illud peccatum credunt, non minimum negotium facessit, ut illud adversus haereticorum irrisiones, & Catholicorum admirationem, & humane rationis argumenta tueatur. Nihil enim efficacius, nihil magis peremptorium ad illud peccatum destruendum & nunc & olim semper visum est, nisi quod ratio voluntarij deliquerat videtur: quae tamen ad peccatum ita necessaria est, ut sine illo non possit intelligi dicente ipso Augustino: *Vsq[ue] ad peccatum voluntarium malum est, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium: & hoc quidem in a seipsum est, ut nulla modo eorum turba dissentiat.* Vnde ibidem concludit: *quae autem non videtur esse peccatum committi, aut fatendum est voluntate committi.* Hoc igitur tam evidenti fundamentum nisi Pelagianis, tritissimam illam tuam vocem semper adversus Augustinum ingeminabant: *In parvulis non est delictum, quia sine voluntate, quae in eis nulla est, esse non potest.* Et alibi Iulianus: *Nihil esse peccatum in homine, si nihil est propria voluntatis vel assensionis, hoc minus hominum genus, quod vel leviter sapit, sine deliberatione consentit.* Quod argumentum crebro iterat; ut insistentius Pelagianorum re. enclencis latius diximus.

Hanc igitur objectionem ut solvat Augustinus, semper fatetur, si ut omnino fatendum est, peccatum etiam originale esse voluntarium, non voluntate propria parvulorum, sed primi hominis, unde tam sit exortum. Hinc advertit Iulianum: *Et commemoras, quae poene omnia predicantur & nos, & de quibus nullo modo dubitandum esse censemus; usque adeo ut etiam illud quod dicit, sine opere liberi arbitrij nullum homini esse posse peccatum, verum esse fateamur.* Non enim & hoc esset peccatum, quod originale tradiderat, sine opere liberi arbitrij, quo primus homo peccavit. Et libro quarto: *Hoc malum non ab illa prima injurione nature, sed a primi hominis mala voluntate sumpsit exortum.* Et libro tertio cum dixisset Iulianus delictum sine voluntate esse non posse: *Hic, inquit, recte dicitur propter proprium cuiusque peccatum, non propter primi peccati originale contagium.* Quod tamen & ipsum a mala voluntate priorum hominum sumpsit exortum. Sicut voluntas mala ipsa est origo peccati, id est, a voluntate mala peccatum exortum est, & peccati origo voluntas mala est: ita, nisi voluntas mala, non est cuiusquam illa origo peccati. Et in opere adversus Iulianum in peritico: *Potesse autem & hoc recte dici de eodem genere esse, (scilicet propriae voluntatis) si ad originem*

referatur: quia & ipsum ex primi hominis voluntate manavit. Et alibi: *Sed nec ista delicta nisi ex voluntate exsistunt, unde originem trahunt.* Et libro primo Retractionum, ubi dixerat: *Nusquam nisi in voluntate esse peccatum;* statim adiecit: *Quasi vero peccatum, quod eis (parvulos) ex Adam dicimus originaliter trahere, id est, reatu eius implicatos, & opus inde poene obnoxios deriverit, siquam esse potuerit, nisi in voluntate, qua voluntate commissum est, quando divini precepti est facta transgressio.* Porro eadem ratione qua peccatum istud voluntarium fuit, etiam liberum hominis, & caveri potuit: Vnde cum Iulianus Augustino exprobrasset, quod nunquam legillator usque ad hanc veniret amentiam, ut praecipere cuicumque: non ita, vel ita nasci: quod autem admoneri non potest, ut caveatur, imitari non potest, ut puniatur; respondet Augustinus: *Non praecipitur homini quo modo nascatur; sed praecipitur est quo modo ille viveret, praecipiturque violavit: a suo parente peccatum originale deducit.* Et cum aliorum precepti observationem parvulis impossibilem Iulianus se dixisset: *An vero, inquit, nec sic tandem reperitur, ut ad primum in paradiso datum possibile ac facile fuisse praecipitur; quo contempto atque violato, omnis ex uno homine tanquam in massa originis commune illud habere peccatum?* Et iterum libro primo Retractionum, cum dixisset in libro de duabus animabus: *Peccati rem tenet quemquam, quia non fecit quod facere non potuit, summa iniuratum, & insana est;* obijcit Iulianus de peccato parvulorum: *Cur ergo parvuli tenentur rei? respondet, inquit, quia ex eius origine tenentur, qui non fecit quod facere poterat, divinum scilicet servare mandatum.* Nec dissimili ratione etiam scientiam parvulis tribuit, sine qua peccatum esse non potest. Cum enim obijcisset Iulianus, Augustinum parvulis ascribere scientiam sine conscientia; respondet ei: *In parvulis (parvulis) nec scientia est, nec conscientia; sed jure dicit, quid fecerit, in quo omnes peccaverunt, & singuli malum inde traxerunt.* Causa vero, cur illud peccatum semper Augustinus ad voluntatem aliquam referat, illa est, ut illa ratione referantur Manichaei. Nam illi nimis adversus Deum insani perverlam illam animi & naturae nostrae constitutionem ex prima hominis conditione manasse perhibebant; quali aliqua natura mala bonae naturae praemixta hominem distortum faceret, & ad omnia mala desideranda, ad quae naturae instinctu proni sumus, & facienda compelleret. Vnde retundens Pelagianos: *Quid eis, inquit, prodest quod dicunt, omne peccatum non de natura, sed de voluntate descendere, & Manichaei malam naturam dicentibus causam esse peccati, huius sententiae veritate resistere: quando volentes admittere originale peccatum,*

Lib. 1. Retract. c. 15.
Lib. 1. Retract. c. 15.
Lib. 3. cont. Iul. c. 18.
Lib. 1. Retract. c. 15.
Lib. 6. cont. Iul. c. 10.
Cap. 9.
Lib. 3. c. 5.
Lib. 2. cont. Iul. ap. imp. f. 510.

ibid. f. 226.
Lib. 1. Retract. c. 15.
Lib. 3. cont. Iul. c. 18.
Lib. 1. Retract. c. 15.
Lib. 5. c. 1.
cont. Iul.

peccatum, eam & ipsum sine dubio de primi hominis A voluntate descendat, facientesque parvulos de corpore exire. Et alibi dicente Iuliano parvulos nec malos esse, quia esse quisquam nisi quod natus est, non potest, nec ab eo iustum est aliquid amplius fugitare, quam potest: Solemus, inquit, & nos aduersus Manichæos ista dicere, qui non vitiatam bonam dicunt esse naturam, sed sine initio & immutabiliter malam, quam secundum suas fabulas opinantur malam. Natura verò humana secundum Catholicam fidem bona instituta, sed vitiosa peccato, meritoque damnata est. Et in libris Retractionum cum dixisset: illa anima quidquid faciunt, si natura, non voluntate faciunt, id est, si libero & ad faciendum & non faciendum motu animi carent, si denique his abstinendi ab opere suo potestas nulla conceditur, peccatum earum tenere non possumus; tandem propter parvulos & propter peccatum eorum à Manichæorum amentia vindicandum subiicit: Propterea non perturbat de parvulis questio, quia ex illius origine res tenetur, qui voluntate peccant, quando libero & ad faciendum, & ad non faciendum motu animi non carebat, etque ab opere malo abstinendi summa potestas erat. Quod Manichæi de tenebrarum gente non dicunt, quam fabulosissime inducunt, eamque naturam semper malam, nunquam bonam fuisse cõtendunt. Hæc ergo vera causa est, cur & Augustinus ad aliquam voluntatem semper fugit, & omnes Catholici fugere debent, ut peccatum originale peccati rationem habeat; ne alioquin in Deum ipsum tanquam auctorem tanta naturæ perversitas cadat: quod Manichæi per illam naturæ malæ fabulam, quæ hominis esset conditrix naturalis, evitare voluerunt. Nam si mente fingeremus, Deum naturam humanam eo planè modo, quo in parvulis nascitur, condidisse, jam non esset neque peccatrix, neque vitiosa: quia natura in tantum vitiosa sunt, in quantum ab eis, à quo factæ sunt, arte discedunt; ut optime dicit, & latissime probat Augustinus. Si autem ita natura humana manet, sicut à Deo facta est, nullo modo ab eius arte discedit; & per hoc neque peccatrix, neque vitiosa, neque mala ullo pacto esse potest. Ex quo consequenter fit, ut vitium, multoque magis peccatum in eam non possit irrepere, nisi aliqua vitiosa voluntate vicietur, cuius vitium simul cum

ipsa natura in posteros transmittatur. Nam illa ratio voluntatis, quo peccatum in se ipso ita voluntarium est, ut ab eo sit liberum abstinere, sicut illud Augustinus definitur & Iulianus etiam in peccato originis necessarium esse contendit, ut Augustinus tradit, in illis solis peccatis est necessaria, quæ purè peccata sunt: non in illis, siue actualibus, siue originalibus, quæ ita sunt peccata, ut simul peena sunt peccatorum. Peena enim hoc ipso quo peena est, rationem voluntatis excludit, & perimit. Itaque Iuliano definitionem Augustini approbante, quæ peccatum esse dixerat, unde liberum est abstinere: Hic, inquit Augustinus, peccatum de natura est, quod tantummodo peccatum est, non quod etiam peena peccati. De hoc quoque agendum sunt, quando mali origo quæretur, quale commissum est a primo homine ante omnes homines malum. Et uberius idem explicans paulò post: Scias aliud esse peccatum, aliud penam peccati, aliud utrumque, id est, ita peccatum, ut ipsum sit etiam peena peccati. Intellegis quid horum trium pertinet ad illam definitionem, ubi voluntas est agendi quod iussit veras, & unde liberum est abstinere. Et ad hoc tertium genus docet intrà etiam peccatum originale esse referendum: Origine tamen, inquit, etiam huius peccati descendit a voluntate peccantis. Quam doctrinam & in libris Retractionum repetit, & tanquam ad naturam istius peccati intelligentiam valde necessariam esse tradit. Hoc autem omnibus in hac re negotium facessit, quòd audito peccati nomine, confestim actus aliquis, & ille in utraque partem liber occurrit. Sed istam potius imaginationem quam rationem vera ratio peccati, quod simul peccati peena est, falsam esse convincit: quemadmodum ex Augustino inferius non solum de originali, sed etiam de alijs nonnullis peccatis latius traditur sumus. Hic factis est, ut sciamus, peccatum istud ita peccatum esse, ut non ex prima humanæ nature conditione, quæ omnem voluntatis, ac proinde peccati rationem funditus tolleret; sed ex libera eius voluntate descenderit, qui naturam humanam rectè conditam, Deoque charitate adherentem in ipsa prima, ex qua per propagationem fluere debebat, radice vitavit.

CAPVT QVINTVM.

Proponitur difficultas de principio tradente peccatum primi hominis in posteros ejus.

QVAMOBREM videndum superest, quo pacto ista naturæ vitio, per quam anima iniusta, mortua, & à Deo averfa, & peccatrix effecta fuit, ad posteros propagari possit. Nam plerique Recentiores, cum toties ab Augustino inculcari audiunt, peccatum originale esse primi parentis voluntate voluntarium, utpote in quo omnes peccaverunt, occasionem inde

sumperunt excogitandi nescio cuius pacti, quo Deus omnes posterorum voluntates in primi parentis voluntate collocauerit; ita videlicet, ut quemadmodum voluntas ejus esset futura voluntas omnium in custodienda ac transfundenda iustitia, ita quoque prævaricatio ejus omnium esse censeretur. Quapropter nihil aliud isti ad peccati transfusionem postulant, nisi ut natura humana ex Adam verà generatione descen-

descenderit. Nam hoc ipso quo homo ex primo homine via generationis effluit, reum putant: cum ei transgressio hoc ipso fiat voluntaria. Nam siue aliqua corruptio concupiscentiae seu libidinis in naturam humanam per peccatum Adae inducta fuerit siue non fuerit, hoc ipsi nihil omnino ad peccati transfusionem interesse arbitratur. Quod enim August. subinde dicit, idcirco peccatum in prolem propagari, quia per vetustatem carnis vel libidinem generatur, hoc ita ab eo intellectum esse voluit, ut vel significaverit propagationem ex natura per peccatum corrupta, esse causam transfusionis, cuius argumentum sit libido; cum via generationis filium Adami esse sufficit: vel certe secundum alios, ut per carnis vetustatem non intellexerit libidinis ardorem; sed obligationem cavendi a iustitia originali. Vnde si quis Augustini sententiam acciperet de traductione peccati per libidinem, ut verba sonant, non ferendam videri dicunt. Idcirco vero praecipue in hanc

opinionem lapsi sunt, ut difficultates illas, quas Augustinus ex nova singularum animarum creatione metuebat, & quibus pressus poene succubuit, illa pacti istius facilitate, vel solius naturae transfusione, vel utraque simul juncta expeditius dissiparent.

Sed pace eorum dixerim, neque difficultatem ipsi solvunt, quae usque ad mortem torset Augustinum, ut postea videbitur, neque quicquam ab ejus mente alienius, & in ejus doctrina absurdus, & principiis ejus repugnantius excogitare potuerunt. Usque adeo, ut si verum sit, quod ipsi juxta ea quae recensuimus docent, universam doctrinam ejus de peccato originali necesse sit corrumpere. Quae de re paulo latius tractandum est, & propagationis modus, quem Augustinus ab initio conversionis usque in finem vitae tanquam sibi exploratissimum & certissimum docuit, & ipsi mira interpretandi libertate pervertunt, omnium oculis sinceris, & citra fucum & praestigias obijciatur.

CAPVT SEXTVM.

Carnalis concupiscentia, causa traductionis peccati originalis. Ostenditur hoc revera sensisse Augustinum contra, quam Recentiores putant. Primo ex prima radice traductionis, magnitudine scilicet peccati totam naturam vitiantis.

DVO igitur nobis praestanda esse video: primum ut ostendamus Augustinum istam sententiam revera tenuisse, quam ipsi non ferendam videri dicunt, & potius Bede quam Augustino imputant: hoc est, peccatum originale per libidinem seu concupiscentiam, non tanquam argumentum corruptionis, sed tanquam veram causam transfusionis, atque ita ex ipsa natura rei propagari: ex quo consequenter positivum illud pactum cum homine primo evanesceat. Alterum, ut quo modo hoc fieri queat, ex Augustini mente declarem.

Quod igitur ad illud primum attinet, tot tantaque rei istius in Augustini scriptis argumenta sunt, ut supra modum admirer, qui fieri possit, ut quis Augustini libros legerit, nec istud animadvertit: nisi forte, quod ita ferè naturam comparatum sit, ut animus opinione quadam praecoccupatus, hoc magnum illum auctorem, quem legit, sentire putet vel etiam velit, quod ipse jam ante verum esse judicavit; ne alioquin se tanti Doctoris testimonio damnatum esse fateatur. Ex quo fit, ut quicquid eò alludat, obtorto collo in suae opinionis suffragium rapiat, quicquid abludat, vix ea qua decet attentione & patientia ponderet, excutiat, cum alijs conferat: sed velut obscurius dictum praetereat. Itaque quia minus recto voto legit veritatem quam querere

videtur saepe non invenit, & fit sollicitudo laboris, dux erroris, dum loca ex Augustino quaerit, quibus non se corrigat, sed anticipata sua sensa confirmet.

Quapropter explorata diligenter doctrina sancti Augustini, sententiam ejus indubitatam esse comperio, quod peccatum originale non aliter ex homine primo ad posteros propagatum sit, nec verò aliter propagari ullo possit modo, nisi per libidinem seu carnis concupiscentiam. Quod ut quemadmodum certissimum est, ita etiam cuilibet suarum opinionum studijs non perturbato evidentissimum faciam, in aliquot classes ejus rei argumenta distribuam.

Primum igitur hoc inde patet, quia saepissime, ut rationem propagationis peccati illius asserat, dicit, magnitudine primi peccati naturam tantopere per concupiscentiam esse corruptam, ut vitio quodammodo in naturam verso, simul cum natura propagaretur & vitium: Ex quo Adam ex olea tali, in qua nec semen erat huiusmodi, unde amaritudo nasceretur oleastrum, in oleastrum peccando conversus est, quia tam magnum peccatum fuit, ubi magna in deterius fieri mutatio natura, totum genus humanum fecit oleastrum: ita (ut quemadmodum nunc in ipsis videmus arboribus) siquid inde in oleam gratia divina convertat, ibi vitium prima naturae, quod erat originale peccatum, de carnali concupiscentia traductum & accitum remuta-

venit, aut, regatur, non impuerit: inde tamen olea-
 Cap. penult. ser. nascatur &c. Et in libro secundo: Vultus,
 quod peccatum vocatur, ipsam vitam vulnerat qua
 recte viveretur. Loc autem tunc magis atque altius
 diabolus inservit, quam sunt ista hominibus nota pec-
 cata. Unde illo magno prami hominis peccato natura
 ibi nostra in deterius commutata, non solum facta est
 peccatrix, sed etiam genuit peccatores. Et paulo
 post: Hoc autem peccatum, quod ipsum hominem
 in paradiso mutavit in peius, quia multo est gran-
 dius, quam iudicare non possumus, ab omni natura
 trahitur. Hanc autem vitiationem naturæ sta-
 tim adicit esse concupiscentiam; per quam quia
 proles seminatur, velut ex illa oliva quidam nostri ge-
 neris oleaster, sic inde reatum nascendo trahit, ut nisi
 renascendo liberari ab illa peste non possit. Et alibi
 de concupiscentia illa disputans: Propter dam-
 nabile vitium, quo vitata est, natura humana dam-
 natur. Et inferius eandem doctrinam profes-
 quens: Hic est fructus eius ex antiqua immunditia
 stirpe, quam plantavit in homine (diabolus) Et
 in libris de Civitate Dei: Non enim aliud ex
 eis, quam quod ipsi fuerant, nasceretur: pro magni-
 tudine quippe culpe illius naturam damnatio mutavit
 in peius, ut quod penaliter precepit in peccantibus
 hominibus primis, etiam naturaliter sequeretur in na-
 scentibus ceteris. Et inferius declarat hoc se de
 morti peccatoque proles obstricta nascatur,
 Haecenus in eo natura humana vitata atque mutata
 est, ut repugnantem pateret in membra inobedi-
 entiam concupiscendi, & obstricta geretur necessitate mor-
 tiendi: atque ita quod vitio penaque factus est, id est,
 obnoxios peccato mortique generaret. Et inferius:
 Cap. 15. Iam natura erat seminalis ex qua propagarentur: quæ
 scilicet propter peccatum vitata, & vinculo mortis
 obstricta iusteque damnata, non alterius conditionis
 homo ex homine nasceretur. Ac per hoc à liberi ar-
 bitrij malo usu series huius calamitatis exorta est, qua
 humanum genus origine depravata velut radice cor-
 rupta, usque ad secundam mortis exitium miseriarum
 Lib. 14. de coniectione perduceret. Et in libro 14. Quod in ea
 Civit. c. 20. parte maxime oportuit apparere, qua generatur ipsa
 natura, que illo primo & magno in deterius est mu-
 tata peccato: à cuius nexa, nullus eruitur nisi &c. in
 singulis expiatur. Et Iuliano obijcienti fecun-
 ditatem, unde nascuntur parvuli, ante libi-
 dinem fuisse institutam, Respondet Augustinus:
 Lib. 9. conit. Non attendis peccato illo magno universam in
 Iul. c. 26. deterius mutatam fuisse naturam, unde fuerat pro-
 pagatio ducenda. Sicut enim ex peccato, ut subiicit,
 ita ex maledicto (in Evam dato) in peius tota est
 mutata natura. Et in libris operis imperfecti
 Lib. 2. oper. imperfect. fol. 372. adversus Iulianum: Sed quia in illo, qui hoc egit,
 (Adamo) quando id egit, omnes eramus, tan-
 tumque fuit actuale delictum, ut eo natura universa
 vitaretur humana, quod satis indicat etiam ipsa ge-
 neris humani tam manifesta miseria, hoc delictum
 alienum, obnoxia successione sit nostram. Ex his alijs-
 que pluribus locis, quæ proferre possem, si
 res postularet, manifestissime constat, Augu-
 stino non esse satis, ut peccatum primi ho-
 minis propagari possit, quod ab illo humani
 generis capite peccatum sit, & amissa gratia;
 sed quod ita peccatum sit, ut per peccati illius

magnitudinem universa natura vitaretur hu-
 mana per concupiscentiam illam legem,
 quam in membris accepit. Per hoc enim fit,
 ut illa lege, seu illo naturæ vitio propagato,
 etiam simul peccatum originale propagetur.
 Quod alibi comparatione podagræ illustrat,
 quæ velut vitium parentis intemperantia con-
 tracta, cum ipsa natura subinde propagatur:
 Siquis intemperantia sibi podagram suæ ac, eamque
 transmittat in filios, quod sæpe contingit, non evellit
 dicitur in eos illud vitium de parente transmissum
 quoque hoc in parente fecisse? quoniam quando ipse
 fecit in illi fuerunt, ac sic ipsi atque ille adiu-
 runt. Fecerunt ergo non actione hominum, sed ratione
 iam sentium. Quod ergo aliquoties invenitur in corporis
 moribus, hoc in illo illius primi generis antiquo ma-
 gnoque peccato, quo natura humana universa vitata
 est, factum esse novit &c. Quo sane loco evi-
 denter simul explicat, & magnitudinem pec-
 cati primi causam esse corruptionis naturæ, &
 corruptionem transfusionis; & ita omnia nullo
 ex pacto, sed ex ipsa rerum natura contingere,
 quod & filij in parente peccasse, & illi cum
 ipso uno fuisse dicantur. Nimirum, quia stirps
 live radix ipsa vitata est, ex qua fuerat propa-
 go ducenda: quæ semel vitata, rerum natura
 postulat, aut patitur, ut huiusmodi radices
 vitium in fructibus inde nascentibus osten-
 datur.
 Hoc est igitur, quod etiam toties dicit, id-
 circo peccatum illud primi hominis transfun-
 di in posteros, quia radix, ut etiam supra au-
 didimus, ipse scilicet primus homo, est vitia-
 ta; non illo vitio quod peccatum dicimus:
 hoc enim sanctificatione sæpe tollitur atque
 ante generationem fortassis ab Adam subla-
 tum fuit: sed illo, quod primi hominis pec-
 cati pena fuit profundissime impressa natura,
 quam velut umbra corpus etiam in propaga-
 tione consequitur: Universa massa tanquam in
 vitata radice damnata est. Et alibi: Totum mun-
 dum malum fecit, qui primo peccavit. Omnis massa
 in radice vitata est. Et rursum: Quia secundum
 propagem carnis in illo eramus omnes, antequam
 nati essemus, tanquam in parente, tanquam in radice
 ibi eramus: sic venerata est ista arbor, ubi eramus. Et
 paulo ante explicans quo pacto illa radix vi-
 tiata fuerit: A Deo, inquit, bona est instituta
 natura, sed per malam voluntatem à serpente vitata
 est: ideo quod fuit in Adam culpa non natura, nisi
 propagati factum est iam natura. Quod alibi et-
 jam comparatione fontis pulchrè declarat:
 In ramo adhuc mihi commiserunt: sed in radice pe-
 rierunt &c. (parvuli) nihil mali habent nisi quod
 de fonte iraxerunt. Qua de causa genus huma-
 num originaliter & radicaliter damnatum vo-
 cat; Illud tamen in unum peccatum, quod tam ma-
 gnum in loco & habitu tantæ felicitatis admissum est,
 ut in uno homine originaliter, atque (ut ita dixerim)
 radicaliter totum genus humanum damnaretur, non
 solvitur ac diluitur, nisi per unum mediatorem &c.
 Hæc autem omnia nihil aliud in Augustino
 spirant & volunt, quam ita vitium originale
 in posteros esse propagatum, quemadmodum,
 si fons vel radix arboris vitietur, necesse est
 omnes

LA M...

Lib. 1. de sup. c. 2.
 Lib. 13. de Civit. Dei cap. 3.
 Lib. 14. de Civit. c. 20.
 Lib. 9. conit. Iul. c. 26.
 Lib. 2. oper. imperf. fol. 372.

Lib. 1. de sup. c. 2.
 Lib. 13. de Civit. Dei cap. 3.
 Lib. 14. de Civit. c. 20.
 Lib. 9. conit. Iul. c. 26.
 Lib. 2. oper. imperf. fol. 372.
 In Ezech. ut in uno homine originaliter, atque (ut ita dixerim) radicaliter totum genus humanum damnaretur, non solvitur ac diluitur, nisi per unum mediatorem &c.

213

omnes aquas inde promanantes, & omnes A
fructus inde nascentes primam illam ori-
ginis redolere corruptionem; nisi vitium
ab ipso fonte primitus, & à radice tollatur.

Quæ vitiorum ex fonte, ex radice, ex ori-
gine propagatio, quia valde naturalis, &
communi cursu naturarum consentanea est,
hinc est quod Augustinus sæpè dicat, nihil mi-
randum esse quod ita fiat peccati propagatio;
cùm potius mirum foret, si contra accidere cer-
neremus: *Nec mirum autem, nec iniustum est, quod
radix profert damna à damnatos. Et in eodem li-
bro alio in loco: Si ergo hæc est conditio in corpore
mortis huius (quod concupiscentia non extin-
guitur) procul dubio satis evidenter apparet, unde
trahant parvuli obligationem peccati, cum carnaliter
nascuntur &c. Non enim hæc trahunt ex opere, quo
humanam Deus naturam fecit; sed ex vulnere, quod*

*natura humana hostis infixit &c. unde genus hu-
manum in his qui viam Dei ambulant, via dicitur et.
Hoc est, trahunt eam ex concupiscentia, quæ
tanquam vulnere, etiam dum bene vivimus,
claudicamus. De qua propagationis eviden-
tia, & quod nulla admiratione digna sit, plura
inferius dicturi sumus. Hæc interim sola, quæ
capite isto protulimus apertè probant, propter
illam naturæ vitiationem, ei stabiliter inhæ-
rentem, ex Augustini mente peccatum origi-
nale propagari: quod quemadmodum affir-
mativis locutionibus toties pronuntiantem
audivimus, ita negativis, sine naturæ corrup-
tione, quam voluntas fecit, non posse pecca-
tum originale propagari non minus perspicue
dicit, cùm Iuliano dicit: *Originale peccatum, Lib. 3. cont.
quod nos dicimus, vos negatis, nihilum esset utique, utl. c. 24.
nisi naturæ ex primi hominis voluntate vitiatæ.**

CAPVT SEPTIMVM.

Ostenditur secundò ex locis, quæ speciatim concupiscentiam
velut propinquam causam propagationis
exprimunt.

SED non contentus Augustinus ipsam A
primam originem propagationis origi-
nalis peccati designasse, quòd videlicet
natura in sua radice ita profundè vitia-
ta est, ut servato naturali ordine non possit
sine vitio tenacissimè sibi coherentè propagari,
sæpè clarissimis verbis ipsum tangit vitium,
nempe concupiscentiam carnis, cujus infectio-
ne & contagio peccatum in prolem generando
traicitur. Quid enim illis verbis evidentiùs?

*Occulta etiam tæbe carnalis concupiscentia sua tabi-
ficavit in se omnes de sua stirpe venientes. Quid illis
clariùs? Illud, quod remissum, & tectum est, &
non imputatur, (id est, concupiscentia) habet vim
occultæ, & quædam occultam, unde seminetur amarus oleaster,
nisi & illic eadem Dei agriculturæ remittatur, tegat-
ur, non imputetur. Quid illis illustrius, ac ter-
giverfationi minùs obnoxium? Hæc, inquam,
concupiscentia, qua solo Sacramento regenerationis
expiatur, profecto peccati vinculum generatione tray-*

*bitur in posteris. Et paulò inferius: Hoc generi humano
influxum vulnus à diab. lo, quicquid per illud nascitur,
cognit esse sub diabolo, tanquam de suo fructu peccatum
inire decerpatur. Et mox: Hic est fructus eius ex anti-
qua immunditia stirpe, quam plantavit in homine.
Nempe quia immundissimam illam concupis-
centiam velut stirpem immunditiæ, quæ ge-
nerando traicitur, in homine primo, pec-
catum illud magnum ei persuadendo, plan-
tavit.*

Hinc est, quòd subinde concupiscentiam
illam Apostolica phrasi legem peccati vocat, quia
instar legis quodammodo peccatum jubet, ne
quis ex ea propagari peccatum originale mi-
retur. *Ex hac igitur inobedientia carnis, ex hac lege
peccati & mortis quisquis carnaliter generatur, re-
generari spiritaliter opus habet. Et in libro se-*

*cundo ejusdem operis: De hac lege peccati na-
scitur caro peccati, expianda per illius sacramentum,
qui venit in similitudine carnis peccati &c. sic omni-
ab eis transmissum fecit in posteris ipsa lex in vitam mortis,
quemadmodum labor &c. Et in libro secundo
adversus Iulianum: Attende pauli per, quomodo
ex hac lege peccati omnem generari hominem, & ideo
trahere originale peccatum, sanctissimè eloquatur Am-
brosius. Et ne quis hujusmodi locutiones ita
intelligeret, quasi concupiscentia solum velut
argumentum naturæ vitiatæ adesse putaretur,
sæpè causalitatem concupiscentiæ ad propa-
gandum originale vitium exprellit: aliquan-
do quidem illis utendo cauendi particulis,
quæ non possunt in alium sensum accipi, unde,
inde, per, ex, propter, quia, & similibus: *Eccè Lib. 2. cont.
unde illa confusio. ecce unde contextio & succentio fo-
liorum, ecce unde in posteris originale peccatum. Et
in libris operis imperfecti adversus eundem
Iulianum: Ecce de qua trahitur originale peccatum
(scilicet de pudenda libidine) ecce per quam
nasci voluit, qui venit non suam ferre, sed nostrum au-
ferre peccatum. Et iterum: Eo malo bene utuntur
intentione generandi; quanyis trahant inde, qui
generantur, originale peccatum. Et versus finem
libri: De hac concupiscentia suscepta tua, tibi qui-
dem pulchra nimis, sed foeda omnibus sanctis, ge-
neratione trahitur originali peccati vinculum, sola
regeneratione solvenda. Et in libro quinto prio-
ris operis: Quæ lex peccati si propterea reum parven-
tem non tenet, quia regeneratus est, quid mirum si
propterea reum tenet nascentem, quia inde generatus
est? Cujusmodi locutiones sexcentis ab Au-
gustino repetuntur. Aliquando verò disertis-
simis verbis vitium ex vitio, sicut naturam ex
natura propagari asserit. Quid enim sibi vult
aliud id quod in libro de peccato originali
dicit?**

JOHANNES
BENEDICTUS

lib. de pecc. orig. c. 37. dicit? Hinc est (ex pudenda concupiscentia carnali) quod infantes etiam qui peccare non possunt, non tamen sine peccati contagione nascuntur, non ex hoc quod licet, sed ex eo quod dedecet. Nam ex hoc quod licet natura nascitur; ex illo quod dedecet vitium. Quid sibi vult aliud quando disputat cum Iuliano: *Lib. r. c. 8. ont. Iul.* Cur non intelligis bonitati non tribui neptiarum, quod malum nascentes trahant de vitio natura? Quid sibi vult aliud quod adversus eundem alibi dicit? *Lib. 2. c. 8.* Idem Doctor (Hilarius) non dubitat dicere, naturam nostram utique istam,

que de morbo morbum trahit, ad peccandum ferti. Et alibi: *Lib. 2. c. 37.* Malum de malo nascendo trahitur, quod renascendo purgatur. Quid sibi vult aliud quod alio in loco apertissime dicit: De concubitu proles nascitur trahens originale peccatum, vitio propagante vitium, Deo creante naturam. Non indigent, ut mihi videtur, ista loca expositione, sed attentione: tam enim perspicua sunt, & auctoris mentem ita planam faciunt, ut si quid eis explicationis loco addideris, eam potius obscurare, quam illustrare videaris.

CAPVT OCTAVVM.

Declaratur tertio ex modo, quo Augustinus tradit peccatum ex parentibus iustis propagari in prolem.

QUOD si cui tamen ista nondum satis fuerint, ut intelligat, nihil aliud sensisse August. quam id quod ista eius perspicua verba sonant, alijs argumentis ex illo sumptis res ista liquidissime constare potest. Nam in primis, cum Pelagiani identidem illam objectionem ad interminandum originale peccatum iterarent, & velut acutissimum telum in eius defensores Augustinum intorquerent, quomodo peccatum transit in filios fidelium, quod in parentibus non dubitamus per baptismum esse dimissum? Nunquam Augustinus ad pactum aliquod cum primo homine initum recurrit, sicut nunc Recentiores omni alio praesidio destituti solent facere: multo minus ad illam eorum responsionem, qua dicunt, ad peccati primi reatum contrahendum satis esse, ut aliquis Adæ filius vera generatione nascatur, qualescunque tandem parentes fuerint: sed semper contraquam ad firmissimum illius Catholicae veritatis firmamentum fugit, quod quamvis in parentibus expiatum sit baptismi regeneratione peccatum, concupiscentiae tamen infirmitas post baptismum in eorum membris non extinguitur: per cuius inobedientiam cum filij generentur, necesse est, ut ex ea peccatum contrahant. Quid enim concupiscentia, quae post baptismum remanet, ad istam difficultatem expediendam facit, si via generationis ex Adam profluxisse sufficiat. Nonne pactum eodem prorsus modo vim suam in eos exeret, quos comprehenderit? nonne perinde filius Adæ censeretur, etiamsi nullam membrorum inobedientiam, sed obedienti voluntatis pietate gigneretur? Cum igitur illud, quod supra dixi, sibi proposuisset Augustinus argumentum, ita respondet: *Epist. 105. in fine.* Quasi verò in baptismo concupiscentia carnis infirmitas continuo sanetur, sicut continuo reatus eius aboletur: sed gratia renascendi, non conditione nascendi. Unde quisquis per hanc concupiscentiam etiam de renato nascitur, sine dubitatione oberit nato, nisi & ipse simuliter renascatur. Et in libro secundo de peccatorum meritis & remissione

eandem objectionem ita retundit: *Lib. 2. c. 37.* Quia renovati parentes non ex primis novitatis, sed ex reliquijs vetustatis carnaliter genuerunt, & filij ex parentum reliqua vetustate toti vetusti &c. Et generalem regulam ad huiusmodi difficultates dissipandas figens: Illud namque praecipue, propter quaestiones quae de hac re motae sunt, vel moveri adhuc possunt, attendere ac meminisse debemus; tantummodo peccatorum omnium plenam per se ipsam remissionem baptismi fieri, hominum vero ipsius qualitatem non totam continuo mutari. Cujus effectum paulò inferius exprimens: *Cap. 10.* Quamdiu ergo, inquit, manet lex concupiscentialis in membris, manente ipsa reatu eius solvitur &c. Ex illa autem manente concupiscentia vetustate qui nascitur, renasci indiget, ut sanetur. Ecce commendat nobis, velut rem maxime attendendam, & cuius praecipue meminisse debemus, quod qualitas hominis, hoc est, vetustas carnis, seu lex illa concupiscentiae non continuo regeneratione sanetur: ut illius consideratione solvi possit argumentum, quo haereticis Pelagiana fidem peccati originalis impetebat. Et quid ad rem ista vetustatis, ista qualitatis, ista legis concupiscentialis in generatione praesentia, si ex Adam generando nasci satis est, dummodo pacto comprehensimus? Nonne etiam Recentiores velut inevitabile telum adversus concupiscentiam intorquere solent, quod quamvis omnis in generando libido divina potestate cessaret, non propterea transitio peccati originalis intercederet?

Sed fortassis juvenis Augustinus ista docuit, crescente verò peritia sententiam suam in senectute mutavit. Videamus igitur, quid ætatis accessu, damnatâ jam hæresi Pelagianâ, ad Valerium Comitem scripsit: *Epist. 105.* Propter hanc ergo (concupiscentiam) sit, ut etiam de iustis & legitimus nuptijs filiorum Dei, non filij Dei, sed filij saeculi generentur: quia & qui generant, si iam regenerati sunt, non ex hoc generant quod filij Dei sunt, sed ex quo adhuc filij saeculi. Et paulò inferius: *Cap. 10.* Ex hac igitur concupiscentia carnis, quod nascitur, utique mundo non Deo nascitur. Et mox rei illius

217

rei illius difficultatem agnoscit, quod parens A
sine peccato generet peccatorem: *Vt enim, in-*
quit, quod amissum est in parente, trahatur in
prolem, miris quidem modis sit, sed tamen sit; cuius
rei, quamvis mirabilis, visibile tamen exem-
plum ostendit, in oleis oleastros profertibus,
quia in illis remanet aliquid, unde oleastrorum
amaritudo nascatur. De qua comparatione
inferius dicturi sumus. Nec verò iam senex
cum Iuliano eandem difficultate resfricante dim-
micans, ullum in scriptis suis pacti cum Ad-
amo initi vestigium reliquit, sed constanter
semper eandem solutionem adhibendam esse
judicavit: Nec iniustus est Deus, inquit, qui eum
damnat lege iustitia, qui peccati lege sit reus, etiamsi
ex illa natus est, quia parentem eius propterea reum
facere non potest, quia reus est. Et nonnihil su-
perius generatim de iustis & iniustis generan-
tibus asserens: Ex hac lege peccati repugnante
legi mentis eandem legem prima naturate nemo non B
traxit, quia nisi ex illa mulier nulla concepit: & ideo
venerandus Iulianus, ex peccato esse omnem carnem
non cunctatus est dicere &c. ergo & ex Deo, quia
creat; & ex homine, quia generat; & ex peccato,
quia vitiat. Ecce quam accuratè linguis causis
suam effectum asserit, Deo creationem, sub
qua ipse plerumque Dei concursum cum cau-
sis generantibus comprehendere solet; paren-
tibus generationem; peccato, hoc est, Apostoli
phrali concupiscentia vitiationem. Pacti obli-
tus est; cum & facillimum esset intellectu, &
ad rem præcipuè pertineret (nimirum, quia
needum ex posterorum schola profuerat) nuda
propagationis ex Adam, quam sufficere

volunt, multo magis: nec enim vel ante vel
post Augustinum multis sæculis illa doctrina,
ne quidem inter Semi-Pelagianos peccatum
originale confitentes, lucem viderat.

Quid? quòd Augustinus non tantum in eo
causam ponit, cur sanctificati parentes origi-
nale peccatum in filios transferant, quòd eos
per carnalem concupiscentiam generent, sed
etiam subinde satis aperte doceat, si filij ex
Adam sola spiritali voluntate gignerentur,
nullum ex eis delictum esse tracturos. De illo
quippe causa, per quam ex parente in prolem
trajici posset: *Proinde isti, inquit, quem forte in*
venerunt infantem non ex illius unius hominis concu-
piscentia procreatum, ipsum dicit illi damnationem
non esse obnoxium, nec per Christi gratiam ab illa
damnatione esse liberandum. Et in libro secundo
de nuptijs & concupiscentia: Proles vero ex
(renatorum parentum) quia non per spiritalem, sed
sed per carnalem concupiscentiam seminatur; velut
ex illa oliva quidam nostri generis oleaster, sic in-
reatum nascendo trahit &c. Clarè indicans, si
spiritali tantum voluntate seminaretur, omni
reatu nascendo carituram. Et in libro primo,
cùm dixisset concupiscentiam renatorum ha-
bere instar seminis oleæ vim occultam, unde
seminetur amarus oleaster, statim indicat à
contrario, si hoc occultum tolleretur, non
oleastrum, sed oleam esse procreandam: Non
erit autem omnino aliquid vel in carnalifemine, vi-
tiosum, cum eadem regeneratione, que nunc sit per
sacrum lavacrum; cuncta mala hominis purgante
atque sanante, eadem caro, per quam facta est ani-
ma carnalis, fiat etiam ipsa spiritalis.

CAPVT NONVM.

Demonstratur quartò ex causa, cur Christi con-
ceptio sine peccato fuerit.

S E D longè evidentius ex alia Augusti- A
ni doctrina sequitur, concupiscentiam
carnis esse per quam culpa transit, &
sine illa transire non posse; quia con-
stanter semper docet, propter illius solius
præsentiam Christum Dominum ex com-
mixtione maris & femina noluisse procreari,
ne illa inordinatis & inobedientibus suis mo-
tibus in concubitu astuans, etiam in Chri-
stum Dominum, sicut in ceteros Adæ filios,
originis culpam cum natura transfunderet.
Nullum est penè opus adversus Pelagianum
hæresim exaratum, in quo non istam doctri-
nam consignaverit. Nam libro primo de
nuptijs solus ibi (in beata Virgine) nuptia-
lis concubitus non fuit, quia in carne peccati fieri
non poterat sine carnis pudenda concupiscentia, qua
accidit ex peccato, sine qua concipi voluit, qui fu-
turus erat sine peccato, non in carne peccati, sed
in similitudine carnis peccati: ut huic etiam doce-
ret, omnem qua de concubitu nascitur, carnem

esse peccati: quandoquidem sola, qua non inde na-
ta est, non fuit caro peccati. Nihil clarius,
expressius, inculcatus dici potuit. Et in
eodem libro inferius: *Ex hac concupiscentia*
carnis tanquam filia peccati, & quanto illi ad tur-
pia consentitur, etiam peccatum in matre multorum,
quacunque nascitur proles, originali est obligata
peccato, nisi in illo renascatur, quem sine ista con-
cupiscentia Virgo concepit: propterea quando nasci
est in carne dignatus, sine peccato solus est natus.
Et in libro secundo ejusdem operis: Qui
(diabolus concupiscentiam) in Domino non
invenit, quia Dominus homo, non per ipsam ad
homines venit. Quod ipsum ibidem docet si-
gnificasse Ambrosium quando dicit: Qui au-
tem expert delicti, expert est etiam huiusmodi conce-
ptionis. Et libro secundo adversus Iulianum: Ex
hac lege carnis repugnante legi mentis nihil Christi
corpus attraxit; quia non ex illa Virgo concepit. Et
hac lege carnis repugnante legi mentis eandem legem
(id est, Augustini phrali, peccatum originale)
primit.

K

primâ nativitate nemo non traxit, quia nisi ex illa A
mulier nulla concepit. Et iterum libro quinto:
Lib. 5. cont. Hinc apparet (quia sola Christi caro non est
Zul. c. 15. caro peccati) illam concupiscentiam, per quam
Christus concepi noluit, fecisse in genere humano pro-
paginem mali: quia MARIÆ corpus quamvis
inde venerit, tamen eam non traxit in corpus, quod
non inde concepit. Quæ verba quamvis ita per-
spicua, expressa, diserta sint, ut nihil luculen-
tius & minus ambiguum dici possit, tamen ad-
huc addit inferius: Quod autem attinet ad pec-
Ibid. cati originis in omnes homines transitum, quoniam
per concupiscentiam carnis transit. transire in eam
Ibid. carnem non potuit quam non per illam Virgo concepit.
Et rursum: Caro itaque Christi mortalitatem de

mortalitate materni corporis traxit, quia mortale
corpus invenit: contagium vero peccati originale non
traxit, quia concumbentis concupiscentiam non inven-
nit. Ecce perspicuis verbis, & sine ullis am-
biguitatis ambagibus dicit: Illam concupiscentiam,
per quam Christus concepi noluit, fecisse propa-
ginem mali; propterea sine illa Christum
concepi voluisse: imo peccatum transire in
eam carnem non potuisse, quia sine concupi-
scentia Virgo concepit. Quæ omnia profus
falsa sunt, si verum est, ut recentiores volunt,
concupiscentiam nihil ad peccati transitum
facere; adeoque sine illa posse transire, dum-
modo filius Adæ fuerit.

CAPVT DECIMVM.

Probatur quintò ex eo, quod istam Augustini mentem
agnoverunt, & acerrimè oppugnarunt
Pelagiani.

QVID? quòd ipsi Pelagiani nun-
quam dubitaverunt, quin Augusti-
nus & Ecclesia, cujus doctrinâ pre-
mebantur, ita profus quemadmo-
dum verba sonant, & nos eam hîc probare ni-
timur, & eam superiùs proposuimus, intelle-
xerunt? Hoc si probare potuerimus, & hoc
ipsum semper Augustinus agnoverit, nulla ar-
bitror tergiversandi ansa remanebit.

Porro hoc in scriptis Augustini & Iuliani
ita manifestum est, ut integer hac de re liber
testimonijs utriusque plenus posset confici.
Sed breviter, quantum satis est, rem attingam.
Nam in primis vehementissimè Augustinum
redarguit Iulianus, quòd aliquod in bapti-
zatis malum remanere contenderet, unde
filijs peccato obnoxij gignerentur: & inde ma-
gna contra fidem Catholicam incommoda
proficisci querebatur. Testis est ipse Augu-
stinus, qui ab eo oppugnatus fuit. Nam ver-
ba Iuliani adversarij sui ita refert: Diabolus
enim creat, dicitis, si ex hoc vulnere creantur, quod
diabolus natura, que primum condita est, influxit
humane: & damnantur nuptia, si aliquid, unde
damnabiles generantur, habere credantur: nec om-
nia peccata dimittuntur in baptismo, si aliquid in
baptizatis coniugibus remanet malum, ex quo ge-
nerentur mali, id est, si remanet concupiscentia,
unde filij cum peccato generentur. Et rur-
sum alibi idem Iulianus dicit Augustino:
Lib. 2. cont. Contumax cum cadentibus in maris, ut per argu-
Zul. cap. 1. menterum hæcenus inaudita portenta, dicitur libidi-
nem diabolicam esse, eamque in sensu coëventium
positam, ad voluptatem parentam, ad reatum per-
tinere nascentium: tuam quidem amentiam & tur-
pitudinem produs &c. Ex quibus Iuliani verbis
manifestissimum est, Iulianum ita intellexisse
doctrinam Augustini, sicut eam hæcenus pro-
posuimus: nec eum de minùs intellecta men-

te suâ redarguit Augustinus; sed potius eodem
loco, totoque libro & opere ostendit summo
conatu, hoc esse verissimum.

Hinc ortus acerrimus ille inter utrumque
conflictus, qui non potuit multorum libro-
rum disputationibus dirimi, utrum illa con-
cupiscentia per peccatum Adami fuisset ex-
orta: Iuliano eam pervicacissimè Dei crea-
tioni tribuente, ut ita peccati originalis tra-
ductionem interimeret; Augustino è con-
trario omnibus ingenij nervis hoc negante.
Certe hanc concupiscentiam (inquit Iulianus) sine
qua nulla fecunditas est, malum naturaliter des-
nisti &c. Ascribe eam, hoc si potes, ad opus dia-
boli pertinere, quod Deum vides conferre pro ma-
nere. Et alibi: Libido illa à Deo instituta, & imp. c. 10.
corporibus ante peccatum docetur inserta. Et pau-
lo post: Ac per hoc nihil sibi vel de iucunditate
eius, vel de verecundia potest diabolus vindica-
re. Sic enim putabat Iulianus omnem pec-
cati originalis machinam funditus interci-
dere.

Hinc nullo pacto vel hoc solum admittere
volebat Iulianus, Concupiscentiam illam in
paradiso fuisse vitiatam: sed talem profus
fuisse contendebat, qualis nunc est: ne si vel
vitium in eam irrepissè diceret, etiam inde
in posteros originale peccatum serpere po-
tuisset fateretur: Verum vas, inquit Augu-
stinus, non pro religiosa ratione, sed pro animosa
contentione, nec pro humano pudore, sed pro vestro
furore, ne vel ipsa concupiscentia carnis vitata
credatur, & ex ea trahi originale peccatum; talem
profus, qualis nunc est, in paradiso conabimini di-
sputando revocare. Et alibi: Verum vos pro
suscepta vestra (concupiscentia) eam fideliter
laboratis, ut vim patiamini, nisi eam qualis nunc
est, etiam in paradiso collocetis. Non ibi de pecca-
to dicemus talem factam, sed talem nullo peccato
fuisse

221

fuisse mansuram. Augustinus enim iudicabat, ad peccati traductionem asserendam abunde Catholicis esse satis, si ista concupiscentia per quam traducitur saltem peccato vitia erederetur: Hanc si placet vobis in paradiso collocare, & per talem concupiscentiam carnis, qua nec praeveniret, nec tardaret, nec excederet imperium voluntatis, vobis videtur in illa felicitate filios potuisse generare, non repugnamus. Ad hoc enim quod agimus sufficit nobis: quia nunc talis in hominibus non est, qualem in illius felicitatis loco esse conceditis.

lib. 1. ad Iulian. 17.

Hinc ulterius obstinatissime contendebat Iulianus, celeberrimum istum Scriptura locum: Quia non habitat in carne mea hominum: itemque istum: Quis me liberabit de corpore mortis huius? non de ipso Apostolo Paulo, sed de alio quopiam sub lege, hoc est, Iudaeo adhuc in peccatis posito intelligendum esse, quem non innata carnis concupiscentia, sed tantum mala vivendi consuetudo fatigaret: ne si fateretur in Apostoli, hoc est, in hominis baptizati & iusti carne aliquid post baptismum remansisse mali, iam per hoc ipsum etiam originale peccatum a parentibus in prolem trajici posse concederet, totaque dogmatis Pelagiani scena collaberetur. Locupletissime docet hoc Augustinus, qui Pelagianos hoc vidisse, & velut praesentissimum interitum suum horruisse testatur. Cum enim ex Ambrosio probasset, Apostolum de se dixisse: Quis me liberabit de corpore mortis, videlicet propter legem illam peccati membris insitam; instando subjungit: En tota vestra causa impulsus, prostratus, contritus, & sicut pulvis quem proicit ventus a facie terra &c. Numquid enim Paulus Apostolus non erat baptizatus? aut aliquid ei vel originale, vel proprium, vel ignorantia, vel scientia remissum non fuerat peccatorum? Unde ergo talia loquebatur, nisi id quod dixi in libro meo, cui te respondisse gloriaris, omnino verum est? Lex quippe ista peccati, qua in membris est corporis mortis huius, & remissa est regeneratione spiritus sancti, & manet in carne mortali &c. Nec vero te tantum, sed & ipsos Pelagianos, si de

lib. 1. cont. Iul. 17.

ipso Apostolo ista dicta esse faterentur, ruinae suae conficiis fuisse, propter apertum istum aditum, quo peccatum a parente licet sanctificato in prolem generatione transiret, pergit ostendere Augustinus: Hoc est omnino, quod funditus subruit haeresim vestram. Quod usque adeo videtis, & timeris, ut non aliter ex his Apostoli vocibus extraxerit, nisi quanta potestis contentione asseveretis, non illic ipsius Apostoli accipiendam esse personam, sed adhuc sub lege nondum sub gratia positi cuiuspiam Iudaei, contra quem sua mala conversationis consuetudo pugnaret. Et ut Augustinus eum ex propria responsione ita convinceret, ut simul Catholicam suam doctrinam de concupiscentia stabiliret, proprio laqueo ex illa consuetudine mala, suffocavit Iulianum: quasi ipsa vis consuetudinis deponatur in baptismo, & non adversus eam consistant baptizati &c. Et adhuc uberius: Quod si audent sine perveracitate considerare voluisses, profecto in ipsa vi consuetudinis invenires, quomodo concupiscentia remittatur in reatu, & maneat in actu. Hoc enim docuerat Augustinus libro primo de nuptijs, ut peccati originalis transitum per manentem illam in actu concupiscentiam demonstraret. Hinc & alibi eandem vim urgens consuetudinis post baptismum remanentis: Sed ne forte dicas, contra hoc potius pugnare baptizatos, quod sibi ipsi prioris vitia mala consuetudine fecerunt, non contra id, cum quo nati sunt. Quamquam, inquit, si hoc dicis, iam proculdubio cernis atque concedis, esse in homine aliquid mali, quod non ipsum, sed reatuus qui ex illo contractus fuerat, auferatur in baptismo, tamen quia parum est ad huius questionis absolutionem, nisi vobis ex peccato primi hominis ingeneratum esse monstretur, audi &c. Ex quibus omnibus luce meridiana clarius est, Iulianum ita intellexisse sententiam Augustini de concupiscentia peccatum originale propagante, sicut verba sonant, & nos tam prolixè, quia res magna est, proposuimus: atque ita horruisse, ut ea salva, dogma suum salvum esse non posse, ipso timore & fuga sua fateretur.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

lib. 1. de n. cap. 27.

lib. 2. cont. Iul. c. 3.

CAPVT XI.

Astruitur sextò ex eo, quod tredecim libri Augustini alioquin funditus evertantur.

Q V O N sanè verissimum esse facile quis intellexerit, qui intellexerit, nullum alium confictum inter Augustinum & Iulianum ex proposito utriusque fuisse susceptum, quam de illa sola & unica quaestione, utrum peccatum originale per concupiscentiam carnis seu libidinem ex parentibus in prolem propagaretur: Augustino omnibus ingenij & eruditionis nervis incumbente, ut eam peccato in primorum hominum carne extortam esse, & peccatum in posterios propagare convinceret; Iuliano è contrario asserente, eam à Deo in paradiso esse

plantatam, atque ita fieri nulla ratione posse, ut per eam in proles à parentibus culpa transiret. Ex quo efficitur, ut praecipui & eruditissimi libri Augustini, numero facile tredecim, qui unica ista intentione scripti sunt, adde & alios plures, qui hoc ipsum magna ex parte tractant, funditus corruat, & velut inanes ac futiles abijciendi sint, si Augustinus in eo falsus est, quod per solam concupiscentiam carnis peccatum originale trajici profiteretur. Nam liber primus de nuptijs & concupiscentia, nullam penitus alium scopum habet, quam in transfundenda originali culpa, meritò concupiscentiam illam repre-

K 2

repre-

Handwritten text in the right margin, possibly a library or collection stamp.

reprehendi sine reprehensione nuptiarum; sic-
 ut hoc & ipse titulus satis indicat. In cujus
 libri fugillationem cum quadam ex Iuliano
 excerpta prodissent, refutavit ea addito se-
 cundo libro Augustinus. Hunc Iulianus qua-
 tuor voluminibus prostrernere molitus: illa
 vicissim sex libris adversus eum editis Au-
 gustinus, in quibus de divina gratia questio
 vix nisi per transennam, attingitur: sed toti
 penè in sola istius carnalis concupiscentiæ
 cõdemnatione versantur. Quod opus tanti fe-
 cit ipse Augustinus, ut vir modestissimus, &
 à seipso commendando remotissimus appella-
 verit illud, *tantum*, tanquam pestiferum opus.
 Neque stetit hic pertinacia Iuliani: sed alijs
 octo adversus librum secundum de nuptijs
 exaratis Augustino ultimum laborem impo-
 suit, in quo & mortuus est. Nam quinque
 alios in sui defensionem edidit, quorum duo
 priores adhuc extant, & nuper inventi sunt;
 reliqui tres vel in bibliothecis latent, vel tem-
 porum injuriâ perierunt. Tres posteriores, B
 quos meditabatur, morte conatum prævenien-
 te, non incepit. Omnis iste multorum anno-
 rum labor, quo sublimissimus ille Doctor, totâ
 Ecclesiâ applaudente, se fatigavit, irritus pro-
 fus & inanis, & ut loquuntur recentiores, non
 ferendus est, si verum est quod ipsi dicunt,
 concupiscentiam carnis nihil ad peccati tra-
 ductionem pertinere, & sententiam illam non
 esse tolerabilem. Quæ sanè sine gravissima
 injuria sanctissimi & eruditissimi viri jactari
 non possunt, utpote cui Ecclesiâ soli hæte-
 nus acceptum tulit, quod de Pelagiana hæ-
 resi peccati originalis traductionem præ-
 cipue detestante, & acutissimis argumentis
 oppugnante, triumphavit.

*Lib. 2. Re-
tract. c. 62.*

LA 101

Sed ne quis aliquo scribendi calore mihi
 elapsus esse suspicetur id quod diximus, ope-
 re pretium esse video, ut ex ipso Augustino
 probem, non alium in tot elaboratissimis
 libris, quorum unus in sui patrocinium tra-
 xit alium, ei fuisse scopum, nisi ut concu-
 piscentiam, qua peccatum originale trans-
 funditur, à nuptiarum bonitate discerneret,
 ne tantum hujus mali virus in illarum cul-
 pam verteretur. Sic ergo testis integerrimus
 statim in ipso ingressu operis, quod tanti
 certaminis causam dedit, ipse loquitur: *In-
 tentio huius libri hæc est, ut quantum nos Dominus
 adjuvare dignatus, carnalis concupiscentiæ malum,
 Lib. 1. de propter quod homo qui per illam nascitur, trahit
 nupt. c. 1. originale peccatum, discernamus à bonitate nuptia-*

Originalis peccatum, discernamus à bonitate nuptia-
 rum. Quibuscumque verbis ego Augustini
 scopum exponerem, non possem eum clarius,
 quam ipse expressit, promere. Ex hoc verò
 scopo & doctrina libri istius, quo nihil quàm
 istud unicum ex professo agit, tota illa libro-
 rum series, quam ante diximus, consecuta
 est. Eandem verò suam intentionem, ne quis
 inter scribendum ei excidisse crederet, ita in
 fine libri reficit: *Quam (concupiscentiam
 carnis) curavimus à nuptialibus bonis tam pro-
 lixa disputatione distinguere, propter novos hereti-
 cos, qui, cum hæc reprehenduntur, calumniantur,
 quasi nuptia reprehendantur: ut scilicet eam tan-
 quam bonum naturale laudando, suum pestiferum
 dogma confirmet, quo asserunt prolem, qua per eam
 nascitur, nullum trahere originale peccatum. Eun-
 dem scopum suum & initio sex librorum,
 hoc est, primi operis adversus Iulianum scri-
 pti, rursus ob oculos ponit, ut quo tota futu-
 ra disputatio collimaret, lector intelligen-
 ret: Hinc quippe factum est, inquit, ut de nu-
 ptijs & concupiscentia librum scriberem; nuptia-
 rum scilicet bonum discernens ab eo malo, unde tra-
 hitur originale peccatum. Et toti operi summam
 imponens namque, ut istud solum se tanto di-
 sputandi conatu egisse non lateret Iulianum,
 sic eum alloquitur: Ad omnia me sibi respondi-
 stis, Iuliane? & omnia refellisse, quibus disputasti vo-
 luminibus quatuor, credendum non esse originale
 peccatum, & concupiscentiam carnis (unde scili-
 cet trahitur illud originale peccatum, ut su-
 præ dixerat) non posse culpam sine damnatione
 nuptiarum, puro quod perspicis, si pervicax non sis.
 Causam verò triumphi, quem se de Iuliano
 putat adeptum esse, subtexit; Demonstratum
 enim est &c. ei tantam concupiscentiam carnalem
 mortem non inferre post mortem, qui in Christi mor-
 te invenit mortem, qua moriatur peccato. Quæ
 cum ita sint, curvis mediocrii iudicii perspi-
 cuum est aërem verberasse Augustinum in
 tot elucubrandis operibus, ineptam &
 ridiculam esse gloriationem ejus de devi-
 cto Iuliano, imò verò non instruxisse, sed de-
 cepisse Catholicos Augustinum, si concupi-
 scentia, quemadmodum recentiores volunt,
 non solum nihil ad peccati propagationem fa-
 ciat, sed eam traductionis causam asserendo,
 non ferendam sententiam docuit: denique, quòd
 ab ore & sensu Catholicorum absit, falsis &
 fallacibus armis Ecclesiæ victoriam non tam
 stetitisse, quàm perisse, non tam ab Augustino
 partam esse, quàm proditam.*

CAPVJ

CAPVT XII.

Ecclesie de Pelagianis victoria esset vana, imo fallax,
& falsa, nisi ista Augustini sententia
fuerit vera.

NON enim solius Augustini, sed Ecclesie totius causa in ista cum Pelagianis contentione versatur. Ipse enim solus à Milevitano Concilio universo Pelagianæ factioni objectus est ut licet istam, qua prima Christianæ religionis fundamenta quatiuntur, suâ eruditione dirimeret, totâ Ecclesia non solum applaudente, sed etiam ita silente, ut quemadmodum lucente Sole sidera disparent, ita ab illo die usque ad mortem ejus nemo Catholicorum inventus fuerit, qui tanto viro cum Pelagianis luctante sibi in aciem procedendum, illo scribente sibi vel calamum stringendum duxerit. Ipse Hieronymus, qui paulo antè aduersus Pelagianos

aliquid elaboraverat. illius operibus cõspectis usque ad mortem contra illos obmutuit. Sixtus Presbyter, qui aliquid scripsit, non tam Ecclesie doctrinam, quàm seipsum à calumnia tueri coactus fuit. Viderunt hoc, & acerbissime doluerunt Pelagiani. Vnde, ista Iuliani aduersus Augustinum dictæ, quibus nunc illum unum dicebat egressum, qui in se summani præly sitam, quo scilicet inter eos de concupiscentia peccati traductrice certabatur, optaret intelligi: nunc illum esse, qui causam istam contra illos, unum pro omnibus, agere polliceretur: nunc cum sui certaminis singulatus obtutum: nunc Virgilianis versibus utus;

Lib. 3. cont.
lib. c. 1.

Lib. 2. c. ult.

Lib. 6. c. 8.

Oblato, inquit, placuit componi fœdere bellum

Ibid.

ut pugnas omnium contentio nostra dirimeret. Quæ quamvis à se repelleret Augustini modestia, veri tamen aliquid continuisse, ex Actis illius temporis manifestum est. Hinc enim & Prosper dicit: Excessisse pro universis membris corporis Christi vigilantissimam industriam ejus, & aduersus hæreticorum doctrinam insidias veritatis virtute pugnasse: omnium denique satisfactionem providente hoc presentis seculo Dei gratia, in charitatis eius & scientia rigore sperasse. Quod si Augustinus Ecclesie causam sibi commissam agens, tam ineptè delira verit, ut non leviter & per transennam indicando, sed tot tantisque scriptis voluminibus ex professo docendo, tam absurdam, & non ferendam, ut recentiores volunt, sententiam propugnauerit, non est Ecclesie magnopere de tali victoria gratulandum. Non enim sponi sui veritate, sed adulteri falsitate dimicavit: longèque verius est victa, quàm vicit. Quidam igitur pugna cum Pelagianis instauratur, cum eis causa negati peccati originalis superstiti integerrima? Omnia quippe argumenta Iuliani Pelagianæ Hæresis architecti, quibus impossibile afferebat esse peccati originalis transitum, & verò impossibile esse sine concupiscentiæ subsidio, satis apertè fatebatur Augustinus, insoluta manent, neq; à se solvi posse, per os pugilis ac defensoris à se delecti, Ecclesia confitetur. Quod, quamvis ex ijs quæ jam dicta sunt, utcumque colligi possit, non tamen erit abs re paulo accuratius ostendere.

Pelagiani cum intelligerent ruinam dogmatis sui, quo gratiam Christi ad bene vivendum negabant esse necessariam, ab originali peccati transitu pendere, omnes vires eò converterunt, ut peccatum istud, quo naturæ vires Catholici dicebant viciatas & infirmatas esse, subverterent. Cum verò certissimum il-

lud Philosophiæ principium esse scirent, nihil vitij in effectu esse posse, quod non in causa præcelleret, quemadmodum & omnium Theologorum Schola, S. Thoma præeunte, proficitur, contentiosissime conclamauerunt, etiam si peccasset Adam, ipso tamen peccato illo, sive in posteris baptizatis, sive in ipso jam olim Capite deleto, nihil omnino præsertim in sanctis conjugibus superesse, quo peccatum in prolem generando transfunderent. Adamantinis igitur vinculis afferebant lequi, conjuges naturali illa commixtione sexuum causam esse peccati; atque ita damnari nuptias seu conjugium, & consequenter Deum conjugij autorem; vel certè diabolum esse conjugij & commixtionis auctorem, ex qua peccata nascerentur. Hanc machinam Pelagianam ut Ecclesia vel pro Ecclesia Augustinus everteret, totam causam peccati originalis ab illo principio religavit, quod in commixtione conjugum duo consideranda sint, commixtionem & pudorem ejus, nuptias quibus legitime junguntur conjuges, & concupiscentiam carnis, qua stimulante junguntur: illud esse bonum, hoc malum; illius Deum, hujus diabolum autorem; illo naturam, hoc peccata propagari. Nam cum statim initio libri primi de nuptijs & concupiscentia scopum descriptionis istius, ut jam jam vidimus, prætulisset, post operosam nuptiarum atque libidinis discretionem, tandem ad rem veniens: Tam nunc si quodammodo interrogemus Lib. 1. de bona illa nuptialia, unde ab eis potuerit peccatum in nupt. c. 21. parvulos propagari: respondebit nobis operatio propaganda prelis: Ego in paradiso magis felix essem, si peccatum non fuisset admissum &c. Respondebit pudicitia fides: si peccatum non fuisset, quid me in paradiso feliciter esse potuisset ubi nec stimularer mea, nec aliter me libido tereret? Respondebit etiã conubij sacramentum: de me ante peccatum dictum est in paradiso: Relinquet homo

homo patrem &c. Quid horum est in nuptijs, unde peccati vinculum transiret in posterum? Nempe nihil. Et certe his tribus bonis perfecte se habere bonitas nuptiarum, quibus bonis etiam nunc bona sunt nuptia. Porro autem si interrogetur illa carnis concupiscentia, qua pudenda facta sunt, que prius pudenda non fuerant, nonne respondebit, se in membris hominis esse post peccatum exisse? Et tandem concludens adiecit: *Ude omnino concupiscentia carnis &c. profecto peccati vinculum generatione traject in posterum.* Et libro secundo de nuptijs interrogat Iulianus Augustinum, quid suum diabolus cognoscat in sexibus, per quod fructum eorum jure possideat, an diversitatem sexuum, an commixtionem, an ipsam fecunditatem?

*Ibid. 2. de
nupt. c. 5.*

Respondet ei Augustinus: *Nihil horum: quia hec omnia ex Deo. Sed iste in his omnibus noluit nominare concupiscentiam carnis, que non est a parte, sed ex mundo est, cuius mundi princeps dicitur esse diabolus. Hanc iste voluit nominare in his omnibus, que commemoravit, naturarum bonis; de qua etiam nuptia confunduntur, que de his bonis omnibus gloriatur. Et inferius cum Iulianus intorsisset illud Pelagianorum telum: prorsus si malum de nuptijs trahitur, accusari possunt, excusari non possunt; & in diaboli jure opus earum fructumque constituit: quia omnis causa mali expers boni est; respondet consueto more Augustinus: Nuptia instituta sunt causa generandi, non peccandi &c. peccatum autem, quod inde a nascentibus trahitur, non ad nuptias pertinet, sed ad malum quod accidit hominibus, quorum coniunctione sunt nuptia. Et libro tertio contra Iulianum: Nec malum illud inde idem trahitur, quia bona sunt nuptia, sed quia in bonis earum est etiam usus mali, scilicet concupiscentie. Et apertius paulo superius: Si enim nuptiarum bonum non esset nisi bonus usus boni, tunc mirandum esset, quomodo inde traheretur malum: cum verò sit bonum nuptiarum bonus usus mali, quid mirum si de ipso malo, quo bene utitur bonitas nuptiarum, trahitur malum, quod est originale peccatum?*

Ibid. 2. c. 26.

Et in libris operis imperfecti latissimè, & instantissimè, & sepius probat Iulianus, nuptias, aut commixtionem sexuum, aut parentes, aut filios, aut semina, aut gigni, aut nasci esse damnanda, si inde peccata proferantur: semper autem idem respondet Augustinus: vitia scilicet à naturis esse discernenda. *Semina Deus instituit: sed qui possunt in natura vitata bonum eius à malo eius ita discernere, ut neque putent naturam malam esse, neque vitium naturam esse, ipsi possunt discernere &c.* Et rursus in eodem loco: *Nec gignere, nec nasci malum est, quod pertinet ad institutionem Dei. Verumque sine pudenda libidine*

Ibid. c. 23.

Ibid.

Ibid.

Ibid. 2. oper.

imperf. cont. lib. f. 248.

Ibid. f. 250.

Ibid.

*posset in paradiso fieri, si nemo peccasset &c. Ecce de qua trahitur originale peccatum. Ista Iulianus argumenta adversus Ecclesiam; istam Augustinus solutionem adversus ejus argumenta sexcenties repetit: nec in omnibus scriptis ejus, aut eorum qui Pelagianos isto saculo debellarunt, vel debellatos postea protriverunt, alterius solutionis est vestigium. Nam nec aliam esse posse, si libido tollatur, satis perspicue indicat, quando dicit: *Stupratorum bonum non esset nisi bonus usus boni, tunc mirandum esset, quomodo inde traheretur malum: Nunc verò quid mirum si &c.* quali diceret, in illo casu Iuliani argumenta suum habitura pondus & locum, ut necesse esset aliquod eorum bonorum quæ Deus instituit, sive commixtionem, sive semina, sive aliud quippiam, quod generationi interponitur, esse culpandum. Nunc verò satis intervenire mali, dum concupiscentia intervenit, ex qua proles peccatum trahat. Hæc igitur doctrinâ Pelagiana hæresis victa est; hæc sententiâ de concupiscentia carnis peccatum propagante Ecclesia triumphavit. Quæ si non tantum falsa est, sed ita falsa ut non ferenda sit, profectò nec ferenda est illa victoria, qua hæresis subjugata est. Quod quantum inferat Ecclesiæ contumeliam, quis non videt?*

Et sanè quis intelligat, si nihil penitus, sive peccati, sive vitij in parentum animabus aut carnibus hæreat, sed ita puri sint, sicut à Deo instituti sunt, inde quidquam contagij in proles posse transire nisi qui Deum potius ejus causam, quàm homines constituere velit? Sicut enim impossibile est, ut defectus aliquis corporis à parentibus in filios generando fundatur, nisi defectuosum aliquid in aliquo generationis principio antecedit: ita multo magis impossibile est, ut defectus animæ, qui peccatum est, in prolem à parente transeat, nisi similis vitiositas in generante reperiri queat, unde culpa propagetur. Nam pactum hæc affingere, non est aliud quàm purgare parentes, & culpam Deum qui peccatores propriâ voluntate constituat. Hinc est, quòd nec Augustino, nec ulli veterum usque ad tempora Scholasticorum, ullius pacti in mentem venerit: cum tamen & facillimum sit & cuius obivium, & ad mendandum angustij tantis peridoneum: nisi eadem facilitate, qua sine Scripturarum, sine traditionis auctoritate, solâ humanâ solertiâ excogitatum est, solo ejus contemptu ab hæreticis posset explodi.

CAPVT XIII.

Omniū antiquorum idem sensus usque ad ætatem Scholasticorum.

Nec verò solus Augustinus istam sententiam contra Pelagianos docuit, sed plerique Patres, qui eum aliquot sæculis, nondum exorta hæresi istâ, præcessere, præsertim verò qui ea extinctâ consecuti sunt, non aliam, eum de translatione peccati sermo faciendus fuit, quàm illam de inobediencia carnalis concupiscentiæ rationem vel apertè proferendo, vel tacitè insinuando, tetigerunt. Hanc dedit Origenes, eum explicaret, cur Christus venisset in similitudine carnis peccati, non in carne peccati: *Qui ex nulla viri contagione, sed solo spiritu sancto super Virginem veniente, & virtute aliusim obumbrante, venit ad corpus immaculatam, naturam quidem corporis nostri habuit, pollutionem tamen peccati, quæ ex concupiscentia motu concepti iraditur, omnino non habuit.*

Origenes in 8. Epist. ad Rom.

Apud Augustinum lib. 1. contra Iulium 3.

Hanc insinuavit Olympius Hispanus Episcopus ab Augustino citatus, qui dicit: *Protoplasti morisera transgressione vitium esse sparsum in germine, ut peccatum cum homine nasceretur. Indicat enim germen, seu semen, unde nascitur homo, ita esse vitiatum, ut non sine peccato nasceretur.*

Apud Augustinum lib. 1.

Hanc idem Hilarius tacitè expressit, quando de Christo in similitudine carnis peccati veniente dixit: *Non sicut carnem habuit, ita habuit & peccatum. Sed quia ex peccato omni caro est, a peccato, scilicet Adami parente, deducta, in similitudine peccati carnis est missus, existente in eo non peccato, sed peccati carnis similitudine. Quid enim est omnem carnem præterquam Christi esse ex peccato, nisi ex concupiscentia, quam Apostolus peccatum vocat. Nam propter concupiscentiam dici carnem peccati simpliciter Augustinus docet: & ideo in Christi carne esse similitudinem carnis peccati, quia concupiscentiâ caruit: Si Abel non habebat le-*

Lib. 2. oper. imperf. c. 101. Iul. f. 393.

gem in membris repugnantem &c. Si caro eius non concupiscebatur &c. nihil ei noceret peccatum parentum. Sed quisquidem idem dicit fuisse Abel, dicit eum carnem non habuisse peccati: cum procul dubio Dominus Christus non habuisset similitudinem carnis peccati, nisi aliorum omnium hominum esset caro peccati.

Aug. comment. in Iul. apud Aug. lib. 1. cont. Iul. c. 4. & lib. 1. de nupt. & uic.

Hanc apertè significavit Ambrosius, per quem Augustinus doctrinam istam sæpè probat, quando Christi natiuitatem cæteris comparando dixit: *Servatum est igitur, ut ex viro & muliere, id est, per illam corporum commixtionem, nemo videatur expers esse delicti. Qui autem expers delicti, expers est etiam huiusmodi conceptionis. Et alibi apud eundem Augustinum, qui illum in suæ sententiæ adspirationem acceffit: Male Eva parturit, ut parum relinquere mulieribus hereditatem, atque unusquisque concupiscentia voluptate con-*

Lib. 2. cont. Iul. c. 6.

cretus, & genitalibus visceribus infusus, & coagulatus in sanguine, in pannu involutus, prius subiret delictorum contagium, quam vitalis spiritus manus hauriret. In quem Ambrosij locum Augustinus: Si te non deseruit qualiscunque scilicet sensus humanus, vides quid de concupiscentiæ voluptate hæc ipsa, cui præbes impudentissimum & rocinium pronuciat, veritè Doctor Ambrosius &c. Ergone ex huius concupiscentiæ motu illi non erubescerent homines primi, quo & ipsi apparebant noxy, & eorum filij peccato parentum pron. nocebantur obnoxij?

Ibid.

Post Augustinum unanimiter usque ad Scholasticorum ætatem doctrinam tanti Doctoris secuti Patres, eodem modo libidini propagati peccati originalis causam ascribunt.

Hinc sanctus Leo Pontifex maximus, ac doctissimus: *Solus inter filios hominum Dominus natus, Iesus innocens natus est, quia solus sine carnalis concupiscentiæ pollutione conceptus. Quibus verbis sancti Augustini doctrinam, quam supra latè ex ipso dedimus, cur solus Christus sine peccato sit conceptus, expressit: ad quam alludit & illis phrasibus: Quamvis conceptus spiritali*

Serm. 4. de nativitate Domini.

Ibid.

(Christi) nulla sint terreni seminis mixta contagia. Et rursum: Vi humani seminis cessante contagio. Et Petrus Chrysologus de Adami peccato loquens: Nihil quid non in semine tota arbor? Vitiatum ergo seminis, vitium est totius arboris; quæ postea tutius declaranda sunt.

Serm. 4. de nativitate. Serm. 111. Petrus Chrys.

Hinc Faustus quantumlibet Semi-Pelagianorum errore depravatus luculentissime sancti Augustini sententiam explicuit: *Sed dicit Pelagius, ideo non esse originale peccatum, quia ipsa concupiscentiæ generationis ex Deo sit. Unde autem veniat nexus iste, qui per posterum trahitur, si requiratur sine dubio per incertam maledictæ generationis ardorem; & per illecebrosam utriusque parentis amplexum. Nam cum illum solum videas ab originali immunitatem esse contagione, qui non carne, sed spiritu, nec erubescenda passione, sed stupenda benedictione conceptus est, agnosce causam mali originalis de oblectamento natum conceptionis, & de vitio voluptati.*

Lib. 1. de gratia & lib. arbit. c. 2.

Hinc sanctus Fulgentius non postremus Augustini discipulus: *Imquitatem simul transfudit & mortem, ut omnis qui per legem peccati (quam certum est mortalibus usque ad mortem inesse corporibus) de peccatoris semine nasciturus, in ipso conceptionis exordio excepisset peccati parentali maculam, exinde sub iugo gravi &c. Et in eodem libro immaculatæ Christi natiuitatis causam explicans: Vulvam quippe matris eius, inquit, non concupiscentiæ maris concubentis, sed omnipotentia filij nascentis aperuit. Ideo solus est, in quo princeps huius mundi veniens nihil invenit.*

Lib. de in gratia c. 13.

Hinc Gelasius Papa, cum originalis peccati transfusionem declarandam suscepisset, accuratissi-

Handwritten notes in the right margin, including the name 'AMBROSII'.

ratissimam Augustini methodum secutus, primò naturæ corruptionem per concupiscentiarum depravationem explicat: quo fundamento jactò, necessarium consequenter ex natura rei fuisse docet, ut proles parenti similis, ex peccato polluta, peccato polluta nasceretur.

*Gelas. Papa
Epist. 8.*

Propria voluntate seductorem secuti diabolus pravis cupiditatibus per excessum pravicationis infecti sunt. In quibus itaque natura peccavit. & humana est facta natura vitiosa. Tales igitur effecti &c. Ecce originem traditionis mali naturæ vitium, nempe concupiscentiam, seu ut loquitur (pravas cupiditates) pravicatione contractum. Iam ita sequitur: Proinde quicquid isti genitores de suo germine protulerunt, opus quidem Dei est secundum institutionem naturæ, sed non absque contagio illius mali, quod sua pravicatione traxerunt, scilicet concupiscentia; Vnde mox: Quid mirum, si ydem depravati protulerunt sobolem depravatam? Quod latè declarat comparatione serui, qui cum non naturæ, sed tantum conditione servus sit, tamen servos generat. Et adjungit; quanto magis de his provenire non mirum est, quibus ipsa humana substantia depravata cognoscitur. Id est, quibus non per aliquas extrinsecus politas hominum leges, sed per ipsam naturam vitiatam servitus est adducta: Quia huiusmodi genuit prolem, cuiusmodi se ipsa reddidit pravicationis excessu. Ideoque non solum de se profert, quod bene Deus instituit, sed etiam quod male ipsa inconsequenter adiecit. Quemadmodum autem quædam interior appetendi (nempe prima mala voluntas Adami) valeat immutare naturam, divine lectionis auctoritate firmatur. Et explicat per oves Laban, quæ colores virgarum sensibus haustos transfuderunt in prolem. Quod exemplum Pelagianis refutandis docet esse divinitus præparatum. Vnde mox vocat humanæ generationis decoloratam primordia: quam decolorationem in alio opere docet per concupiscentiam esse factam: Deus fecit omnia bona valde, nisi hæc concupiscentia primordialis decolorasset excessus. Et statim penam superbie in ea corporis parte indicandam fuisse tradit, quæ degenit, ac decolorata, superbiaque rutilans procul dubio vitiosa fuerat generatio propaganda. Quæ omnia ad vivum spirant Augustini doctrinam: nec aptius explicare potuit, quomodo depravatio naturæ per concupiscentiam adducta, peccatum in prolem ex primo patre propagaverit.

*Beda in lib.
aliquot 99.
q. 14. tom. 3.*

Hinc Venerabilis Beda nativitatibus humanæ maculam concupiscentiali feciditati sine ulla fluctuatione, quemadmodum & Augustinus, assignat: Queritur, inquit, quare puero adhuc in utero matris originale peccatum imputetur, & quare de baptizato baptizatus non nascatur? Ad hoc dicitur, quia de corrupto non nisi corruptum nasci potest. Et iterum: Homo quantum in se est mundatur in baptismo: sed quia sine concupiscentia procreare non potest, imputatur & illius proli: sicut terra purgatum semen à paleis, & tamen absque paleis non ipsum exurgit. Id ipsum indicat etiam in Psalmum quinquagesimum.

*Remig. Al-
tiss. in Psal.
50.*

Hinc Remigius Episcopus Altissiodorensis in Psalmum quinquagesimum: In peccatis concepti

me mater mea, id est, in concupiscentia carnali concepit. Quia carnalis delictatio ex peccato primi parentis in carne nostra viget.

Hinc Philippus vir doctissimus Abbas bonæ spei sancto Bernardo contemporaneus, sepe & multipliciter hoc ipsum tradit: Post peccatum merito pudenda nominantur, quoniam ad id spiritui relinquantur, ut ad generandum non nisi libidine moveantur. Hoc est unde Adam filios suos sic infecit, sic quasi in radice posteritatis suæ seriem infecit, ut quoniam in generando non sola caro, sed & concupiscentia carnalis operatur, quicumque genuit eo modo, eiusdem reatu concupiscentia tenetur. Et paucis interjectis addit: Iusti parentes iustum filium non possunt generare, quia sine concupiscentia non possunt generare. Quam doctrinam ibidem magno conatu asserit, & inculcat. Ex quo etiam cõlequenter sapius tradit, ideò Christum nulla peccati labe maculatum fuisse, quia sine concupiscentia conceptus fuit: Qui ergo non à carnalibus desideris more nostro, sed de super originem carnem traxit, profecto in conceptione originale vitium non contraxit: quia non aliunde cuiuslibet nascens peccatum ascribitur, quam quod ei per parentum concupiscentiam seminali ratione transcribitur.

Hinc sanctus Bernardus: Peccatum quomodo non fuit, ubi libido non desuit? Et conceptum Virginis extollens: Extolle, inquit, nescientem in concipiendo concupiscentiam, vel in partiendo dolorem. Et alibi: Propter carnem homo vanitatis in malis factus est, quia ex illa vitium concupiscentia traxit, quo captivus tenetur, & incurvatus ut diligat vanitatem, & iniquitatem operetur. Idem & alibi insinuat: Qui potest facere mundum de immundo conceptum semine, nisi qui solus sine omni vitio illicita & immunda conceptus est voluptate? In ipsa radice & origine mea infectus, & inquinatus sum.

Hinc Hugo de sancto Victore: Queritur, Hæretici quare posteris imputetur (peccatum originale?) Responso: quia parentum concubitus, non sit sine LIBIDINE, nec filiorum conceptus sine peccato. Et in Summa sententiarum: Nisi caro in concupiscentia traduceretur, illo peccato anima non teneretur. Quod latè declarat in eodem loco.

Hinc Richardus de sancto Victore puritatem virginæ partus, & causam eius explicans: Quare illa (Eva) peperit non sine dolore, nisi quia non concepit sine libidine? Libido sane causa doloris, & dolor effectus libidinis. Et quomodo libido causa doloris, nisi quia libidine conceptio maculatur propagando peccatum? Nam ideò paulò post sese explicando subiungit: Ibi non conceptus sine culpa, nec partus sine pena: hic quia conceptio sine concupiscentia, (seu libidine) & parturitus sine pressura. Et aliquanto inferius in eodem libro: In eo sanè, quod dicitur ergo conceptus, & virgo paritura, aperte monstratur, quod utraque futura erat munda, & caro generans, & caro generata, hoc est, beatæ MARIÆ generantis, & Christi generati: Videlicet, quia Christus solus, ut addit, cantare potuit, sine iniquitatibus conceptus sum, & sine peccato conceptus me mater mea. Et quia in ipso mundi ingressu maculam peccati de materna carne non contraxit, sed delevit. Nempe extinguendo omnem concupiscentiam

233
 pificentiam in Virgine concipiente atque par-
 riente, quæ totius peccati atque corruptionis
 radix est. Hoc enim intelligere Richardum
 perspicue docet id quod statim adiicit: Si tan-
 tum sola eius conceptio valuit, ut concupiscentia fo-
 mitem, totiusque corruptionis radicem deleret, quid
 quæso &c. Itaque docet ibidem fuisse puritatis, quod
 sine concupiscentia seminare potuit. Alibi verò per
 hoc quod Spiritus sanctus obubraturus Virgi-
 nē dictus est, significatū esse voluit, quod omnis
 concupiscentia in ea esset extinguenta: & hoc inde
 probari, quod virgo conceperit & peperit.

Lib. 2. de
 Emenda
 c. 17.

Fonte 117.
 in Pfil.
 in 10.
 Ecce in ini-
 quitatibus.

Hinc Innocentius III. summus Ponti-
 fex: Quis nesciat, concubitum etiam conjugalem
 nunquam omnino committi sine pruritu carnis, ac
 sine fervore ac foveore concupiscentia, unde semina
 concepta sedantur. & corrumpuntur? Propter quod
 alibi legitur: Quis potest facere mundum de immun-
 do conceptum semine? Ex seminibus ergo sedatis
 atque corruptis concipitur corpus corruptum pariter
 & sedatum; cui anima tandem infusa corrumpitur,
 & sedatur, non ab integritate vel munditia quam
 habuit; sed ab integritate vel munditia, quam ha-
 beret si non iniretur sedato corpori & corrupto:
 quoniam & creando infunduntur, & infundendo crea-
 tur. Sicut enim ex vase corrupto liquor infusus cor-
 rumpitur; & pollutum contingit ex ipso contactu
 polluitur: sic ex contagio corporis anima corrumpitur,
 & sedatur. Et paulò inferiùs: Ex concupiscentia
 procedit pruritus circa ianuam humanæ propagationis,
 per quam transfunditur originalis causa peccati.

Ibid.

Metaphr.
 Pfil. 50.
 Biblioth.
 Patrum.

Hinc Urbanus quartus Pontifex maximus,
 accuratissimè Augustinianæ doctrinæ trami-
 tem tenens, ita exactè traductionem illius
 peccati per concupiscentiam tradit, & expli-
 cat, ut nihil per ipsum Augustinum addi po-
 tuisset videatur: In illa lege nostra origini vitiosa, in
 qua omnes corrumpuntur, & nascimur in utero & ex
 utero filij iræ tuæ, atque per iraducem libidinosa carnis
 concupiscentia, etiam antequam peccemus actualiter,
 constitumur peccatores, & ad actualia propiores.
 Et inferiùs: Nam in eo (Adamo) seminaliter
 omnes erant, quando ipse naturam corrupti huma-
 nam, & ab illo uno homine, qui omnium nostrum
 fuit materia & origo, omnes concupiscentialiter de-
 scendunt, & per propagationis successionem, & carnis
 concupiscentiam occulte, illa corruptio in posteris de-

migravit. Nec tamen hoc fecit propagatio, sed libido:
 non natura humana succedens, sed libidinis seditas
 &c. Et cum Christum dixisset sine opere con-
 cupiscentiali, ideoque sine peccato ex primo
 homine descendisse, de nobis ita subtextit: Sed
 quia concepti sumus illa vitiosa lege concipiendi, nobis
 ex peccato primi hominis occulte & miserabiliter acce-
 denti, ideo originalis peccati ex tua infusione, Deus,
 sententia rei sumus. Hinc adiicit, quod sicut
 Christus occultissimam gratiam infundit &
 parvulus, sic & homo ille (primus) in se omnes
 de stirpe sua venturos, occultis tabe, & seditate sua
 libidinosa concupiscentia adeo tabificavit, quod ani-
 ma atque Deus, creando infusa corpori taliter tabe-
 facto maculatur, polluitur, & sedatur: sicut in
 vase non sincero vinum infusum nec optimum infici-
 tur, & acescit: & in illa infusione ipsa anima
 damnationis sententiam in se ipsam excipiens cul-
 pam contrahit, & reatu pena perpetua obligatur.
 Quæ de Christi gratia & Adam tabificatione
 similitudo, & nonnulla verba, quibus eam ex-
 primit, ex Augustini libro 1. de peccatorum
 meritis & remissione deprompta sunt: ut ejus
 doctrinæ se imitatorum esse monstraret, cuius
 argumentis & verbis utebatur.

Quid? quod neque Scholastici priores sen-
 tentiam illam absurdam judicarunt. Nam
 eam aperte docuerunt illi, qui Patribus pro-
 ximè successerunt, Petrus Lombardus libro
 secundo sententiarum exerte & prolixè, &
 magno numero antiqui Commentatores ejus,
 sanctus Bonaventura, S. Thomas, Gregorius,
 & alij. Inter quos sanctus Thomas in prima
 secunda, & in questione quarta de malo tra-
 dit non solum concupiscentiam esse materiale
 in peccato originis, sed etiam esse id quo
 propagatur in prolem. Unde questione qua-
 rta de malo, articulo secundo ad undeci-
 mum dicit: Concupiscentia secundum quod est in
 patre, est causa originalis peccati quod est in filio.
 Et articulo sexto ad septimum: Ex penalitate,
 quæ remanet in baptizatis quantum ad inferiores
 vires, traducunt originale peccatum. Nec esse in-
 conveniens quod pena sit causa culpa. Et ad de-
 cimum sextum, docet libidinem habitualem,
 quæ remanet post baptismum, esse causam,
 quod aliquis transmittat originale peccatum.

Lib. 2. sent.
 Dist. 30.
 c. 31.

S. Thom. 2.
 2. q. 9.
 4. de malo
 2. 2. ad 11.

CAPVT XIV.

Tanquam veritatem Catholicam, & sententiam
 Ecclesiæ docuit hoc Augustinus.

ET verò quid mirum est, quod plerum-
 que Patres veteris Ecclesiæ usque ad
 annos mille & amplius, sententiam
 illam utramque Augustini, quod concu-
 piscencia cum reatu sit originale peccatum,
 & quod per eandem concupiscentiam vitio
 propagante vitium, traducatur in posteros,
 expressè docuerint, nemo verò, quod quidem
 sciam, vel contrariam, vel aliam; cum Au-
 gustinus eas non tanquam opiniones suas,

quas cuique liceat pro arbitrio vel repudiare
 vel sequi, sed tanquam Catholicas veritates
 nonnullis locis docere videatur? Nam cum
 Juliano acerrimè de concupiscentia disputans,
 ut non solum rationibus petulantiam & per-
 vicaciam ejus, sed etiam auctoritate premeret
 & opprimeret, sic eum alloquitur: Virum
 malum non sit (concupiscentia) cui repugnari
 consentiendum non est, ne in suum pergat excessum:
 Ita utrum non ex ipsa, & cum ipsa concupiscentia
 nascatur

Lib. 8. cont.
 l. 6. 12.

nasator, cui malum inesse illum negas: Et utram ab ingenerato malo possit hominum quisquam sine regeneratione liberari, hoc inter nos discutitur. In his questionibus Catholica veritas antiquitus tradita vestra impia novitas suffocatur. His verbis tres quaestiones illas Catholica veritate ita determinari docet, ut contrarium velut impiam fugillet novitatem, primam quidem, concupiscentiam esse malam; secundam, ex ipsa concupiscentia videlicet tanquam causa mali seu peccati, & cum ipsa tanquam malo seu peccato nasci hominem. Nam illum esse sensum patet ex tertia quaestione definitione, videlicet, ab ingenerato malo, nempe concupiscentia, non posse hominum quemquam sine regeneratione liberari. Nam hoc est illud quod docet, concupiscentiae reatum per baptismum tolli. Et hinc est, quod simili phrasi sapissimè repetit tum libro tertio, tum alibi id quod hic libro quinto Catholica veri-

Lib. 3. cont. *Lib. 3. cont.*
Jul. 1. 27. tate definiti tradit: *Harum* (cupiditatum) *est una concupiscentia carnis, ex qua, & cum qua nascuntur, & propter quam renascuntur infantes.* Et secundò: *Ex ista & cum ipsa nascitur homo bonum Dei opus, non sine malo, quod trahit origo generationis, & sanat gratia regenerationis.* Et tertio: *Quia cum illo, & ex illo malo generatur, quo bene pudicitia conjugalis utitur, necessarium illi est, ut ab eius mali nexu, regeneratione solvatur.* Et quartò: *Ex isto igitur, etiam cum isto malo, quod à te quoque credimus expugnari, homo generatur, quem negas regeneratione salvari.* Et quintò: *Ex quo igitur, & cum hoc filij generati regenerandi sunt, ut liberentur à malo. Quod autem vellemus ut gignerent (parentes) non unde renati, sed unde nati sunt, (ex concupiscentia scilicet) nisi quod & ipsi nati sunt? Reos ergo &c.* Et sexto: *Ex hoc enim malo rei nati sunt, quo bene utuntur renati, ut nascantur regenerandi.* Et septimò: *Ex isto, & cum isto hominis male nascitur homo: quod malum per seipsum tam magnum est, atque ad hominum damnationem, atque à regno Dei separationem tantum habet obligationis, ut etiam si de parentibus regeneratis trahatur &c.* Quas phrasas alijs in locis iterat creberrimè; nec eis aliud significat, quam ex concupiscentia seu libidine propagari originis malum, & ipsam eandem concupiscentiam esse illud originis malum, quo homines regeneratione liberandi sunt: in quarum utraque definienda quaestione IMPIAM NOVITATEM CATHOLICA VERITATE SUFFOCARI docet.

Hinc est quod eandem certitudinem istarum sententiarum etiam alijs in locis indicat. Nam in fine libri sexti cum dixisset se Iuliano demonstrasse, ei tantum concupiscentiam carnalem mortis non inferre post mortem, qui Christi morte peccato mortuum sit, quibus verbis concupiscentiam mortis causam esse significat; statim adjicit: *Hac negans, his repugnans, ista convellere moliens Catholica fidei munimenta, ipsosque nervos dirumpere Christiana religionis, veraque pietatis, audeo insuper dicere, quod contra impios bella susceperis.* Vbi doctrinam illam Catholicæ fidei articulum esse tradere videtur. Et rursus libro secundo operis imperfecti adversus eun-

dem Iulianum cum docuisset, hoc malo concupiscentia carnis bene uti pudicitiam conjugalem; ejusque mali reatum à nascentibus tractum solvi regeneratione spiritali, continuo adjungit: *sed hoc quandum non sapi, non Catholicum, sed Pelagianum futurus es: sed & Scripturis sanctis, quantumlibet eas defendere videaris, contradicentis es.* Et inferens Iulianus acriter contendit, non posse à parentibus in proles delicta transfundi, eo quod semina, quibus natura transfunditur, Deus instituerit, respondet ei Augustinus: *semina Deus instituit; sed qui possunt in natura vitiosa bonum eius a malo eius ita discernere, ut neque putent naturam malam esse, neque vitium naturam esse, ipsi possunt discernere, quid horum duorum ad Deum creatæ pertineat, quid sanare. sed hoc vos non potestis, quamvis Pelagianus, non Catholicus estis.* Vbi causam transfusionis illius vult esse non semina, sed vitium seminis concupiscentiam, quod cum natura simul generatione transfunditur; & regeneratione sanari debet: sed hoc ab eis intelligi non posse, nisi ex Pelagianis Catholici fiant. Nimirum ut significet, illa concupiscentia velut vitij & seminum distinctio sublatam, nihil mirum esse, si Pelagianus maneat, cum ea sublatâ peccati transfusio intelligi nequeat: quod si Catholici fiant, conlectum etiam hujusmodi discretionem agnuros, utpote quam fides de originali culpa postulet. Ex qua alleverandi constantia, quæ passim in scriptis ejus elucet, & cui illa tam præcedentium quam sequentium Patrum consensio iuratur, manifestè liquet, Augustinum longe maiori, quam privata suspitionis vel opinionis, sed tanquam receptæ, ac traditæ, adeoque, ut videtur, Catholicæ veritatis certitudine duas istas sententias docuisse; quod concupiscentia cum reatu peccati originale sit; & quod per eandem concupiscentiam seu libidinem propagetur.

Cujus quidem certitudinis illa tortalis causa est, quod Apostolus eam ad Romanos omnino tradidisse videatur. Nam cum dixisset capite quinto: *Per unum hominem peccatum hunc mundum intravit, & per peccatum mors &c.* Rom. 5, quod juxta Catholicam fidem de peccato originali intelligendum est, consequenter sapius peccati mentionem faciens, non aliud peccatum intelligit, nisi concupiscentiam. Nam in consequentibus illius discursus id quod ait: *Qui enim mortui sumus peccato; intelligitur in baptismo, sicut verba immediate subjuncta* *Cop. 6.* *probant: An ignoratis, quia quicumque baptizati sumus in Christo IESU, in morte ipsius baptizati sumus? &c.* Ergo de originali peccato & illud intelligitur. Itaque cum Christi mortem & similitudinem, quam habent baptizati cum illa eadem morte, dum peccato originali in baptismo moriuntur, explicuisset, concludendo subjungit: *Ita & vos existimate vos mortuos quidem esse peccato. Tam ut intelligeremus, hoc peccatum, de quo tamdiu locutus erat, & cui morimur in baptismo, & cujus morte morti Christi in eodem baptismo configuramur, non aliud esse nisi concupiscentiam, statim ad-*

a 37

tim adiecit: Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obedientis concupiscentis eius, hoc est, desiderijs ac motibus, quos illud peccatum suscitatur. Et quicquid usque ad finem sexu capitis atexit, non nisi de peccato, quod

A est concupiscentia, intelligitur. Quam Apostolici discursus deductionem genuinam & veram esse ipse summopere sibi consonus à capite ad calcem usque contextus clamat, & jam olim Gregorius Ariminensis advertit.

CAPVT XV.

Opponitur tantæ certitudini fluctuatio Augustini usque ad mortem, & ex ipso Augustino solvitur.

Sed mirum alicui non immeritò videri poterit, qui fieri possit, ut tantâ asseverantiâ, & omni omnino fluctuationis experte certitudine, duas istas sententias Augustinus tradiderit, cum notum sit, eum de animæ productione, utrum ex parentibus propagetur, an de novo creetur à Deo, usque ad mortem dubitasse; nec alia de causa dubitasse, nisi quòd intelligere non posset, quomodo posset peccati originalis ratio cum animarum nova creatione consistere. Hinc in Epistola ad Hieronymum, cum sententiam de animarum creatione sibi de cætero satis placere indicasset, causam tamen suæ trepidationis adiecit: Sed cum ad pœnas ventum est parvulorum, magnis, mihi crede, coarctor Augustinus, nec quid respondeam prorsus invenio. Et in libris de peccatorum miris cum sibi Pelagianorum

Epist. 28.

Lib. 3. c. 4.

Cap. 7.

Lib. de mor.

c. 22.

Epist. 28.

c. 3.

Cap. 6.

Epist. 118.

c. 12.

Epist. 28.

c. 12.

c. 12.

c. 12.

c. 12.

c. 12.

c. 12.

c. 12.

c. 12.

c. 12.

c. 12.

c. 12.

c. 12.

A De utroque semper usque ad mortem certissimus fuit, ut ex tanta testimoniorum & argumentorum grandine, quæ produximus, quibus omnes ejus libri sparsi sunt, satis superque intelligi potest. Vtrilibet enim esset vera sententia, live anima ex parentibus traheretur, five Deo create carni misceretur, semper hoc ei ratum fixumque permanebat, nihil aliud peccatum illud esse, nisi concupiscentiam cum reatu; itemque nullo alio traduci modo nisi vitio concupiscentiæ propagante vitium, quod animæ ex parentibus tractæ non minus atque carni ex labe originis inditum inspersumque naturaliter inhaereret; vel certe, quod à Deo creatam animam, propter intimationem illam cum carne conjunctionem ac mixtionem insiceret. De quo traductionis modo infra latius. Sed cum Augustinus facile intelligeret, id ita fieri, imò aliter naturaliter non posse fieri, quocumque tandem modo animæ corpori jungerentur, hæc tamen insuperabilis ei semper difficultas visa est, quòd nunquam intelligere posset, quâ iustitiâ Dei fieret id quod illà veritate creationis animæ admittenda videbat fieri: Nimirum, quomodo justum esse posset, ut anima receter à Deo reata, & ab omnibus peccatis innocens sine culpa sua mitteretur in carnem peccati; ejus concupiscentia & libidine inquinata gravaretur; ejus tot pœnis immanibus puniretur; cum qua tandem, quod erat gravissimum, ad æternas pœnas destinata damnaretur. Sub istius argumenti mole semper Augustinus succubuit: alterutrum enim ei videbatur necessarium, ut vel Deus esset istius auctor inquinacionis; vel certe inquinari anima recens creata non posset. Hunc fuisse nodum Augustino insolubilem sexcentis testimonijs ejus ostendi potest. Nos ex multis pauca proferemus, quorum tamen pleræque eo tempore & eo loco protulit, quod eadem sententias illas de concupiscentia supra declaratas constantissimè docuit.

B Nam in primis in eadem illa Epistola ad Hieronymum, ubi suas angustias summa ingenuitate confessus est, cum de cruciatibus ac damnatione parvulorum sine baptismo morientium multa dixisset, ita subiicit: Huius igitur damnacionis in parvulos causam requiro: quia neque animarum, si novæ sunt singulis singula video esse nullum in illa ætate peccatum; nec à Deo damnari aliquam

C Nam in primis in eadem illa Epistola ad Hieronymum, ubi suas angustias summa ingenuitate confessus est, cum de cruciatibus ac damnatione parvulorum sine baptismo morientium multa dixisset, ita subiicit: Huius igitur damnacionis in parvulos causam requiro: quia neque animarum, si novæ sunt singulis singula video esse nullum in illa ætate peccatum; nec à Deo damnari aliquam

Epist. 28.

aliquam credo, quam videt nullum habere peccatum. Et in eadem Epistola paulo post: *Quæ cum ita sit, querenda causa est, atque reddenda, quare dammentur anime, quæ nova creantur singulis quibusque nascentibus &c.* Aliquid fortissimum atque invictissimum requirendum est, quod nos non cogat Deum credere ullarum animarum sine aliqua culpa damnatorum. Et in Epistola centesima vigesima septima, ubi latè & ex professo utramque de anime propagatione & creatione sententiam disputat, cum damnationem animarum sine regeneratione decedentium velut basim certissimam totius disceptationis posuisset: *Quare, inquit, ubi, vel unde, vel quando caperint damnationis meritum habere; si nova sunt: ita sane, ut Deum non facias, nec aliquam naturam quam non condidit Deus, vel peccati earum, vel innocentium damnationis auctorem. Et si inveneris quod te quæres alimus, quod ipse adhuc fateor non inveniri, defende quantum poteris &c.* Et multo inferius respiciens ad illam Epistolam, quam ad Hieronymum scripserat, sic ait: *Id quod ille sentit propius ac libentissimè defensurus, si me docere potuerit, quomodo anima non ex Adam veniant, & tamen ex illo iustam sortem damnationis oriantur &c.* Et paulo post de eodem Hieronymo loquens: *Donec ergo aut ille rescribat, aut ego aliquo modo discam, si nullam de illa peccatrice originem ducit, quæ causa sit anime (nempe iusta) subeundi originali peccatum, quod necesse est esse in omnibus parvulis: & quod eam nec Deus cogit infortem, quia peccandi auctor non est, nec ulla mali natura, quæ non est, nihil tale audeo predicare. Et rursus non multo inferius: *Si ergo ita potes animarum asserere sine ulla propagatione novitatem, ut ratione iusta & a fide Catholica non aliena, & iam sic peccato primi hominis ostendantur obnoxia, asserere quod sentis, ut ptes. Et iterum in eodem loco, etsi non dubitet, si anime creentur novæ, contaminatione carnis infici; hoc tamen doceri cupit, ut mortis chirographo rectissima ratione demonstrentur obstricta, nec suâ propagatione, sed carnis, iuste appareant obligata.**

Epist. 157 ad Optat.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Et in libris quot de anima & eius origine jam senex post Pelagianam hæresin damnatam, & post libros de nuptijs & concupiscentia scripsit, in quibus tamen instantissimè naturam peccati originalis, propagationis modum ita alteraverat, quemadmodum adversus Iulianum ad mortem usque defendit, creberrimè eandem suæ fluctuationis causam exprimit: *Ex hoc peccato iuste damnari animam non negamus, quia peccato supplicium lex iusta constituit. Sed ad hoc peccatum subeundum cur damnata sit, querimus, si non ex illa una trahitur, quæ in generis humani primo patre peccavit. Ecce ubique proficitur Augustinus, hoc solo se ab animarum asserenda creatione retardari, quod non posset capere, quomodo iuste innocens anima in tali carne vel crearetur, vel mitteretur, ubi peccatum contrahere, aut facere, & per hoc supplicium subire cogetetur. Hinc ibidem causas quibus*

Lib. 1. de animâ c. 13.

Ibid. c. 13.

movebatur adiciens: Quamobrem, inquit, si Deus non damnat innocentes, nec facit nocentes, quos perspicit innocentes, & si animas non liberat nisi ba-

*prismus Christi, & si anime ante carnem nullum habuerint omnino peccatum, & si peccata antequam committantur, & multo magis quæ nunquam commissæ sunt, damnari iusta lege non possunt, nihil horum quærent esse dicat. Et si potest explicet, parvulorum anima, quæ sine baptismo exemptæ in damnationem mittuntur, quo merito in carnem peccatricem, quæ nihil peccaverunt, misse sunt, ut illic invenirent peccatum propter quod merito damnarentur. Eandem difficultatem ac difficultatis causam in iisdem libris sæpè rescribat, & à Vincentio Victore non rectè solutam esse demonstrat. Unde libro secundo: *Vtique enim dicant (hæretici Pelagiani) non potuit anima esse peccatrix, nisi eam Deus misisset carni consortio peccatrice. Quæ ergo iustitia id fecerit Deus, cum iste invenire non possit &c. maluit per naufragium miserabile exire, quam temerarium cursum velis deponere, & rem suæ disputationis inhibitis providâ deliberatione frenare. Vixit quippe invenire sentis nostra cunctatis, quasi huic molestissima ac periculosissima quæstionem magis fuerit impetus eloquentiæ, quam consilium prudentiæ, necessarius. Et in libro quarto ejuldem operis dicit te paratorem esse defendere, quam rectè Deus quæstionem de origine animarum latere voluerit, quam tenere dicere, inquit, quod aut ita obscurum sit, ut hoc non solum ad aliorum intelligentiam perducere nequeam, sed nec ipsa intelligam: aut certe etiam hæreticos adjuvet, qui propterea persuadere conantur ab omnino noxa pura esse animas parvulorum; ne scilicet eadem noxa in auctorem Deum recurrat & redeat, quod in fontes animas, quibus nec lavacrum regenerationis subventurum esse præcavit, dando carni peccatrici, esse compulerit peccatrices &c.**

Ex quibus evidentissimè patet, non Augustinum vel naturæ peccati originalis, vel traditionis ejus obscuritate fuisse turbatum, sed justitiam Dei quam fides credit, cum novarum adeoque innocètiarum animarum creatione & peccatrice carnis conjunctione non potuisse conjungere. Neque enim hoc erat argumentum Pelagij, sub quo, fatiscibat Augustinus, quod Recentiores supra citati putant, peccatum non est in carne, sed in anima sedem habet, atqui anima non trahitur ex Adamo, ergo nec peccatum trahitur. Hoc enim facile videbat non concludere: sed istud erat, prout & in litteris Apostolicæ Sedis de Pelagiana hæresi damnata, & in Augustini libris expressum est: *Si anima ex traduce non est, sed sola caro tantum habet traducem peccati, sola ergo peccatum meretur. Injustum est enim, ut hodie nata anima non ex massa Adæ, tam antiquum peccatum portet alienum. Quo argumento, ut manifestum est, non natura peccati originalis, non modus traditionis ejus, sed iustitia divina pulsatur, quæ videtur ipse non debuisse animam innocentem in carnem, ubi inquinaretur, mittere, vel carni non suâ mixtum voluntate punire; hanc Dei iustitiam licet robustissima fide creditam, intelligere tamen nunquam potuit, etsi natura illius peccati & modus iniquationis animæ recenter à Deo conditæ non magnum ei faceret negotium. Non enim repugnant sibi, ut fides*

Lib. 1.

Lib. 1. Cont. Pel.

Epist. 157 ad Optat.

Epist. 157 ad Optat.

Lib. 1. de animâ c. 13.

Lib. 1. de animâ c. 13.

Lib. 1. de animâ c. 13.

Lib. 1. de animâ c. 13.

241

fides credat, quod mens non capit: ut, quo-
 modo res fiat, intelligamus; quã verò iustitiã,
 nesciamus; Quã multi intelligunt, quomodo
 peccatores floreat, iusti calamitatibus atre-
 rantur: qua verò iustitia Deus utrumque fieri
 aut velit aut sinat, quã multi non intelligunt?
 Quã sanã ratio est, ut in iisdem locis, quibus
 maxime de ista animã & divinã iustitiã quã-
 stione fluctuat, indubitanter tamen peccati tra-
 ductioem per concupiscentiam fieri, & ab
 eiusdem concupiscentiã reatu parvulum bap-
 tismo liberari debere profiteretur; ut ex libro de-
 cimo de Genesi ad litteram, & libro quinto
 contra Iulianum apertissimum est. Ibi enim
 cum evidenter iniquationem animã, si cree-
 tur nova singulis, ex carne peccati concupis-
 centiã vitiatã fieri docuisset, dubitationem
 tamen suam statim adiecit: *Ubi occulta iustitia
 divina legi includitur.* Idcirco enim occultam
 dicit, etsi iustitiã esse firmissimè crederet,
 quia absconditam illius iustitiã profunditatem
 satis penetrare non poterat. Ita quippe arca-
 nam, & ab ingenio humano vel certe suo ab-
 strusam esse iudicabat, ut in libris de Genesi ad
 litteram dicat, quod quisquis istam de animã
 creatione sententiam tenens, iustitiã condem-
 nationis ejus potuerit demonstrare, mirandus est.
 Ita ei hoc saxum immobile, difficultas insupe-
 rabilis, questio insolubilis, ex perpensa divi-
 nã iustitiã puritate videbatur. Cui profectò
 enodando, nihil magno opere video Recentiores
 illa sua decantata facilitate cõtulisse, nisi quod
 unitis difficultatis loco, duas fuscitaverint, &
 nodum explicando magis implicaverint. Quis
 enim intelligat huiusmodi pacta miri posse,
 quibus voluntas prolis ita in parentis voluntate
 ponatur, ut quamvis nihil penitus iniquationis
 generando in prolem transeat, hoc solo
 quia voluntas unius ex pacto est alterius, patre
 peccante filius quoque peccator esse cen-
 seatur, ac sit? Sic enim nulla ratio est, cur
 non etiam parvuli qui jam nati sunt, simili pacto
 inito, ex patris peccatis iniquitate reatu
 contrahant: imò cur non parvuli, qui
 libet in Europa peccante, fiant in India, & in
 universo terrarum orbe peccatores; quando-
 quidem non minus nati, quã nascituri prop-
 ria voluntate careant, aliena voluntate gub-
 ernentur: ac Deus in omnium voluntatem
 sive parvulorum, sive majorum, sive nati, sive
 nascituri sint, supremum dominium teneat,
 & quamlibet voluntatem posset in qualibet
 collocare. Nam esse vel non esse natum, esse
 filium alicujus, vel non filium, nihil ad huius-
 modi peccati contractionem facit: cum longè
 magis rationi consentaneum esse videatur, ut
 de hominibus qui jam sunt, quã de illis qui
 post tot secula nascituri sunt, Deus & parens
 ejus contrahendo disponant. Et verò quis
 Augustinus vel Augustino similis istius con-
 tractus iustitiã penetret, ubi pater nullam
 gignendo iniquationem in filium naturaliter
 fundens, solã suã voluntate filium aeternã
 damnationis reum facit? Vbi Deus nulla ge-
 nerationis immunditia naturaliter macula-

tum; solã alienã voluntate peccatorem fieri
 cupit, aternisq; si plicis pro tali iniquitate
 condemnat? Imò sanè, quis non vicet, in ista
 recentiorum opinione, non parentem, non par-
 vulum; sed solum Deum esse originis iniqui-
 tatis auctorem, ut qui solã suã voluntate velit
 atque efficiat, ut parvulus ex parentis volun-
 tate, cum qua a loquin nihil commune habet,
 & ex qua nihil iniquitatis ei per se commu-
 nicari potest, peccati supplicisq; reus fiat?
 In Augustini sententia longè aliter se res ha-
 bet. In ea quippe, vi generationis naturaliter
 transfundentis immunditiam stirpis suã, ani-
 ma recens facta polluitur, neque aliter secun-
 dum leges generationibus animalium praes-
 titutas fieri potest: quamvis illa sola Augustini
 difficultas jam saepius tacta semper maneat,
 quã iustitia Deus animam innocentem eo mit-
 tere velit, ubi ex carnis commixtione & in-
 iquatione peccatrix fieri debeat. Sed non est
 mirum, Scholasticos illo Augustini serupulo
 non multum esse territos, cum eorum quidam
 tam exorbitantes de divinã iustitia sententias
 teneant atque doceant, ut eum etiam iustos vi
 supremi domini sine ulla iniuria in aeternũ
 damnare posse non dubitent. Cujusmodi do-
 ctrina S. Augustino secundum luculenta prin-
 cipia, quã passim tradidit, tam enormis, &
 ausim dicere, tam execranda videretur, ut lon-
 gè facilis huiusmodi Deum, Marcionis aut
 Manicheorum Deum, qui mala condidisset,
 quã Catholicorum esse concederet. Sed de
 hoc infra accuratius.

Quod si quis ex me querat, quo pacto illam
 difficultatem Augustini, quam nemo ei viventi
 solvere potuit, solvendam esse iudicem, ma-
 lim, fateor, & ego hic audire doctiores. Prin-
 cipia quippe Augustini de divinã iustitia, de
 quibus multa inferius dicturi sumus, arctissime
 premunt. An forte dici potest, ita Deum con-
 ditorem omnium naturam rerum corporarum
 instituisse & condidisse, ut cum nec sola esse
 corpora spiritu vacua, nec solos spiritus exper-
 tes corporis expediret, mirabili commixtionis
 artificio alterum altero ad absolutam com-
 pletamque naturam concurrente temperan-
 dum esse aeterna & immutabili suã veritatis
 lege iudicaverit? Quã semel tanquam iustissi-
 ma constituta, hoc seque ex natura rei videba-
 tur, ut neque huiusmodi incompleti spiritus,
 qui corpora vegetarent, sine corporibus & ex-
 tra corpora crearentur, neque corpora spiri-
 tibus vegetanda, sine spiritibus huiusmodi anima-
 tione interire sinerentur. Acquislimè huius-
 modi sanctioni, quam universalitas rerum po-
 stulat, iniquitas primã animã incorporata, seu
 corporis animati, ex quo erat ceterorum om-
 nium propago ducenda, sese interposuit; atque
 ita corripit naturam suam, ut naturali lege,
 quicquam aquarum ex ea velut fonte fuce-
 ret, quicquid fructuum ex ea velut radice
 cresceret, ingentiam illam fontis amaritudi-
 nem radicisque redoleret. An hic iustum esse
 iudicabimus, ut iustissimus universalitatis mo-
 derator legem suam abroget, ne spiritus,
 quem

Lib. 10. de
 Genesi ad
 lit. c. 11.

Lib. 3. de
 para nat.

Videri debet
 Lib. 11. de
 statu parvulorum
 natura.

quem corpus in utero ex libidinis lege seminatū formatūque sibi in se creari naturæ voce flagitat, ex ejus commixtione peccato maculetur? Non arbitror. Neque enim æquum erat, ut peccato sapientissima rerum institutio tolleretur: præsertim cū eam labefactam prosequendo non mētis immensitate justitiæ, sapientiæ, ac bonitatis, quàm ante prævaricationem naturarum institutione conditor inclaresceret. Pergit igitur eisdem spiritus juxta primigeniam legem in corporibus jam corruptis condere, ut quibus melius sit vel ita esse, quàm omnino non esse, faciens bonum, permittens malum, ne nolendo sinere nonnul-

la mala fieri, bona ipsa, propter quæ reliqua universi corporei moles condita est, esse desideret; & ipsa tota machina velut frustrata sine suo, profus frustra condita videretur. Hæc ratio si non sufficit ad vindicandam justitiam Dei, tædam alteri libenter tradam. Quid enim aliud probabilius dici possit, profus nescio.

Et hæcenus de quæstione, an sit, hoc est, an per concupiscentiam carnis peccatum originale in posteros transfundatur, satis diximus. Nunc utrum ille transfusionis modus ex Augustini principis intelligentiæ aliquâ ratione subijci possit, dispiciendum est.

CAPVT XVI.

Difficultas non debet terrere Theologos Catholicos à tuenda Augustini sententia. Declaratur traductionem peccati fieri juxta mentem ejus non ex pacto, sed ex natura rei.

Nihil enim est, quod magis Theologos recentiores ab hac sententia tuenda deterreat, quam difficultas intelligendi, quo modo posset fieri. Sed immeritò sanè hoc argumentum Catholicos Theologos movet, qui nihil in Christiana Ecclesia & fide usitatius esse sciunt, quàm ut id quod ratio non assequitur, fides credat; ut rem teneamus, cujus modum nesciamus; ut unanimes majorum sententias tueamur, quarum difficultate turbamur. Sententiarum enim facilitas in Theologia sæpè suspecta atque periculosa est. Nec enim aliud in materia de divina gratia tot humanarum opinionum errores & monstra peperit, quàm quòd relicta semita, quia nonnihil scabrosa videbatur, quam Augustinus & antiquitas trivit, illecebrosam illam humanæ rationis facilitatem incircumspecta aviditate sectati sunt. Quod utinam non etiam in hoc argumento locum habeat. Hæreticorum proprium est, illud suum, quomodo? qui fieri potest? inclamare: sed Catholicum Theologum non perturbant, qui novit, à sententijs antiquitatis, per quas de hæresibus gloriosissime triumphatum est, etiamsi forte non essent fidei, non esse propter quædam humanæ rationis ac difficultatum terricula discedendum: ne dum illa improvidè fugimus, fugiendo in præcipitium compellamur. Quid in ipsis rebus humanis familiarius est, quàm ut ea, quæ in omnium oculos incurrunt, omniumque palpantur manibus, in profundissimas detrusa tenebras lateant? An ideo neganda sunt quæ fiunt, quia intelligi non potest, vel diffi. ulter potest, quomodo fiant? Eisdem difficultatum larvis terruit Augustinum Iulianus: *Qui fieri potest*, inquit, *ut res arbitry conditioni semmam misceatur?* Cui respondet Augustinus: *Quid à me queris, quo sit factum modo, cum videas factum esse quocumque modo, si Apostolo credit aliquo modo.* Nam implet Augustinus diu an-

tequâ cum Iuliano de peccati illius transfusione luctaretur, difficultatem indagandi & explicandi agnoverat, & fallus fuerat, quando dixerat: *Quod dimissum est in parente ut trahatur in prolem, miris quidem modis, sed tamen fit.* Et quia *modus ipse non facili ratione indagatur, nec sermone explicatur, ab infidelibus non creditur.* Cū ergo Iulianus impotenter & petulanter passim rem impossibilem esse clamaret, & modum posceret quo peccata transfunderentur in proles, subinde nihil respondet aliud nisi res certas propter intelligentiæ nostræ tenebras non debere calumniam pati. *Quod si contra vitium, inquit, curiositatis humane, cui solent, ut ipse commemoras, comprehensa videretur, etiam hoc Deus, quem admodum multa, sic occultare voluit, ut id investigare atque comprehendere humana coniectura non possit, ideòne contra Ecclesiam matrem vestram ratiunculus vestri quasi parvicalibus pugnuiculis deberis armari?* Nec enim hujusmodi difficultas soli peccati originalis traductioni, vel solis divinis mysterijs propria est, sed totus mundus hujusmodi tricus plenus est: ubi rem ita esse, planissimè videas; quo verò fiat modo, ratione non videas. Vnde insolentiam adversarij de illa difficultate quasi impossibilitate insultantem reprimens Nisi, inquit, *sermonis longitudine nollem fatigare lectorem, tam te mille rerum generibus, quarum incomprehensibilis ratio contra usitatas naturas quasi per deserta opaca reperit, obruerem.* Neg sanè mihi admodum laboriosum esset plurimarum rerum catalogum texere, quarum ratio non minùs à subtilissimis ingenijs abstrusa latet, quàm res ipsæ in promptu positæ patent: ut nemini mirum esse deberet, si quid in hac antiqua, & antiquitus per Ecclesiam celeberrima Augustini sententia difficultatis esset reliquum, quod humana ratio non ita liquidò posset abstergere: præsertim cū novum illud pacti mylterium, præterquam quòd nullà Scripturarum, nullà traditionis, nullà solidæ

Jul. 6. cont.
Jul. c. 9.

245

solide rationis, sed solius humanę cogitationis auctoritate fundatum sit, atq; ita facilius subverti possit, ac strui, non etiam suis, & fortasse vultu grauioribus perplexitatibus careat. Sed mihi propositum est in hoc opere obliterata Augustini sententias exprimere, non alienas premere; illas ex obstructis per Philistæos pueris eruere, non has subruere, nisi quatenus videntur non posse cum indubitata Augustini doctrina consistere. Ne tamen eam solo difficultatis obscuritatisque presidio tueri velle videamur, conandum est, ut planius intelligatur, quo tandem modo illam peccati transfusionem Augustinus fieri & explicari posse arbitretur.

Quapropter consultis excussisque, quantum per virum mearum imbecillitatem licuit, sanctissimi Doctoris monumentis ac principijs, non alio fieri modo transfusionem istam originalis peccati deprehendo, quam quo qualibet vitia, siue solorum corporum, siue animorum simul & corporum, quatenus sibi invicem commixti atq; contemperati, aliter ab alterius defectu, profectus; sentit commodum & incommodum. Ex quo fit, ut Augustinus nunquam ad ulla pacta, vel ad ulla positivas Dei leges de conferenda vel adimenda posteris iustitia recurrat, ut illud peccatum posteros posset inficere. Nam quamvis ipse sine dubitatione sentiat, eandem iustitiam atq; felicitatem, quam Adam acceperat, posteris eo stante fuisse largiendam, non tamen ex ullo perseverantię pacto, sed ex eadem liberalitate ac libertate, quae eam parentibus eorum Deus, naturam cōdendo, & gratiam largiendo, concesserat. Quod ex ijs, quæ de statu puræ naturæ postea dicturi sumus, planum fiet. Ex natura igitur rei, non ex ulla positiva Dei vel Adami voluntate, posterorum voluntates in sua positas continente, juxta Augustini doctrinam factum fuit, ut primum illud magnum delictum, unā cum natura in prolem transeunte, transfret, non secus ac subinde cæcitas, podagra, aliaq; parentum vitia cum affectuum tum corporum transfunduntur. Hoc sibi vult plerumque, quæ jam supra diximus, quod primos parentes non solum peccasse, sed naturam, quæ transfundi debuit, vitiasse perhibet, ut scilicet defectus cum natura traheretur. Hoc sibi vult, quod toties cum urfisse vidimus, radicem esse corruptam, fontem in amaritudinem versum: Omnes de uno fonte manamus. Et quia ille unus in amaritudinem versus est, omnes ex olivæ oleaster facti sumus. Hoc sibi vult, quod magnitudinem illius peccati tantā esse clamat, quæ naturam tam profundè sauciavit, ut inquinare posset universos. Hoc sibi vult, quod in baptizatis immundam prolem generantibus, tam sollicitè concupiscentiam in parentibus relictam esse commendat. Hoc sibi vult, quod Christi conceptionem non nisi ex libidinis absentia mundam putat. Hoc postulat tota illa moles argumentorum, quibus probavimus, non aliter Augustinum existimare illam peccati fieri transfusionem, aut posse fieri, nisi per concupiscentiam, morbum videlicet juxta phrasen ejus trahendo de morbo: malum de

A malo; vitio propagante vitium, Deo creante naturam. Illa quippe omnia nihil penitus ad rem faciunt, sicut & recentiores nihil ad peccati transfusionem facere putant, si hoc sufficiat. solā generatione siue libidinosa, siue tranquilla ex primis parentibus naturam trahere. Hoc denique sibi vult, quod creberrimè inculcat, nihil hic novum aut mirum accidere: sed potius mirum futurum esse, & contra generationis leges, si ex immūditie proles munda nasceretur. **Q**uid a Lib. 2. cont ergo mirum est, si renasci debet homo ex illo malo na- Tol. c. 10. r- tus, contra quod pugnat homo renatus, quo & ipse reus teneretur, nisi renascendo liberaretur? **N**ec mirum nec in usum est, quod radix profert damnata damnatos. **S**i nuptiarum bonum non esset nisi boni usus boni, tum mirandum esset, quomodo inde traheretur malum. **Q**uid mirum, si de ipso malo trahatur originale peccatum? **Q**uandoquidem cum hoc malo (quod in parentibus est) nascuntur (filij) quid miraris, quia propter hoc renascuntur? **Q**uæ lex peccati si propterea reum parentem non tenet, quia regeneratus est, quid mirum, si propterea reum tenet nascentem, quia inde (id est ex illa lege peccati seu concupiscentia) generatus est. **Q**uid autem velle- nus ut generent, non unde renati, sed unde nati sunt, nisi quod & ipsi nati sunt? Reos igitur &c. **H** Gene- rantes inde unde nati sunt, (id est ex concupiscentia) non aliud potuerunt generare, quam nati sunt. **H**æc omnia perspicuitate suā clamant, non aliter sentire Augustinum hanc vitij propagationem fieri, quam cætera naturæ generantis vitia in effectus eius transeunt, nulla videlicet novā Dei parentumq; pactione, nullā exoticā interveniente Dei lege, sed naturali quodam, ut ipse loquitur, operante contagio, quo res generatæ generantis naturæ aut feminis vitia in frontibus ferunt.

Hinc est enim, quod libentissimè Augustinus in hac peccati originalis explicanda transfusione nomen *Contagij* usurpare solet. Hoc enim à tangendo dicitur, quemdam inquinacionis contactum vitij scilicet propagantis vitium; denotat: quemadmodum corpora infecta contaminationem suam tangendo sanis affricant. Unde libro tertio contra Iulianum: Non vis quemquam ullam panam pro alienis subire peccatis, ne hinc fiat credibile, etiam contagia peccatorum in nascentes ex gignentibus posse transire. Et paucis versibus interjectis: Sicut peccati actione maiores, ita minores maiorum contagione sunt reos. Et in libro quinto: Peccato in primis hominibus deparat actum, in eorum vero posteritate contagium: nempe, quemadmodum una qualitas corpus inficiens producit aliam in corpus proximum, quodam, ut ait, operante contagio. Itaque in libris ad Bonifacium vocatæ naturæ contagium. Sanctus enim Ambrosius, ut Christum quia immundæ conceptionis expertem, etiam de hęc expertem ostendat commendat; Dignum fuit, inquit, ut qui non erat habiturus corpore peccatum pro lapsione, nullum sentiret generationis naturæ contagium. Huiusmodi phrasibus passim Augustini scripta plena sunt, ut propagationem ex parentibus naturalem vitij originalis exprimeret.

L 2 CAP. V. T

CAPVT XVII.

Idem ostenditur uberiùs, & à radicibus.

SED ad evidentiora & propinquiora veniamus: ex quibus perspicuè intelligetur, non posse hanc peccati propagationem juxta Augustinum intelligi vel ex aliquo pacto, vel positivà Dei lege aut voluntate fieri: sed eo modo, quo cuncta generantia similem sibi fetum sive specie sive naturalibus qualitatibus proferunt. Quod ut pœnitentiùs à radicibus suis pateat, memorià repetendum est, nihil aliud apud Augustinum esse peccatum originale, nisi concupiscentiam cum reatu, ut sexcenties ipse passim repetit, & nos jam ante fusiùs ex ipso demonstravimus. Itaque ubicunque concupiscentiam in proles ex parentibus propagatam reperit, ibi hoc ipso peccatum originale mox adesse non dubitat.

Lib. 1. de
pœc. merit.
c. 29.

Nam ut ipse loquitur: *Quod in membris corporis mortis huius inobedienter movetur, totumq; animum in se deiectum conatur attrahere, & neque cum mens voluerit, exurgit, neque cum mens voluerit, conquiescit, hoc est malum peccati, in quo nascitur omnis homo.* Vim autem, quâ ista concupiscentia pollet ad adducendum reatum proles explicans:

Lib. 6. cont.
Iul. c. 19.

Hoc vitium, inquit, non potest nisi reatu tenere hominem, quamvis eiusdem mali bono usu de castu coniugibus procreatum. Jam verò magnum istud concupiscentiæ malum, quicquid tandem illud sit, sive sensuum effrenitas, sive superaddita positiva & vitiosa qualitas, sive aliud quippiam, quod inesse mortalibus membris omnibus sensus testatur humanus, eodem prorsus traduci modo, quo cætera corporis vitia, doctesve cum natura propagantur, perspicua & certa veritas est. Nullus enim unquâ ita somnians deliravit, ut magnum istum defectum, quo natura humana ex primi hominis prævaricatione medullitus vitiosa est, ex aliquo Dei pacto cum parentibus inito, velex

Lib. 6. cont.
Iul. c. 18.

Nam in libris contra Iulianum, qui non minus tunc, quàm nunc Scholastici, dentes suos ex Aristotele adversus istam peccati translationem acuebat, cum dixisset, concupiscentiam non esse substantiam, sed affectionalem qualitatem, & tanquam valentiam malam ex origine vitiosa ingenium hominis vitium; translationem ejus

Ibid.

explicare volens, adjicit: *Qualitas affectionalis mali, de substantia ad substantiam non emigrando transit, sed quodam operante contagio, id est, concupiscentiæ affectu, sicut de parentibus morbidis morbidis soboles procreatur.* Et iterum ut idem repetendo fidelius commendaret, & explicaret cla-

Ibid. sicut: *Qualitas, inquit, mali non in substantiam de*

A *substantia, tanquam de loco in locum migrat, ut deserat ubi erat, & qua fuit ibi, ipsa sit alibi: sed alia eiusdem generis, quodam operante contagio, quod etiam de morbidis parentum corporibus solet evenire nascituribus.* Eandem doctrinam adhuc plenius in libro quinto tradiderat, ubi Iulianus ex categoriis Aristotelis, quæ docent rem quæ in subiecto est, sine illa, re esse non posse in qua subiecta est hoc conficere nitebatur, ut malum, quod in parente velut subiecto est, non posset reatum in prolem transmittere. Sed respondet argutiùs ejus Augustinus: *Rectè hoc dices, si malum concupiscentiæ de parente non perveniret ad prolem. Cum verò sicut sine illo nemo seminatur, ita sine illo nemo nascatur, quomodo dices eò non pervenire, quo transit? Hoc de transitu istius originalis mali: nunc de modo transeundi: Nec sanè tibi Dialectica illa mentitur, sed tu non intelligis. Verum est enim quod ibi accepisti, ea quæ in subiecto sunt, sicut sunt qualitates, sine subiecto in quo sunt esse non posse, sicut est in subiecto corpore color, aut forma: sed afficiendo transeunt, non emigrando.* Et aptissimâ similitudine oculis rem subiciens: *Quemadmodum Æthiopes, quia nigri sunt, nigros gignunt, non tamen in filios parentes colorem suum velut tunicam transferunt, sed sui corporis qualitate corpus, quod de illis propagatur, afficiunt.* Ecce philosophicè, & eruditè, solidèque declaratum, quomodo qualitates sive bonæ sive vitiosæ, ipsaq; concupiscentia, in filios ex parentibus transeant, non emigrando scilicet, sed afficiendo; hoc est, aliquid operando circa id quod gignitur, ratione cujus similis in eo qualitas oritur. Neque ulla, quod sciam, hac in re Philosophorum est contentio. Omnes quippe non solum naturam quæ gignitur, sed universas quoq; naturæ genitæ sive virtutes (naturales dotes inquam) sive vitia, ex aliqua virtute causâ generantur sive integra sive deficiente proficisci putant: quamvis illam sapientissimo humano ingenio abstrusissimam esse doceat interminabilis ille Philosophorû ac Medicorû de admiranda seminum vi, ac phantasiæ potestate conflictus. Quod si igitur non est aliud, juxta doctrinam Augustini, concupiscentia, nisi illa vaga effrenitas appetitus sensitivi, qui quasi excusso dominantis sibi voluntatis & gratiæ iugo, libero, inimpedito, cæco, furiosq; impetu in obvia quæq; terrena bona insilit, præsertim verò per libidinem illam notissimam in concubitum æstuat, & insanit, ac miseram infirmamq; voluntatem, nisi potenti gratiâ sursum erigatur, deorsum trahit, peracta causa est. Nemo quippe dubitat, talem omnino sensitivi appetitus statum, quale in generantibus ex ipsis inobedienciæ suæ tam carnis quàm animi inhiantis motibus, se esse testatur, etiam in prolem generando transfundi. Nam quemadmodum ossa, carnes, sanguis,

color,

color, figura, corporis totius decor & proportio, sensus interni externique mirabili absconditoque artificio in feminis sive materia, sive spiritu, sive alia quacunque causa, latent, unde suo quaque tempore etiam annis multis interpositis prodeunt, ut de dentibus, uberibus feminarum, barba, & similibus manifestum est: ita plane & defectus corporis atque sensuum, quos proles hæreditario jure ex parentibus trahunt. Nam sive semen ex generantium quoque vitio vitietur, sive alia quapiam occulta causa concurrentis vitiositate defectus illi proferantur, hoc certum est, vitia generantium, præsertim illa quæ profundissime inolita quasi in naturam versa sunt, à parentibus in proles, non emigrando, sed, ut Augustinus loquitur, assi-

ciendo, hoc est, operando, vel in operatione quadamtenus deficiendo traduci. Neque hic ulla peculiaris de concupiscentia scintilla quaeritio est. Nam id quod positivum innuit, non est aliud nisi appetitus ipse sensitivus: id quod negativum, ille status ejus, quo freno gratiæ & voluntatis sibi pleno jure dominantis caret: quem vocabulo satis apto *effrenatus* dixeris: illud potentiam, hoc potentia defectum denotat. Vtrumque in parentibus esse, per se patet: utrumque in eorum semine tanquam principio traductionis latet. In prolem quippe etiam utrumque propagatur. Quo verò pacto reatum sibi conjunctum habeat, jam supra dictum est, & infra fusiùs dicturi sumus.

CAPVT XVIIII

Aliquid positivum esse concupiscentiam videtur sentire Augustinus.

Sed utrum de concupiscentia istud sentiat Augustinus, quod videlicet non sit aliud nisi effrenitas appetitus sensitivi, multum ambigo. Nam quæ illi passim attribuit hujusmodi sunt, ut appetitus sensitivo, quatenus freno suo destitutus est, difficulter aptari queant: sed ita sonant, ac si esset qualitas vitiosa quidem, sed tamen positiva, quæ actibus ex ea profluentibus augeatur, eo ferè modo, quo boni & mali habitus solent; oppositis verò minuatur. Ut enim nihil de ipso nomine dicam, quo concupiscentiam & cupiditatem plerumque vocat, quæ magis habitum aliquem, quàm potentiam sonant, nonnullis in locis expressè affectionalem qualitatem nuncupat: quàm ita explicat, ut non facile possit ad appetitum accommodari. Nam in libris *de nuptijs & concupiscentia*: Non enim substantialiter manet, sicut aliquod corpus aut spiritus; sed affectio est quadam mala qualitatis, sicut languor. Nec enim unquam in Augustino me legisse memini, sensus hominum, aut aliorum animalium quoscunque, esse affectiones bonas, aut malas: cum è contrario affectus, multoque magis affectiones ei non sint aliud, quàm illæ quæ ex assensu vel dissensu voluntatis oriri solent, sive sint ipsi motus cupiendi, fugiendi, latandi, atque tristandi, sive stabiles illi affectus, unde similes motus prodeunt: de quibus latissimè libro decimo-quarto de Civitate disputatur.

bus affectus illos collocaret, qui stabiliter animo infixi herent: approbat ea quæ dixerat Augustinus, & exemplis explicat, affectiones esse docens, animi quidem, timere, irasci, ebrium esse; corporis, pallere, rubere: affectionales verò qualitates, timidum, iracundum, ebriosum esse; pallidum, rubicundum, & similia. Et mox etiam ipsam concupiscentiam affectionalem qualitatem mali vocat, quæ non emigrando, sed quodam operante contagio, id est, concupiscentiæ affectu transeat, sicut de parentibus morbidis morbidæ soboles procreantur. Hinc est, quod sicut consuetudo actibus acquisita & stabiliter inolita est quadam quasi secunda natura; ita è contrario sanctus Augustinus concupiscentiam istam cum qua nati sumus, consuetudinem carnalem, naturam malam, naturalem, in doctr. Christi, naturam versam vocat. Qua de re infra in libro qui præsentem sequitur, testimonia multa S. Augustini damus. Hinc est, quod eandem ingentiam concupiscentiam consuetudine auferi tradit, eodem planè modo, quo vino lenitia, quam certum est esse vitiosum habitum, consuetudine intenditur. Unde, inquit, etiam contra istam genitalium concupiscentiam, quæ ingenta nobis per originale peccatum, vehementius vidua, quàm virgo; vehementius meretrix, quàm casta esse voluerit, quàm qua semper sint casta, consistit: & tanto amplius in ea superanda voluntas laborabit, quanto maiores ei consuetudo vires dedit. Et in Epistola ad Hilarium: Quæ tamen (lex in membris) nisi malà postea consuetudine roboretur, facilius vincitur; non tamen nisi gratià Dei. Et in questionibus ad Simplicianum accuratius: Unde (habitat peccatum, id est, concupiscentia, in carne) nisi ex radice mortalitatis & assiduitate voluptatis? Illud est ex pena originalis peccati; hoc est, ex pena frequentati peccati. Cum illo in hanc vitam nascimur; hoc vivendo addimus: quæ duo scilicet tanquam natura

Lib. 6. cont. 1. c. 18.

Ita lib. 1. de divon carnalem, naturam malam, naturalem, in doctr. Christi, naturam versam vocat. Qua de re infra in libro qui præsentem sequitur, testimonia multa S. Augustini damus. Hinc est, quod eandem ingentiam concupiscentiam consuetudine auferi tradit, eodem planè modo, quo vino lenitia, quam certum est esse vitiosum habitum, consuetudine intenditur. Unde, inquit, etiam contra istam genitalium concupiscentiam, quæ ingenta nobis per originale peccatum, vehementius vidua, quàm virgo; vehementius meretrix, quàm casta esse voluerit, quàm qua semper sint casta, consistit: & tanto amplius in ea superanda voluntas laborabit, quanto maiores ei consuetudo vires dedit. Et in Epistola ad Hilarium: Quæ tamen (lex in membris) nisi malà postea consuetudine roboretur, facilius vincitur; non tamen nisi gratià Dei. Et in questionibus ad Simplicianum accuratius: Unde (habitat peccatum, id est, concupiscentia, in carne) nisi ex radice mortalitatis & assiduitate voluptatis? Illud est ex pena originalis peccati; hoc est, ex pena frequentati peccati. Cum illo in hanc vitam nascimur; hoc vivendo addimus: quæ duo scilicet tanquam natura

lib. 1. c. 15.

Epist. 89.

lib. 1. q. 1. ad Simplic.

JOHANNES BENEDETTI

natura & consuetudo coniuncta, robustissimam faciunt. Et invidiosam cupiditatem quam vocat peccatum. Et paulo post: Quod non vult malum hoc agit, superante concupiscentia non solum vinculo mortalitatis, sed mala consuetudinis roborata. Per consuetudinem enim nihil aliud nisi habitum intelligit, quæ concupiscentia ex peccandi frequentatione roboratur.

Hinc est, quod non solum concupiscentiam illam augeri, sed etiam contrariis actibus, seu consuetudine, non secus atque cæteros habitus, minui tradit: *Ve quamvis adhuc maneat, & de die in diem magis magisque minuitur, in peccatis tamen non impeditur, concupiscentia.* Et in eodem libro iterum: *Quæ tamen concupiscentia quotidie minuitur in proficentibus.* Et in libris adversus Iulianum: *Esti nobis ad meliora proficentibus magis magisque minuantur, (innata cupiditates) tamen dum hic vivimus, esse non desinant.*

Hoc autem decrementum incrementumque cupiditatis non aliter putat Augustinus fieri, quam sicut consuetudo aut habitus opposita consuetudine aut habitu decrecente atque crescente, decrevit & crevit. Cupiditatem enim ipse generaliter, prout concupiscentiam naturalem omnium vitiorum denotat, charitati oppositam facit, cuius charitatis augmentum ut cupiditatis decrementum, cuius perfectio cupiditatis interitus. *Quod si res ita se habet, ut per gratiam Salvatoris proficiamus quidem in hac vita, accipiente cupiditate, crescente charitate, persequamur autem in via vita, cupiditate extincta,*

charitate completa. Et adversus Iulianum: *Innovantia minuitur veritate magis magisque lucente: concupiscentia minuitur charitate magis magisque fervente.* Quam doctrinam creberrimè diversis locis repetit. Nam hoc ipsum significat, quod toties dicit, concupiscentiam in proficentibus minui. Nec enim alium interioris hominis profectum, quam crescente per sanctitatem seu charitatem hominis renovatione, Augustinus agnoscit: *Neque enim ipsa (anima) in sanctitate non proficit, cum magis magisque minuit eas, quibus non consentit, carnales concupiscentes.* Et in eodem libro alio loco: *Si profectus concupiscentia bona, qua concupiscentias malas formicandi potandique debellat, talis efficitur, qualis recenti conversione non fuit, ut illorum in eo desideria peccatorum minus minusque moveantur &c. dubitabis eum pronuntiare meliorem?* Ex quo perspicuum esse videtur, eodem modo Augustinum intelligere huiusmodi concupiscentiam crescere ac decrecere, quemadmodum cæteri habitus solent. Vnde Iuliano contendente, concupiscentiam esse sensum hominis, cum pramississet Augustinus: *An non per concupiscentiam castitas & continentia quotidie carnis concupiscentia magis magisque minuitur?* concludendo argumentationem adiecit: *Sensus est igitur non ipsa concupiscentia, sed ille potius, quo nos eam minorem maioremve habere sentimus; sicut in corporis passionibus non sensus est dolor, sed ille sensus quo sentitur dolor.* Vbi cum Augustinus neget, concupiscentiam esse sensum, non de externo sensu cor-

poris, sed de interno videtur loqui: nam illum admittit sensum esse, quo nos eam minorem maioremve sentimus: hoc autem non est sensus corporis, sed internus, sive appetitus sensitivus, qui suos seipso percipiat motus; sive phantasia, sive sensus communis, qui omnibus motibus inferioris partis advigilet. Sed quisquis illius disceptationis fuerit sensus, videntur Augustini phrasas eò semper tendere, ut concupiscentia sit quædam positiva & affectionalis qualitas, quæ ex majoribus orta causis, ita firmiter inhaerescit, ut quamvis ex accidenti, quodammodo tamen (quemadmodum color Aethiopicus) in naturam verã sit; quæ promove instar qualitatum vitiosarum quodam operante contagio propagetur. Nam si non esset aliud quam effrenitas appetitus, sive gratiæ reëctricis vacuitas, quorum tandem operosissima illa disputatio non Iuliano de modo, quo qualitas illa à parentibus non emigrando, sed operando traditur? An est difficultas intellectu, quod appetitus sensitivus eam naturam huiusmodi pertinet cum ipsa natura sine gratia eum frenante propagetur in prolem? An sacro mirabiles illæ qualitatum propagationes, quæ per imaginationem fiunt, in iudicium, ut Augustinus facit, advocari debent? Atque volumine Augustinus videtur. Quod si quis tamen aliud tenet, per me licet: ad illud enim, quod tendimus, primum illud forsitan satis fuerit. Quod si non satis, non erit difficile istam altam sententiam tueri, quam equis verba suo cortice magis præ se ferunt, quod concupiscentia sit, ut ipse loquitur, vera affectionalis qualitas ab appetitu sensitivo aliquo modo discrepans: quæ sicut aliæ qualitates naturaliter inhaerentes verã operatione, non emigrando, sed afficiendo, à parentibus interjecto semine traduntur in prolem.

Quid verò illa sit, vel esse possit, quamvis forte ex Augustino perspicue ostendi non posset, non propterea castissima probatissimaque tanti Præstulæ doctrina calumniam deberet pati. Nonne in hodiernum ulque diem non deluit, qui qualitatem illam, quam concupiscentiam cum Augustino & Apostolo vocamus, aliquid positivum esse sentiunt? divus Thomas clarè dicit in Summa Theologica, peccatum originale non esse privationem puram, sed quandam habitum corruptum. Quod non aliter intelligit, nisi quia peccatum originale, quamvis quantum ad formale sit aversio à Deo, quam & privationem iustitiæ originalis dicimus quantum ad materiale tamen est concupiscentia: quæ, ut idem S. Thomas dicit, non est habitus insusus aut acquisitus per alium, nisi primi parentis; in cæteris autem per vitiatam originem innatus. Caietanus ibidem aperte docet peccatum originale non esse puram privationem, sed habitum corruptum, seu in corruptione consistentem: & adducit in exemplum aegritudinem; quæ non sit pura privatio sanitatis, vel harmoniæ humorum, seu negatio in corpore capaci sensu: Sed dicit, inquit, immores corruptos per

Lib. 1. de nupt. c. 31.

Cap. 25.

Lib. 2. cont. Iul. c. 3.

Epist. 95.

Lib. 6. c. 16.

Lib. 6. c. 14.

Cap. 18.

Ibid.

Handwritten note: *Lib. 1. de nupt.*

Handwritten note: *178. 10. 11.*

Handwritten note: *Aug. 10.*

Handwritten note: *178. 10. 11.*

Handwritten note: *Caiet. in sum. or. 1. c. 22.*

Handwritten note: *178. 10. 11.*

253
 prois per contrarias dispositiones ad sanitatem; ac per hoc & dicit aliquid positivum. & est habitus corruptus, id est, in corruptione consistens. Et per hoc stat, quod sit habitus. Et simile est de peccato originali, qui languor est naturalis. Et vero quis nesciat, non deesse Philosophos vel Scholasticos plures, qui ageritudinem seu morbum, cui tam libenter S. Augustinus ac Thomas originale peccatum comparant, positivam qualitatem esse velint? sive illa sit habitus quidam corruptus, ut Caietanus ac D. Thomas loquitur, sive modus aliquis positivus ex ipsis humoribus perturbatis fluens, ut alij sentiunt, sive tertium aliquid. Cum igitur exercitissime S. Augustinus, ut supra vidimus, etiam tradat, formale peccati originalis esse mortem animae quae est privatio vitae, esse aversionem à Deo, quae est privatio charitatis ejus, & hujusmodi: concupiscentiam verò non esse nisi materiale ipsius, quia absurdum fuerit, si intellexit, Concupiscentiam ita positivam esse qualitatem, sicut ageritudinem corporalem? quae si, licet innata fuerit, acribus sibi consonantibus vel dissonantibus fieri potest major ac minor, quies, obsecro, & ista concupiscentia innata similibus actibus augeatur aut minuatur, dum vires inferiores ordinatius aut inordinatius suos exerunt motus?

253
 in sum D.
 70. l. 1. 1.

Quid verò si Augustinus diceret, qualitatem illam esse affectionem aliquam totius temperamenti hominum ex quatuor qualitibus primis & quibusdam alijs occultis, quas Medici in omnibus hominibus ac brutis statuunt? Nam cum alij in libidines obscenas, alij in iram, alij in tristitiam, alij in superbiam & similes affectiones proni essent modo ferantur, idque à predominantibus, & animum inordinatè cientibus temperamenti qualitibus accidere videatur, dicente hac de re Augustino: Unde Medici audent ista tribuere temperamentis corporum: nihil fortasse absurdum sentire se putaret, si à parentibus in prolem temperamentum effrene morbidum, brutum, & absolutum ab illo vinculo, quo Deus ipsum in primo homine cum suprema ejus parte religerat, transfundi diceret: eamque temperamenti dissonam effrenitatem esse affectionalem illam qualitatem; ad illum ferè modum quo paulo antè de ageritudine tanquam positiva qualitate, corruptoque habitu ex multo-

Aug. lib. 4.
 2. 1. 1. 3.

rum sensu declaravimus. Nam simili modo etiam in corpore S. Augustinus morbum quendam ortum esse sentit, per quem statim comesto pomo vetito, in senium veterasceret: Tunc etiam morbo quodam exrepentina & pestifera Lib. 1. de corruptione concepto factum est in illis, ut illa in qua pecc. meris. creant sunt stabilitate aetatis amissa, per mutabilitates. 16. aetatum vent in mortem.

Quid si diceret Augustinus, esse qualitatem, quae tanquam amor quidam sensitivus sui ipsius in ipso appetitu Adami sensitivo ex vehementia primae voluntatis semetipsam amantis orta fuerit, quid afferret impossibile? quid non magnopere probabile? Quae quomodo in prolem, per semen propagetur, non est mirabilius nec intellectu difficilius, quam quo modo aliae sensitivi appetitus affectiones inolitae propagantur. De quo aliquid forsitan inferius dicturimus.

Quid si denique occultam quandam qualitatem esse sentiret, ideòne statim explodendam est? Medicis nihil familiarius, quam hujusmodi occultas inculcare qualitates, idque in notissimis vulgatissimisque rebus, ipsaque peste, quae tot millenis annis eorum in aultriam exercuit, nec adhuc ad intelligentiam perducere potuit. Si Augustinus igitur unam ex istis sententiam forsitan elegerit, ac tenuerit, atque eatenus Concupiscentiam esse qualitatem affectionalem asseruerit, ideòne tantos clamores adversus ejus sententiam excitari? Non quicquid praconceptis nostris opinionibus dissonat, statim ut erroneum exhibendum est, quando à tantae auctoritatis viris tam confidenter ac tot saeculis assertum fuit? quibus si liberet, aut libuisset rationem sententiae suae reddere, fortassis hujusmodi philosophulis reclamantibus, qui in sui Aristotelis trutinam omnia ponderari volunt, os obturassent: quemadmodum non semel Augustinus fecit, quando in similibus reprehensiones incurerat.

Vnum igitur ex istis esse forsitan sensum Augustini tantisper supponamus, ut etiam sic traductionis ejus modus ex Doctoris profundissimi scriptis indagari, & liquidius ostendi possit. Nam ex varijs signis, quibus eum astruit & illustrare nititur, forsitan clarius ejus natura, quam ex eis quae diximus, elucebit.

L 4

CAPVT

AVGUSTINVS
 DE LIBERTATE

CAPVT XIX

Explicatur modus primus, quo intelligi posset,
peccatum originis libidine
propagari.

AUGUSTINVS igitur sapissimè docet, ut ex ijs quæ suprà diximus plenissimè intelligi potest, per libidinem illam rebellem voluntati, peccatum originale est, propagari. Hoc autem duplici sensu potest intelligi: Primus est, ut ille concupiscentialis affectus ardentissimus, qui non solum in membris corporis, sed in ipso quoque appetitu sensitivo, voluptati corporis inobedienter, & citra, imò contra imperium voluntatis inhiante, percipitur, efficacissimam habeat potestatem, qua similis qualitas in foetum à generantibus traducatur. Modus iste fortassis non est impossibilis, cum satis constet, quantam habeat amor & metus efficaciam ad immutandum etiam ipsum tenerrimum corpus prolis. De cuiusmodi foetuum affectionibus, quas in eis affectiones generantium pariunt, à Medicis multa disputata

atque conscripta sunt. Vnde Augustinus: *Vot. Trinit. c. 2. luntus si tam violenta est, ut possit vocari amor, aut cupiditas, aut libido, etiam ceterum corpus animantia vehementer afficit. Et ubi non resistit pigrior duriorque materies, in similem speciem coloremque commutat. Et paulò post: Aliorum autem animalium, quia non est ad conversionem facilius corpulentia, sapius plerumque produunt libidines matrum, quid cum magna delectatione conspexerint. Quam enim teneriora, atque ut ita dixerim, formabiliora sunt primordia seminum, tam efficaciter & capaciter sequuntur intentionem materna anima, & qua in ea facta est phantasia, per corpus quod cupide aspexit. Quod statim exemplo ovium Laban ex Scripturis probat. Hinc est, quod istud ipsum exemplum ovium suas affectiones ex corporibus adjacentibus hausit etiam in corpus prolis traducendum, Augustinus usurpat, ut concupiscentiae traductionem, quæ afficiendo non emigrando, quodam contagio operante fieret, non incredibilem esse declaret. Cum enim, ut hoc astrueret, Æthiopas dixisset nigros gignere, & sui corporis qualitate corpus quod de illis propagatur afficere, sic ad-*

lib. 9. cont. Jungit: Quo modo de corpore ad spiritum afficiendo transiunt, eo modo transiunt de spiritu ad corpus, rerum scilicet corporalium qualitates. Nam colores virgarum, quas variavit Iacob, afficiendo transierunt in animas pecorum matrum, atque inde rursus eadem affectione transeundo (fortè, transeunte) apparuerunt in corporibus filiorum. Tale quid verò in foetibus humanis etiam posse contingere, exemplo patuit. Rex enim Cyprinus, ut Augustinus ex Forano narrat, uxori suæ in concubitu formosam picturam solebat obij-

A cere, cuius pulchritudinem concupiscendo quodam modo raperet, & in prolem quam conciperet efficiendo transmitteret. Ex quo pro concupiscentia simili modo in proles transeunte concludit: Sic & vitia quamvis sint in subiecto, ex parentibus tamen in filios non quasi transmigratione de suo subiecto in subiectum alterum, quod fieri non posse categorice illa, quas legisti, verissimum ostendunt; sed, quod non intelligi, affectione & contagione pertransiunt.

Ex quo colligi videtur ab ea sententia non alienum esse Augustinum, ut concupiscentia eo modo ex parentibus libidine tam corpore quam animo tempore concumbendi æstantibus in prolem transeat, sicut color aut figura corporea, quæ per oculos hausta transit in spiritum seu phantasia; & rursus propter vehementem objectæ rei imaginationem cum ardenti animi passione conjunctam, ex spiritu seu phantasia generantium, modo quidem admirabili, sed verissimo, transfertur in foetum. Certissima quippe veritas est, & innumeris non solum doctissimorum virorum testimonijs a Avicennæ, b Plinij, c Plutarchi, d Aristotelis, e Galeni, f Hyppocratis, g Augustini scriptis; sed etiam experimentis, ut videtur, irrefragabilibus confirmata, quæ magno numero proferre non est difficile, imaginationem hominum atque pecorum live marium live fæminarum stupenda quadam & occulta potestate, ad immutandos non solum colores foetuum, sed & ipsa membra diversissimis figuris conformanda; non modo in ipso ardore cogendi, sed etiam multis mensibus post, si vehementis animi perturbatio concitaverit, quales perturbaciones Augustinus ad duas revocat, metum atque cupiditatem. Passiones enim istæ vehementissimum habent impetum ad rapiendum intus, quod extra positum sensus hauriunt; & ad transferendum in foetum id quod animo impressum est: Metus, inquit, cupiditas quanto vehementior fuerit, tanto expressius formatur acies sive sententia, ex corpore, quod in loco adiacet, sive cogitantis, ex imagine corporis qua memoria continetur. Cupiditas autem seu libido isto conceptus articulo, quo maximè foetus signari & immutari solent, ita totum animum & maris & feminæ absorptum tenet, ut nulla prorsus quantumvis inordinata mulierum desideria, quibus post conceptum infestari solent, ei possent ulla ratione comparari. Quid ergo mirum, si iste enormis concumbentium æstus, & inhians non tantum corporis, sed & animæ desiderium, talem omnino qualitatem seu pronitatem in tenerrimum foetum imprimat, qualis illa est in parentibus, unde ista actualis & enor-

257

& enormis concubentium libido proficiscitur? Imò cur non potius mirum esset, si non sic fieret; quandoquidem longè mitiores animi cupiditates, longè maiores & insolentiores effectus in fœtibus pariant?

Nec verò putandum est, desideria motusve animæ matris aut patris valere tantum, ut lineamentorum aliquid colorumve aspergant teneris mollibusq; conceptibus: ut verò etiam animus prolium pravis inclinationibus atque vitij afficiatur, nihil habere potestatis. Nam experimenta quotidiana satis liquido contrarium probant. Hinc enim sola impia nonnunquam prægnantis imaginatio vel cupiditas in causa est, quamobrem proles ad furta, ad lasciviam, ad timores, ad homicidia, ita prona nascatur, ut nullis nec honestatis retinaculis, nec supplicij minis ab illis vitij coerceri queat. Hinc Heroïna quædam, antipathia mirabili à felibus terrebat: nec alia metus illius naturalis causa fuit, quàm quòd mater ejus grava fele fuisset præter opinionem decedente perterrita. Hinc inter Medicos adeoque vulgum notum est, exemplisque celebratum, mulieres quæ gestando uterum, cibos aliquos ardenti cupiditate desiderarint, vel fastidio respuerint, proles ciborum eorum cupiditate aut fastidio laborantes subinde peperisse. Hinc est, quòd multo facilius & crebrius videamus, stabilia maximeque innata prægnantium vitia non minus pravitate in sobolis animum imprimere, quàm imaginatio transitoria imprimit corpusculis tenellorum fœtuum varias monstruositates.

Et quod multo majori admiratione dignum est, Plutarchus & alij nonnulli testes sunt, alumnos è nutricibus, quæ ubera dumtaxat præbent, non modò lactis vitia pro alimento corporum, sed & animi impuritatem pro alimento haurire vitiorum, ita ut earum indolem & mores accessu ætatis satis manifestè quandoque referant. Mores enim, ut Galenus, sequuntur temperamentum. Hoc autem ex parte maxima, ex semine, sanguine, lacte,

A unde homo concipitur nutriturque, coalescit. Cùm igitur anima, ut Aug generatim loquitur, *Lib. 12. de sic vel sic affecta prægnantis, valeat aliquibus velut Civit. c. 25.* induere qualitatibus factum: tantamque potestatem habeant libidiosa matris & ardentia etiam post conceptum desideria, & animi status, ad inferendos animis, adeoque corpusculis parvulorum fœtuum vitiosissimas animorum inclinationes, & corporum ægritudines, quæ longè difficilius curari solent, quàm si sibi eas actuum consuetudine vel corporis intemperantia peperissent, quid mirum fuerit, homini, qui magis veritatem quàm contentionem diligat, si fœdissimus ille & libidinosisissimus astuantis animi status, quo concubentes ardēt, velint, nolint, conjuges, similem pronitatem, hoc est, similem rebellem animi & corporis concupiscentiam tenellis fœtibus affricent? Nec sanè video, quid peculiaris difficultatis in ista obscenæ concupiscentiæ transfusione reperiri possit, quod non in similibus vitiosarum qualitatibus, de quibus jam diximus, transfusione locum habere videatur. Nisi fortè, quòd illæ ex sortuito casu prægnantibus supervenerint; hæc medullis eorum ab ipso exordio nativitatæ inhaerint. Verum hoc ejus transfundendæ facilitatem non diminuit, sed auget majorem in modum. Inolitæ quippe à nativitate qualitates, hoc ipso quo quodammodo in naturam veræ sunt, cum ipsa natura quasi naturæ jure propagari solent; ut de colore corporum, crispitudine capillorum, figura nasi atque labiorum in Æthiopicis manifestum est: quæ verò sortuito accedunt, non nisi rarissime traducuntur. Ex quo perspicuum esse puto extra calumniam Philosophorum esse Augustinum, si concupiscentiam illam, quæ inobedientibus & ardentibus suis desiderijs animum conjugum etiam invitum stimulat, & corpus accendit, quodam contagio, *Eib. 6. cont. ut ipse loquitur, id est, concupiscentia affectu iul. c. 18.* tempore coitus vehementissime operante propagari arbitretur. Et hæc de primo sensu dicta sunt.

CAPVT XX.

Declaratur secundus modus propagationis peccati originalis per libidinem.

QVÆ quamvis satis appositè ad explicandam Augustini mentem dicta videantur, exilissimo tamen alium secundum esse ejus doctrinæ sensum, quæ per libidinem dicitur peccatum originale propagari, qui magis ejus dictis & scopo fortasse congruat. Nam Augustinus advertens Pelagianos disputans, qui vel nuptias, hoc est, conjugium & actiones ejus, vel naturam humanam, vel Deum ipsum exstimabant sine dubitatione damnari, si vitium aliquod generatione propagari diceretur, radicem primam demonstrare voluit, unde oriretur vitij pro-

A pagatio, nimirum hanc non esse naturam, non conjugium, non Deum; sed naturæ vitium concupiscentiam: quæ ita intimis medullis ejus conspersa & innata est, ut non solum hominem primum seu personam illam peccantem, sed & naturam totam, adeoque ipsum carnale semen vitia verit, quo natura in posteros traducenda est; cujus vitiationis evidens ac permanens etiamnum argumentum est, quod nemo hominum sine illa libidine feminetur. Sic ergò cùm dicit, idèd peccatum à filijs contrahi, quia ex libidinis malo nati sunt, non erit sensus, idèd contrahi, quia ex actuali libidine

libidine propagati sunt, sed quia ex illo libidine habitualis malo concurrente nati sunt, quæ naturam & semen ipsum vitiauit, & etiamnum vitiat; utpote cuius effectus, & filia, & signum perpicuum est libido illa actualis, quæ concubitus seruet. Concurrit autem illa libido eo modo ad peccati propagationem, quo mala quæque naturarum ad mali similis propagationem concurrere solent: nempe non necessario actualis libidinis motibus operando; sed per vitium, quod semini impressum est, simile vitium propagando. Inter quos duos sensus ista differentia est, quod iuxta primum, concupiscentia actualis seu motus ejus vitium simile proli imprimat; sicut fecibus teneris figuram, lineamenta, colores, vehemens imaginationis motus magno cum desiderio vel terrore junctus aspergit; juxta secundum verò, concupiscentia habitualis cum reatu suo in semine humano vitiatum virtute latens, simile vitium in ijs qui nascuntur operatur; cuius vitij signum est libido illa, cum qua carnale semen emittitur.

Hunc esse genuinum Augustini sensum hoc in primis probare videtur, quod sapillimè, cum ei Iulianus obiicit, Deum conditorem omnium non minus humane naturæ semina, unde natura propagatur, quam naturam ipsam condidisse, respondet Augustinus, etiam semina naturæ esse vitiaata; ut nihil mirum esse debeat, si quemadmodum natura ex natura, ita vitium ex vitio, vulnus ex vulnere propagetur. Nam libro secundo de nuptijs cum de semine fecisset mentionem Iulianus: *Neque nunc, inquit Augustinus, agitur de natura seminis humani, sed de vitio: illa quippe habet autorem Deum; ex isto autem trahitur originale peccatum. Nam si semen ipsum nullam haberet vitium, quid est quod scriptum est? &c.* Ecce manifestè dicit, ex vitio seminis trahi originale peccatum: quod alibi sexcenties ex libidine trahi dicit: nimirum, quia libido semen vitiauit, libido in vitiatum semine latet, libido in emissionem seminis patet. Et libro tertio contra Iulianum, eum ad versarius iste diceret: *Ille qui primum hominem fecit ex pulvere, omnes fabricatur ex semine; respondet Augustinus; sed ex semine iam vitiatum atque damnato.* Et in eodem libro paulò inferiùs: *Plave quod factum est, homo est; unde factum est, semen est hominis; utrumque bonum est nihil eorum a diabolo condidit; sed vitium seminis ipse seminavit.* Et lib. 4. ejusdem operis, cum reprehenderet Iulianum, quod libidinem feminum consecrtricem nominasset; *Nec consecrtricem, inquit, feminum libidinem dixeris, ille quippe creat hominis semen qui hominem ex semine; sed, unde, interest; quia mali virus occulta sunt & dira contagia. Nec ex his hominibus, qui malo carent Deus vel semen vel homines creat.* Ecce & hinc idcirco malum illud trahi indicat, quia ipsum semen vitiatum est: idcirco autem vitiatum, quia creatur à Deo ex homine, cui medullitus libido innata atque conmersa est, ut alibi loquitur. Merito igitur toties repetit, hominem ex libidine peccatum trahere, quia libido radix est corruptionis tam

naturæ quam seminis; & ita radix, ut etiam actu concumbendo velut viridis ejus ramus appareat.

Eandem doctrinam de seminis vitio vitium concupiscentiæ propagante multis alijs locis inculcat. Totus mancus ex Adam reus, Deo non negante manum formationis operi suo, seminibus inhiatus, quamvis pœterna pravariatione vitiaata. Et rursum: *Qui fieri, inquit, potest, Iulianus, ut res arbitrij condidioni seminibus ex origine vitiatib, in quibus bona est ab illo creata substantia, incrementum, formam, vitam, saltemque largitur.* Et alibi eandem objectionem cum stomacho repetente Iuliano: *Quæ, malum, ratio est, rem studiorum seminibus miscere conari?* Luculentius ei reponit Augustinus: *Naturæ bonæ sunt semina, sed vitiantur & semina, eisque propagatis propagantur & vitia.* Unde nonnunquam, cum de baptizatis vitium originale traducuntibus tractat, duplex in uno homine semen statuit, unum spirituale, scilicet gratiam Dei, alterum carnale, cuius vitiatione vitium propagetur. *Homo qui spiritaliter natus carnaliter gignit, utrumque habet semen, & immortale, unde se gaudeat vivum, & mortale, unde generet mortuum.* Et in eodem libro manifestius: *Traxerunt ergo (parentes spirituales) quod iam non erat in eis, propter semen spirituale, quo regenerati sunt; sed erat in eorum carnali semine, quo eum generaverunt.* Et in opere imperfecto contra Iulianum stoliditatem ejus retundens, quod non putaret vitia ex seminibus posse propagari: *Quod tibi videtur, inquit, in collatione contrariarum partium, non debet ex una parte poni necessitatem seminis, & ex altera studium voluntatis, stolidum esse reperires, si videres &c. Si autem semen ex utraque parte (tam Christi regenerantis, quam Adami generantis) depositum, sicut per Adam semen carnale vitiatum est, sic viget spirituale per Christum. Quæ sanè omnia luculentè probant, non aliter Augustinum concupiscentiæ transfusionem exillimare per libidinem fieri, nisi quia libido naturæ ingenta semina vitiauit: sicut morbus ingentus, & subinde acquisitus semen ita vitiat, ut quemadmodum naturam per semine natura propagat, ita eadem natura vitiaata per semina vitiaata propagat & vitium.*

Qui sensus Augustini ex alio capite luculentè demonstrari potest. Nam ut plenissimè caperemus, quo pacto ista concupiscentiæ transfusio intelligi ex ejus mente debeat, tales adhibet similitudines, quæ si rectè intelligantur, non sinunt quemquam de ipsius opinione dubitare.

Prima similitudo à morbis corporis, eorumque propagatione petitur. Nam plerumque docet, ita parentes prolem sua libidine afficere; & afficiendo, quasi quodam contagio operante, traducere concupiscentiam, sicut infirmitas eorum infirmitatem propagare solet. Certum est autem, hoc ita fieri, quia semen

Lib. 2. de nupt. c. 8.

Lib. 3. cont. Iul. c. 17.

Ibid. c. 22.

Lib. 4. cont. Iul. c. 2.

Lib. 1. de pecc. merit. c. ult.

semen ex infra eorum corporibus agitudine vitium trahit; cuius contaminatione simile vitium in sobole procreatur: non autem quasi quadam actualis infirmitatis operatio in concumbendo sese exerere debeat, qua in foetum eorum infirmitas transeat. *Qualitas*, inquit, affectionalis mali de substantia ad substantiam non emigrando transit, sed quodam operante contagio, id est, concupiscentia affectu; sicut de parentibus morbidis morbida soboles procreatur. Quod statim explicans clarius: Alia qualitas eiusdem generis, quodam operante contagio (transit) quod etiam de morbidis parentum corporibus solet evenire nascensibus. Et in libris de nuptijs & concupiscentia: *Langor*, quo bene vivendi virtus perit, (id est libido seu concupiscentia) non est utique natura, sed vitium: sicut certe mala in corpore valetudo non est ulla substantia, vel natura; sed vitium: & licet non semper, tamen plerumque mala valetudines parentum ingenerantur quodammodo & apparent in corporibus filiorum. Quod etiam alibi exemplo podagrarum, quam subinde filij hereditario iure ex parentibus trahunt, illustrando declarat. Nam sicut vitium in eos de parente transit; ita eos podagram in parente, qui intemperantia sibi eam fecerat, fecisse dicuntur, non actione, sed ratione iam feminam.

Altera similitudo ex arboribus desumitur: in quibus videmus aliquas, degenerante semine dissimiles alioque vitio soboles gignere. Nam quamvis arbor inserendo corrigatur, vitium tamen seminis non corrigitur: sed arboris iam per institutionem correcte semen iterum germina degenerantia & vitiosa producit. Quo exemplo Augustinus demonstrare nititur, ad eundem modum posse fieri, ut vitium hominis, hoc est, peccatum regeneratione deleatur, quod tamen virtute in eius semine permanens simile vitium in sobole inde pro-

creatur. *Tertia traductum & attractum, remittatur, regatur, non imputetur; inde tamen oleaster nascatur. Et uberius adhuc paulo post: Illud quod remissum, & non imputatur, (concupiscentia) donec fiat in eternam immortalitatem plena mutatio, habet vim quandam occultam, unde seminetur amarus oleaster. Quam vim occultam ut intelligeremus non esse aliud, nisi vitium carnalis seminis, in quo virtute peccatum seu defectus ille libidinis, quae prolem ream detinet, sicut & morbi & colores figuraeque hominum degenerantes, atque vitia appetitus & ingenij, subinde latent, statim adiecit: Non erit autem omnino ali-*

quid vel in carnali semine vitiosum, cum eadem regeneratione, qua nunc fit per sacrum lavacrum, usque in finem cuncta mala hominis purgante atque sanante, eadem caro, per quam facta est anima carnalis, fiat etiam ipsa spiritalis, nullam legem mentis resistentem concupiscentiam carnis habitura, nihil carnalis seminis emissura. Et cum Iulianus pervicacissime contenderet, non posse fieri, ut parentes tradant quo caruisse creduntur, eandem reficit similitudinem, & quod tenderet perspicue & sine ulla ambiguitate declarat: *Nisi sermonis longitudine nollem fatigare lectorem, iam te mille rerum generibus, quarum incomprehensibilis ratio contra usitatas naturas vias, quasi per desertam opaca repit, obruerem: in quibus etiam degenerantia semina, non quidem in dissimilimum genus (quia nec oleaster sic est ab olea discretus, ut vitis) sed in quandam, si dici potest, sim lem dissimilitudinem, sicut vitis est labrusca dissimilis, quae tamen de semine vitis gignitur, multa monstrarem. Et cur non credamus, hoc idem voluisse creatorem, ut crederemus, etiam semen hominis posse vitium de gignentibus trahere, quod in eis a quibus gignitur iam non est, ut ad eius gratiam etiam baptizati cum suis parvulis currerent? Et ne quam ex aliqua obscuritate tergiversationem de sua mente in lectorum animis Augustinus relinqueret, quid sibi velit, & quo pacto vim propagandi peccati originalis in baptizatis remanere iudicet,*

Tertia similitudine praeputij hoc ipsum planissimum facit: *Quid enim praeputij retinet circuncisus? De quo praeputiatum tamen gignitur; & quod iam non est in homine, trahitur in hominis semine. Et objectionem occupans adversarij sui, qui dissimilem esse similitudinem praeputij & peccati causari potuisset: Non enim, inquit, dici potest, praeputium corpus est; hoc autem quod trahitur in origine, vitium: & illo quidem abscisso, vim eius tamen nequaquam tolli potuisse de semine: hoc vero vitium, quod non est corpus, sed accidens, cum indulgentia sit remissum, in semine non potuisse residere. Ecce apertissime vim propagandi peccati seu libidinis, quae suo reatu prolem ream teneat, adversus Iulianum tergiversantem, totisque viribus renitentem, in semine residere contendit. Itaque argumentum istud jam jam propositum ita solvit, ut hanc sententiam suam adhuc luculentius asserat: Hoc, inquam, a quovis callidissimo dici non potest, cum auctoritate divina superetur, qua ipsa*

Lib. 6. cont. c. 18.

Lib. 1. de nupt. c. 34.

Lib. 2. oper. nupt. c. 38.

Lib. 1. de nupt. c. 19.

Ibid. c. 32.

Ibid. c. 33.

Lib. 6. cont. c. 7.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

pars

pars corporis ob hoc iussa est impitari, ut hoc vitium A purgaretur. QVOD NISI ESSET IN SEMINE, AD PARVULOS, QVIBVS CIRCVMCISIONE ILLA CORPORIS AVFERENDVM EST, NVLLATENVS PERVENIRET.

Quæ profectò omnia tam prolixè ex Augustino producenda iudicavi, ut plenè intelligeretur, hanc esse mentem ejus: quemadmodum in hominibus quædam parentum ægritudines, sive ingenitæ, sive etiam accidente contractæ, non solum corpus parentum, sed etiam semen ipsum vitiant, ut similis in eorum sobolem ægritudo seminando gignendoque transferatur; & sicut in stirpibus plerumque usu venit, ut optimæ semen arboris amaritudinem quasi vitium quoddam servet, unde arbor alia amara prodeat, haud secus ac semen hominis vim præputij quamvis abscissi reinet, unde soboles præputiata nascatur: ita quoque fieri posse, ut semen hominis vitium de gignentibus trahat; & quamvis vitium seu peccatum in parentibus regeneratione deletum sit, aliud tamen simile occulta vi in filios propagetur. Quæ explicatio admittitur, contactaneum est, ut cum Augustinus dicit, peccatum originale per libidinem propagari, non sola libido actualis, juxta primum sensum intelligi debeat. Neque enim aliud vult, quàm quòd peccatum non traducatur in prolem, quia natura seminat, quia natura generatur, quia natura nascitur: sed quia etiam semen, unde natura nascitur, concupiscentiâ naturam totam medullitus vitiantem, vitiatum est; ita ut semen libidine vitiatum, libidine emissum, similem defectum in se non actu, sed potestate continet, cujus vi peccatum tale quale in parentibus fuit, hoc est, libido ream sobolem detinens, procreatur. Non enim Augustinus in actuali illa libidine, qua concumbentes affluant, emphasim ponit; sed in eo, quòd vitiosum aliquid cum bona natura, & bono semine, & bona conjugij commixtione misceatur. Ex illo enim capite nascitur, quòd ad intelligendam peccati originalis translationem tam sollicitè commendat: *Illud præcipue attendere ac meminisse debemus, tantummodo peccatorum omnium plenam perfectamque remissionem baptismo fieri; homini vero ipsius qualitatem non totam continuo commutari: hoc est, habitualement libidinem permanere. Nimirum, quia sicut ipsa naturam hominis primi semenque vitiat, ita omnium posterorum conjugum etiam regenerantium naturam & semen stabiliter vitiat: ut ex rebellibus ejus motibus in generantibus patet; donec regeneratione novissima non superfit omnino aliquid vel in carnali semine vitiosum. Hoc enim virtute latet in semine, quod actu conjugibus concumbentibus appa-*

Lib. 2. de pecc. merit. c. 27.

Lib. 1. de nupt. c. 33.

ret in opere. Nam si in opere libidinis rebellio non appareret, quando naturaliter illud exercetur, non posset etiam contagio libidinis in semine & cum semine propagari.

Ex quo facile etiam intelligitur, peccatum originale filios esse contracturos, etsi Deus omnem actualem libidinem in conjugum commixtione compesceret, vel ipsa sexus utriusque corrupta semina, sine congressu conjugum, omnipotentis suæ virtute misceret. Cum enim nihil seminibus ablatum sit, omnes quoque naturæ perfectiones & defectus in eis latent, & foris cum prole in mundum procedente prodirent. Profus enim per accidens actualis illa libido defuisset, cum tota rebellio adhuc habitualiter hareret membris genitalibus, & pudor in concumbentibus. Nam quod Augustinus dicit: *Libido pudenda non moveat membra, nisi quando volumus, & non est morbus. Non de illa erubescat etiam lucius & honestus conjugatorum concubitus, vitando conspectum, & appetendo secretum, & non est morbus; nequaquam de actuali membrorum motu & pudore intelligenda sunt. Nec enim tunc tantum pudet homines, & secretum quarunt, cum actualibus motibus illa membra tumultuantur: sed etiam vel maxime, cum vel ægra, vel frigida, vel quacunque ratione etiam castitate dominante tranquilla sunt. Altissimè quippe naturalis illa verecundia mortalium animis etiam puerorum insculpta manet, sive membra quiescant, sive moveantur: eò quòd ingenito quodam sensu libertas hominis vitiatam sentiat, se in illa membra imperium perdidisse: ut proinde parum ad peccati propagationem faciat, quòd actualis illa libido membra concitet. Sufficit enim, quòd, sicut morbus iste libidinis seu concupiscentiæ, unde rebelles illi motus naturaliter prodeunt, visceribus infixus haret; ita vis ejus propagandi in seminibus maneat.*

Quapropter sive primum illum, quem capite præcedenti dedimus, propagandæ libidinis modum intellexeris, sive istum, de quo hic hæcenus disseruimus, sive utrumque conjugere malis, eo quòd incredibile cuiquam fortasse non immeritò videatur, tam horrendum animi & corporis æstum ac perturbationem nihil omnino in tenerrimum factum, aut in ipsam semen foetus operari; rectissimè juxta Augustinum dici potest, peccatum originale per libidinem seu concupiscentiam propagari. Ipsa est enim, quæ primitus naturam vitiat, & in posteris vitiat: ipsa est, quæ naturam vitiano & ipsum semen infecit, atque inficit; ipsa denique est, quæ velut permanens vitium stimulis inquietis & ardore turbulento conjuges in propagatione prolis exagitat.

CAPVT XXI.

Excitantur quatuor difficultates, quid qualitatem illam produxerit in Adamo; quid illa in semine; quid semen in carne prolis, quid caro in spiritu ejus:
& solvitur prima.

SED adversus hanc sententiam, si forte est Augustini, de libidine, tanquam distincta ab appetitu sensitivo qualitate, quæ peccatum propagaverit; sive habitualem, sive actuaalem, sive, ut ita dicam, potentialem intelligamus, quæ in feminibus vitiat lateat, montes difficultatum insuperabiles sibi Scholastici videntur opponere. Nam inter illos qui am olim simile quid in multis dissimile de Augustini mente suspicati sunt; quam quia non satis accuratè ex diligente librorum ejus diversorumque locorum collatione perspectam habuerunt, hinc eis aqua hæsit, & ipse à pœnæ mole difficultatis oppressi sunt. Sed etiam novos montes illos. Deo viam aperiente & vires dante, fortasse superabimus.

Prima igitur & præcipua difficultas iudicio adversantium est, quia non facile apparet quid illam qualitatem in Adamo, atque in ejus semine produxerit: multoque minus, quid aliam propaget qualitatem in appetitum prolis; quæ similis denique, quæ peccati rationem habeat, in anima producat. Accidens enim corporeum in spiritum operari nequit. Quatuor isto uno argumento tanguntur difficultates, productio concupiscentiæ tanquam qualitatis in Adamo; productio similis qualitatis in semine; propagatio ejus in appetitum prolis; operatio in animam tanquam spiritum, ut peccati ratio constare possit. Sub ultima Gregorius succubuisse videtur, dum dicit, hoc solum accidens corporeum in rerum natura esse, quod spirituaalem producat. Ad singula eodem ordine ex Augustino respondebimus.

Ad primam igitur difficultatem dicimus, eam in aliorum sententia, qui nescio quas morbidas ex Augustino qualitates se hausisse putant, aliquid forsitan habere ponderis, in ista quam proposuimus, nihil. Hæc enim qualitas siquid appetitui superadditum fuerit, ex Augustini mente fortassis esset, juxta diversas illas sententias, quas capite decimo-octavo recensuimus; vel instar ægritudinis non corporalis, sed animi atque appetituum ejus, quam tanquam habitum corruptum sanctus Thomas per actum primi parentis in eo ortam esse sentit, sive modum quandam appetitibus inordinatis superadderet, sive aliud quippiam: vel instar ægritudinis seu corruptionis ipsius temperamenti, quod pec-

cato illo magno primi parentis vitiatum, & effrene factum est: vel occulta qualitas ipsius appetitus, cujusmodi multas Medici in corporibus constituunt: vel instar malæ, sed altissimè impressæ consuetudinis seu inclinationis, quæ in ista mortali vita nullis conatibus penitus amoveri ac tolli potest. Quod in posteris Adæ nemini non contentioso mirum videri debet. Quid enim alicui mirum fuerit, si quemadmodum ingenitæ à parentibus ægritudines corporum longè curatu difficiliore sunt, quam ex accidente contractæ, imo plerumque incurabiles, ita etiam innata insperaque intimis visceribus concupiscentia pertinacissimè medullis hæreat? Nonne idem omnino in illis pravæ inclinationibus usu venit, quas quædam proles, non vi istius ingenitæ libidinis, sed ex privata parentum suorum perversitate vel ardenti cupiditate traxerunt? Quo verò pacto in Adamo producta fuerit; quarat ille, qui nunquam in philosophorum Scholis audiit uno actu produci habitum. Instar consuetudinis enim seu habitus acquisiti, etsi non sit habitus, qualitas illa quæ nobis à natura inditur, in Adamo exorta est. Vnde Augustinus, ut suprâ vidimus, eam consuetudine minorem, majoremve fieri, robustissimam, invictamque proficetur.

Hoc tamen meritò in illa sententia (si forte Augustini est) queri potest, quo pacto una qualitas tam diversa desideria suscitet, ut ad omnia cujuscuque generis creata bona appetenda propellat? Respondeo, quæstionem istam in primis duabus sententijs capite decimo-octavo tactis non habere difficultatem: sed in tertia & quarta, quæ vel occultam qualitatem, vel instar malæ consuetudinis esse statuit, meritò movet, secundùm quas dici possent, si quis eas tueri vellet, quo concupiscentiæ objectum est generalius, eo diffusiores sunt & motus ejus. Hæc autem concupiscentia est qualitas appetituum, cui inhæret, sua adequans latitudine. Nam sicut appetitus ille sensitivus pro objecto habet, quodlibet bonum sensibus humanis congruens, ita & concupiscentia qua imbuitur, Nec enim est difficilius generalitatem in habitibus quam in potentijs intelligere, cum nullus omnino habitus objectum individuum & singulare respicere videatur. Cum ergo voluntas Adami effrenato robustissimoque impetu amaverit se, & privatum bonum suum, relicto

relicto Deo; similis impetus in appetitum sensitivum, velut vestigium voluntatis impressus est. Voluntas enim nihil omnino creatum etiam amore non sensitivo diligit, quin imaginatio aliquid sibi fingat simile, in quo appetitus ludat, suisque motibus quodammodo voluntatem adjuvans feratur, ut totus homo toto assequendi conatu illud appetat. Quod quidem avaritiæ, superbiæ, invidiæ, similesque spiritus vitiosi motus luculentè probant. Nec enim minori, imo sæpè majori appetitus sensitivi passione, & sensibili sanguinis spirituumque perturbatione excellentiæ & opes appetuntur & invidentur, quàm ea, quibus corporei sensus delectantur. Ex quo fit etiam, ut effrenes illi impetus arrogantia, superbiæ, invidiæ, avaritiæ, & cæterorum vitiorum, quæ vel maximè in spiritu sedem collocant, in filios ex parentibus haud secus ac luxuriæ, gulaque propagantur. Iam verò amor ille sui qui non est aliud quàm generalis amor mundi in Augustino celebris, velut omnium regina vitiorum, simul in appetitum impressus, ad omnia vitiorum objecta sibi appetenda quaquaversum patet, & in eorum affectus pro occasionum diversitate prorumpit. Omnia quippe, instar intentionis generalis, & terrenæ cujusdam charitatis, in se complectitur. Vt enim caelestis illa charitas omnium omnino virtutum actus una non solum imperat, sed etiam juxta quorundam doctrinam elicit, vel certè secum connexas trahit; ita ille perversus amor sui respectu vitiorum. Hinc est etiam, quòd naturali consequentiâ qui se perversè amat, quorumcumque affectuum vultum induit, gaudet, cupit, metuit, dolet, irascitur, sperat, desperat: nec opus est ad illorum affectuum promptitudinem, ut distinctis habitibus impellatur. Nec verò affectibus tantum, sed & peccatis pro re nata diversis perturbatur ille, in quo perversus amor sui principatum tenet etiam si nulla peculiari propensione impellatur. Quidquid enim ille velut sibi commodum desiderarit, hoc statim appetitus inhiantè cupiditate prosequetur. Si hoc de voluntate sui amore corrupta certum est, idem cum proportione de appetitu similis amoris vestigium retinente eo justius censeri debet, quòd ille ex natura sua nihil nisi quod privatim appetitui suave commodumque blanditur, appetere soleat.

Sed cur, inquires, in Adamo potius, quàm in nobis non dissimili ratione peccantibus vis hujusmodi qualitatis exoritur? Audi Augustinum: *Hoc autem tunc manus atque alius diabolus (vulnus) infixit, quam sunt ista hominibus nota peccata. Vnde illo magno primi hominis peccato natura ibi nostra in deterius commutata, non solum facta est peccatrix, verum etiam genuit peccatores.* Et paucis interpositis: *Hoc autem peccatum, quod ipsum hominem in paradiso in petus mutavit, quia multo est grandius, quàm iudicare nos possimus, ab omni nascente trahitur.* Audi iterum

Lib. 2. de
sup. c. 34.

A non paulò illustrius hoc explicantem, postquam consuetudinem dixisset instar ponderis ad peccandum premere: *Cur ergo non creditis, tantum saltem valuisse illud primi hominis mellebit, ut eo vitaretur humana natura. imposita versa natura (simile scilicet pondus inclinationis adipiscendo) quantum valet nunc in homine uno secunda natura? Sic enim à doctis appellari consuetudinem vos commemorandos putasti.* Audi denique tertio hujusce diversitatis rationem: *Si quem verò movet, cur alijs peccatus sic natura non mutetur humana, quemadmodum illa duorum primorum hominum pravavariatione mutata est, ut tantum corruptio &c. ac tot & tantis tamque inter se contrarijs perturbaretur & fluctuaret affectibus &c. Si quis hoc movetur, ut dixi, non ideo debet existimare leve ac parvum fuisse illud commissum, quia in esca factum est. Quam doctrinam & alijs in locis tangit sapiens, quorum nos quoque superius nonnulla produximus. Causa igitur vera tantæ mutationis fuit, peccati illius primi magnitudo. Cùm enim summa esset permanendi in justitia & sanctitate facilitas, summa quoque libertas ejus nulla affectuum varietate in diversa traheretur, rupto vinculo quo colligabatur Deo, toto impetu collecto voluntatis, Deo ipsum non amplius retinente, sed in vindictam deserente, deorsum in sui ipsius, rerumque creaturarum amorem præcipitatus est. Et ex illo dilectionis impetu poncus concupiscentiæ velut vestigium præcedentis voluntatis in appetitum sensitivum, quem secum rapiebat, impressum est: quo jam liberet ac delectaret creaturis concupiscentis frui, quas ante sine ullo libidinis motu, solâ summaque arbitrii libertate concupierat. Hinc Augustinus de prima pravavariatione loquens: *Nec fieri potest, ut voluntas propria non grandi ruina pondere super hominem cadat, si eam voluntati superioris extollendo præponat.**

Itaque magnitudo illius ictus primi ex illa summa animi libertate proficiscens, causa tantæ mutationis fuit. Quo enim altius securis elevatur, eo profundior plagam facit, atque ita indelebilem illam vibicem concupiscentiæ impressit, quæ in posteros propter adhesionis pertinaciam cum natura transfertur.

Hæc etiam vera radix esse videtur, cur solum istud primum peccatum non cætera in posteros transfundantur. Non enim ita naturam, ut istud primum, radicibus mutant: sed illa prima indelebili corruptione supposita, accidentalem quandam & exigui momenti mutationem afferre solent, quæ sicut actibus iteratis accidit, ita dissimilium actuum iteratione facilè removetur. Adhesionis autem pertinacia & profunditas vera propagationum & stabilis causa est. Hinc fit enim, ut color Æthiopum quamvis accidente contractus, quia naturæ hominum illorum profundissime impressus est, una eua natura in proles

proles transeat, quamvis eas extra Æthiopiam A generent: cæteræ vero qualitates ex accidente natae, & separatu faciles, nullo modo. Illæ namque propter adhesionis firmitatem quasi in naturam versæ sunt: hæ personam, eamque leviter tantùm afficiunt. Magnitudo ergò peccati causa tanti vulneris fuit: & profunditas vulneris in naturam versi causa traductionis ejus. Ex quo fit, ut si Adam concupiscentiam illam per gratiam bene vivendo in hac vita tollere potuisset, nullum quoque peccatum propagasset in posteros: sicut nec ille propagaret in filios, cui perinuitatum miraculum Deo operante tolleretur.

CAPVT XXII.

Secunda ac tertia difficultas solvitur.

I AM verò quod ad secundum attinet, A quo pacto qualitas ista semen afficiat, Medici disputent: satis nobis est, experientijs quotidianis esse certissimum, ita fieri. Non enim corporis a gritudines tantùm, sed & acquisitas pravitates animi, seu propensiones ad malum, quas parentes sibi malè vivendo pepererant; & quod mirabilius est, stultitiam patris, quæ sæpè nulla corporei temperamenti, sed sola specierum turbatione nascitur, ipsosque transitorios æstus appetendi, terroresque fugiendi, quibus vel concumbentes vel prægnantes afficiuntur, similes affectiones & fatuitates, & perverlas, robustissimasque inclinationes in proles propagare cernimus. Qui istud fiat, quod fieri notum est, si nobis explicuerint, qui hac de causa istam Augustini doctrinam molestè fuerunt; dicam & ipsis ego facilius secundum unam ex istis quatuor supradictis sententijs, B vel fortè secundum omnes, qui factum tenent, ut magna illa & medullis insita naturæ mutatio, quam sibi parentes primi tanta peccati sui gravitate pepererunt, etjam carnale semen infecerit, ut afficiendo non migrando similis in posteris qualitas nasceretur. Et per hoc cessat etiam difficultas tertia: semen enim occultissimam contrahit ex vitio corpori vel appetitui inhaerente vim, qua similis ei qualitas, à qua in semine producta fuit, procreetur in sobole. Sic enim color, & habitudo Æthiopum semen arcano modo afficit, ut in prole similem colorem, crispitudinem, totamque habitudinem, imò & inclinationes animorum sapissimè proferat. Vnde quia una in omnibus istis difficultas est, una quoque omnium est solutio; quas ad ultimas fibras indagare & explanare non est nostri instituti. Hoc tamen addimus, ne quis spirituales nescio quas qualitates in prolem trajeci suspicetur, in Augustini principijs esse certum, quod ista qualitas, quæ in prolem propagatur, carnem afficiat,

Quod quia fieri nullo pacto potest, cæteræ verò peccatorum consuetudines ab illa primitiva, & radicali, & per modum substratæ naturæ se habente concupiscentiâ facillè separantur; hinc primum peccatum cum ipsa natura per eam pertinacissimè vitiatâ quasi proprietate ejus transfunditur; cætera tanquam personæ, non totius naturæ accidentiâ, nequaquam. Illa enim concupiscentia totam speciem; hæc individuum mutant; specifiæ verò, non individuæ conditiones transfundi solent. Cujusmodi hujusce rei causam etjam sanctus Thomas in Summa, & alibi tetigit.

hoc est, non spiritum aut voluntatis apicem; sed aliquid animæ, quod carni mixtum est ipsaque inferius voluntate, possideat. Cujus doctrinæ non semel iple, diversisque in locis testis est. Nam libro primo de nuptijs, cum illum tractaret Apostoli locum: *Video animam Rom. 7. legem in membris meis*, hoc est, concupiscentiam, *captivantem me sub lege peccati*, duosque sensus istius captivationis attulisset, priores quasi corrigens, atque addens tertium: *Aut potius, Lib. 1. de inquit, quod non habet controversiam (captivatem me) secundum carnem; quam nisi teneret carnalis concupiscentia, quam legem peccati vocat, non utique in ea ullum illicitum desiderium, cui mens obedire non debeat, commoveret. Quam sententiam suam ex ipso Apostolo Paulo probat: Cùm enim dixisset, inquit Augustinus, Scio enim quia non habitat in me; id ipsum exponens, adjunxit & ait, hoc est, in carne mea bonum. Hac ergò captivatur sub lege peccati, in qua non habitat bonum, hoc est caro. Et exponens quid sit illa caro, quæ sub concupiscentia captiva possidetur, adjunxit: *Carnem autem nunc appellavit, ubi est vortidus quidam carnis affectus, non ipsam corporis conformationem, cuius membra non adhibenda sunt arma peccato, id est, eidem ipsi concupiscentiæ, qua hoc carnale nostrum captivum tenet. Et paulò post: Sub ista lege peccati, hoc est, sub concupiscentia sua, nisi aliquantum teneretur caro nostra captiva, quomodo esset verum, quod ait idem Apostolus, Adopriorem expectantes redemptionem corporis nostri. In tantum igitur adhuc expectatur redemptio corporis nostri, in quantum adhuc ex aliqua parte captivum est sub lege peccati. Hoc ipsù iterùm per alia Pauli verba significatù putat, quibus dicit: *Quis me liberabit de corpore mortis huius? Vbi quid intellectus sumus, inquit, nisi corpus quod corrumpitur aggravat animam? Ad corpus ergò mortis huius intelligitur pertinere, ut alia lex in membris repugnet legi mentis. Eandem sententiam suam in eodem loco aliquoties repetit, & repetendo commendat. Ex quibus perpicuum est, non solù August. sed & Apосто-***

Apostolum Paulum illius esse sententiæ, quod A
lex peccati, seu concupiscentiæ, de qua generatum in illo ad Romanos loco disputat, ad carnem, ad corpus mortis, ad membra pertineat, dum illam legem in membris vocat, & habitare in carne, & corpus mortis ab ea redimendum esse testatur. Quomodo ergo lex illa in carne est, nisi quia animam, quatenus per appetitum illum inferiorem carnis operatur, captivam tenet? Idem docet in libro de continentia: Non enim, anima, sanatione indigniffet, nisi seipsa peccando vitiaffet, ut

adversus eam caro sua concupisceret, id est, ipsa sibi in seipsa ex ea parte qua in carne infirmata est, repugnaret. Quam doctrinam & alijs pluribus locis repetit: ut liquidò sanè pateat, dum Augustinus concupiscentiam ex parente in prolem traici docet, non aliud eum velle traici, quam id quod carni, seu ipsi animæ, quatenus carnem informat, & per illam eum organum ejus desideria concupiscentiarum variarum seu libidinum sulcat, congruere potest.

CAPVT XXIII.

Solvitur quarta difficultas suprâ proposita. Modus iniquationis animæ ex carne peccati.

QVARTA denique difficultas, quo pacto qualitas illa sensitivo appetitui prolis insita in spiritu ejus agat, ut ibi peccati reatus oriatur, nullo nos pacto aut Augustinum premit: qui nihil aliud secundum ipsum in spiritu seu in voluntate prolis ponimus, quam id quod Augustinus, ut suprâ diximus, vocare solet, iniquitatem, iniustitiam, mortem animæ, aversionem à Deo; quæ non aliud nisi privationem sonant: Nec alius concupiscentiæ reatus in carne vel anima quærendus est. Cum enim reatus ex Augustini mente per baptismum auferatur, nec aliud auferri notum sit, nisi mortem animæ, iniustitiam, & aversionem à Deo, illas quoque ipsas privationes esse reatum illum concupiscentiæ necessarium est, ratione cujus anima mortua, & à Deo aversa, & per hoc immunda, inquinata, peccati rea, & pœnæ damnationis obstricta est.

Sed quomodo, inquires, ex carne peccati, in qua anima mundo nascitur, seu ex concupiscentia carnem captivante, in ipsum apicem voluntatis ejus tanta pernicies, quæ animam peccati ream statuatur, inferri potest? Difficilis est res ista, fateor, præsertim ijs, quibus Augustini principia doctrinam ejus immobiliter fulcentia minus accuratè perspecta sunt. Quam tamen ut lectori credibilem, Deo juvante, expeditamque faciamus, duo declaranda sunt, primum, revera sic ex Augustini mente fieri: alterum, quomodo possit fieri.

Quòd igitur ad primum spectat, id non difficile ex Augustino demonstrari potest. Nam quamvis utque ad finem vitæ inter illas duas sententias fluctuaverit, utrum animæ ex parentibus cum carne propagentur, an creentur à Deo (cum jam propinquus morti dixerit: Nec tunc sciebam, nec adhuc scio: & adhuc propinquior in opere quod abru-

Lib. 1. Retrahit. c. 1.

pit mors tanquam in limine vitæ mortisque constitutus: Quod nescire me confiteor, nec me pudeat, ut vos, fatari nescire quod nescio) in ipsa tamen illa sententia novæ creationis declaravit non aliter hoc posse fieri, nisi quòd carnis peccatrici, cui anima inseritur, per libidinem propagatæ, commixtione maculetur. Cujus opinionis illud celebre testimonium est, quod libro quinto adversus Iulianum consignavit: *Ut ergo & anima & caro pariter utrumque puniatur, nisi quod nascitur renascendo emendetur, profectò aut utrumque vitiatum ex homine trahitur, aut alterum in altero tanquam in vitiato vase corrumpitur; ubi occulta iustitia divinæ legis includitur. Quid autem horum sit verum, libentius disco quam dico, ne audeam docere quod nescio.* In quibus verbis cum esset tam propagationis animarum, quam creationis incertus, utrique sententiæ suum iniquationis modum attribuit: ut si propagetur quidem, eodem modo ut caro ex vitio carnis, ita anima ex animæ vitio vitata seminetur & procreetur: sin autem creatur à Deo, ipsa carnis, cui mixta est, corruptione maculetur. Nec ullum videt esse tertium modum, quo peccati primi participatio possit intelligi. Hanc enim de utrovis illo modo certitudinem probat illa asseverandi fiducia, qua dicit: *profectò aut utrumque &c.* Hanc probat id quod statim adijcit: *Quid autem horum sit verum, nempe duorum quæ præmiserat.* Hanc denique probat id quod sequitur: *Hoc tamen scio, id horum, hoc est, id ex istis duobus membris esse verum, quod fides, vera, antiqua, Catholica; quæ creditur & asseritur originale peccatum, non esse convicerit falsum.*

Declaravit optimè & præclarissimè hunc Augustini locum & sensum Urbanus IV. Pontifex maximus, in ea paraphrasi, quam in Psalmum quinquagesimum eleganter scripsit: *Homo ille in se omnes de stirpe sua venturos, occulta tæbe & seditate sue libidinosa concupiscentiæ*

273

na, adeo tabificavit, quod anima a te, Deus, A creando infusa corpori taliter tabefactio maculatur, polluitur, & fedatur: sicut in vase non sincero vinum infusum, licet optimum, miscetur, & acefcit, & in illa infusione ipsa anima damnationis sententiam in se iustam excipiens, culpam contrahit, & reatu perpetuae pena obligatur.

Sed non alio quam seipso Augustinus opus habet suorum verborum & mentis interprete. Nam in libris de anima & ejus origine aperte dicit, non aliter, nisi per carnis peccatricis consortium, potuisse animam, si eam de novo Deus creat, peccatum originale contra-

Lib. 1. de anim. orig. c. 22. h. b. peccato esse peccatrix, aut quoquo modo in originali peccato esse, nisi per carnem, si de parente non trahitur. Has autem locutiones ab eo sic intelligi, ut ab ipsa carne per concupiscentiam inquinata etiam ipsa anima inquinetur, ex alijs locis manifestum est, ubi effectus illius com-

Lib. 10. de Civit. c. 22. Hanc enim nonnunquam pollutionem vocat: Propterea nobis per mediatorum praesentia est gratia, ut polluti carne peccati, carnis peccati similitudine mundamur. Aliquando & saepe aggravationem anime ex carne: Nec fuisse caro corrupta in similitudine carnis peccati, nisi caro esset ista peccati, cuius pondere rationalis anima sic gravatur; sive & ipsa ex parentibus tracta sit sive ibidem creata, sive de super inspirata: quod nunc querere differo.

Lib. 2. de peccat. merit. c. 33. h. b. Hanc aggravationem animae esse ex Augustini sententia iniquationem ejus, luculentius alibi planum facit: De anima vero, utrum & ipsa eodem modo propagata, reatu qui eidimitatur, obstricta sit; neque enim possumus dicere, solum carnem parvuli, non etiam animam indigere salvatoris & redemptoris auxilio &c. An etiam non propagata eo ipso quo carni peccati aggravanda miscetur, iam ipsius peccati remissione, & sua redemptione opus habeat, &c. magna questio est.

Qui sane locus alteri, quem ex libro quinto adversus Iulianum allegavimus, est simillimus. Pari quippe modo duas de anima, unam propagationis, alteram creationis ejus tangit sententias: ut juxta primam anima vitata non minus atque caro ex parentibus transfundatur: juxta secundam vero, eo ipso quo carni peccati aggravanda miscetur, peccati rea sit, & remissionis ejus indigeat. Quod enim in uno dixit: Tamquam in vitato vase corrumpitur; hoc in altero dicit: Carni peccati aggravanda miscetur. Neque enim caro aut corpus hominis alia ratione vas vitatum est, nisi quia caro peccati est, hoc est, quia libidine leu concupiscentia, quod Augustino teste originale peccatum est, & ab Apostolo saepissime peccatum dicitur, vitata atque polluta est. Hoc est enim, quod eodem loco securissime Augustinus tradit: Nec dubitandum est his qui avin-

Ibid. scripturas fideliter legunt, fideliter audiunt, fideliter tenent, quod ab illa carne, qua prius voluprave (id est concupiscentia) peccati, facta est caro peccati, deinceps per successionem transeunte in omnes proserptione iniquitatis & moris, caro sit propagata peccati; excepta una similitudine carnis peccati. Et

in opere imperfecto contra Iulianum, cum de concupiscentia multa dixisset: Per hanc (concupiscentiam) humana, qua nascitur, caro peccati est: propter quod per illam nasci noluit ille, qui natus est in similitudine carnis peccati, ac per hoc, quamvis in carne vera, non tamen in carne peccati. Et in eodem libro: Quisquis talem dicit fuisse Abel, (sine lege in membris) dicit eum carnem non habuisse peccati. Et libro secundo jam citato de peccatorum meritis: Caro enim, qua primo facta est, non erat caro peccati; nimirum, carnis quia concupiscentia, qua contra spiritum concupiscit, nondum carni velut ejus peccatum inerat. Nam ut aptissime ex Augustini magistri sui mente Fulgentius: Si caro peccati non mendaciter dicitur, habet in se caro ipsa peccatum: si vero peccatum non habet, falsum portat carnis peccati vocabulum. Quae Augustinianam & Apostolicam phrasim sapiunt, qua concupiscentia peccatum dici solet. Cum enim peccatum sit voluntas eius, quod iustitia verat; hinc fit, ut sicut peccatum animae est quedam voluntas, seu desiderium rei vitatae liberum, ita & peccatum carnis est quaedam voluntas ejus, seu desiderium rei vitatae, sed non liberum. Nam delectatio seu libido, qua appetitui carnis inharet, non est aliud, nisi, ut Augustinus dicit, desiderium mali. Quod merito peccatum carnis, seu peccatum in membris dicitur, eo modo, quo ibi peccatum esse potest.

Cum igitur Augustinus hoc ipso peccati remissione indigere dicit animam, quo carni peccati aggravanda miscetur, idem est omnino atque si diceret, hoc ipso ream esse, quo carni contra spiritum concupiscenti miscetur. Nam hoc ipso in carne per talem concupiscentiam vitata velut in vitato vase corrumpitur. Quae sane causa est, cur antiqui Patres, & in primis illi, quos in operibus adversus Iulianum Augustinus allegat, Apostoli Pauli vestigijs inherentes, gemebundis ubique vocibus adversus carnem illam peccati & corpus mortis exclament.

Hanc suam sententiam de animae iniquatione ex carne peccati, etiam illis locis, ubi de animae creatione & propagatione, nunc in hanc, nunc in illam partem inclinando disputat, passim lectoribus indicat. Nam quamvis modum se nescire fateatur, quo Dei iustitia in tuto collocanda sit, dum illas animas, quas ipse in carne peccati creat, veluti peccati reas pena damnationis altringit; hunc tamen eis reatum juxta occultam creatis & creationis aequitatem, ex carne peccati inolescere, nunquam vel in dubium revocat. Sic enim pro ista sententia de causa baptizandi parvulos loquitur: Ideo ritum oportet etiam infans baptizetur, ne ob sit anima soluta carnis peccati, qua participata sit, ut nihil possit anima infans secundum spiritum sapere. Ipsa quippe affectu gravat etiam corpore exutam, nisi eam in corpore est, per unctum sacrificium mediatoris veri sacrificatus expectetur. Ecce planissimis

INVENTUM
S. MENI

nissimis verbis modum explicat, quo sa-
pius animam ex carne peccati gravari do-
cuit; nimirum, quia caro ei ex intima socie-
tate carnalem affectionem affricat, quâ eam
ita gravat ac deorsum trahit, ut nihil possit
secundum spiritum, hoc est, secundum Deum
sapere. Et paulò inferiùs in eadem pergens
dissertatione, ut animarum creationem defen-
dentes tueatur: *Omnes autem animas, ait,
etiam infantium, ideo habere necessarium baptis-
mi Sacramentum sine quo ex hac vita etiam in illa a-
tate migrare non expedit, quia contagio peccati ex carne
peccati, quâ obruitur anima, cum huius inseritur mem-
bris, obruit et post mortem. Quam paulò post vo-
cat participatam ex corpore peccati colluviem. Quæ
quamvis, ut iam dixi, disputantis in modum
de animæ creatione dicantur, iniquationem
tamen ejus ita ex carne peccati, & ex ejus ag-
gravatione, & contagio fieri, non disputat, sed
supponit; & quia illam ita supponit fieri, id-
circo illa de animæ productione disceptatio
instituitur. Hæc enim perspicua & certa ani-
mæ ex carne contagio, & inde secuta pœna,
tortius disputationis istius & difficultatis car-
do est, in quo tota causa vertitur. Quapro-
pter Auctor non indoctus libri de spiritu &
anima, qui Augustino ascribitur, doctrinam
istam, prout eam ex libris de Genesi ad litte-
ram proposuimus, intelligentia assecutus est,
& luculentius exponendo, in eamque senten-
tiam concedendo, sectatus est. Hic enim cum
veluti basim suæ doctrinæ statuisset, rationales*

Ibid. c. 16.

Ibid. de Spi-
ritu & anima
cap. 41.

Ibid.

Ibid.

*animas fieri quotidie ex nihilo novas, ita de peccati
transfusione loquitur: Certum tenemus, quia
caro contracta de carne per legem concupiscentiæ,
quam cito vivificatur, originalis culpa vinculo pre-
mitur, ejusque affectionibus anima, quæ carnem vi-
vificat, aggravatur. Sub hoc peccati vinculo demer-
guntur parvuli, qui sine remedio baptismi moriuntur.
Habent enim originale peccatum, non per animam,
sed per carnem utriusque contractum, animæque resus-
sum. Carni namque ita unitur anima, ut cum carne
sit una persona. In qua sententia ipsissimis Au-
gustini verbis utitur; ut perspicuum sit, eum
etiam doctrinam ejus exprimere voluisse. Et
rursus idem repetendo commendans lectori-
bus suis: Exinde fit anima originali culpa obnoxia,
quam caro contrahit & anima resuscitat, cum qua
unita est in persona, licet divisa sit in natura. Ecce
clarissimis verbis dicit, carnem culpæ vinculo,
id est, concupiscentiæ premi, & ejus af-
fectionibus animam gravari; & hoc peccatum
ex carne in animam refundi. Quod ne cui in-
credibile videretur, etiam modum explicat,
quia ex utraque fit una persona, non natura:
Fit enim, inquit luculentius, auctore Deo caro
& anima unum individuum, unus homo: unde salva
nature utriusque proprietate adicitur carni, quod
anima est, & anima quod carnis est, pro unitate
personæ, non pro diversitate nature. Quod igitur
idem singulis est proprium, commune fit amborum:
proprium pro natura, commune pro persona. hæc
auctor ille, quem nonnulli Augustinum pu-
tant: sed quisquis fuerit, Augustini saltem
doctrinam ipsius verbis utendo, consignare*

A voluisse, perspicuum est.

Quæ sanè sanctissimi Doctoris mens ex alio
quoque capite cognosci potest. Nam Christi
animam omnis peccati expertem fuisse & ori-
ginalis & propriæ, ex Christianæ fidei regulis
extra controversiam est. Cujus rei rationem
ut assignet Augustinus, non aliud asserre solet,
nisi quia non est mixta carni peccati, & per
hoc ipsum omnis iniquationis immunis: *Si
anima, inquit Augustinus, non ex illa una propa-
gantur, & sola ex Adam caro irrat originale pec-
catum, ita sibi creavit animam Dei Filius, ut ceteri
creat, quam non tamen carni peccati misceat (id
est, carni, quæ suo vitio contra spiritum concu-
pisceret) sed similitudini carnis peccati, sine ipse
enim ex Virgine veram quidem carnis substantiam,
non tamen peccati carnem: quia non ex carnali con-
cupiscentia sive seminatam, sive conceptam. Ecce
tota ratio cur Christi anima sit mundissima;
quia carne peccati, cui anima misceatur, ca-
ruit: quo manifestè indicat, quòd si carni pec-
cati seu contra spiritum concupiscenti se mi-
scescit, peccati labe non caruisset. Hinc est,
quòd cum Arianorum Episcopus Maximinus
diceret, Deum Patrem ad humanam carnem
& humana contagia non venisse, responderet ei
Augustinus: Si forte nescis, contagia ubi dicim-
tur, aliquam contuminationem significant. Voluisti
ergo Christum intelligi venisse ad humana contagia
(id est, humani peccati contagium) ergo hu-
manam carne iniquitatem professus es Christum, Ego
autem dico, inno Catholica fides, quam cum Ecclesia
Christi tenet, dicit, Dominum nostrum IESUM
Christum sic factum esse Verbum carnem, ut nulla de
humano genere, & de humana carne contagia pate-
retur. Venit enim mundare non comminari. Suscepit
ergo animam humanam, & carnem humanam,
sine ulla peste contagij. Ex contrario satis aperte
significans, omnes alias animas ex humana
carne contagium pati: fieri enim non potest,
ut carni peccati misceatur anima, nec tamen
ejus contagio vitietur.*

Nec profectò aliud, quàm idem animæ vi-
tium quasi digito ostendit Augustinus, quo-
ties animam, quæ olim in paradiso fuisset, &
finita mortalis vitæ hujus miseriam iterum futu-
ra est spiritalis, ex carne peccati carnalem fa-
ctam esse significat. Quid est enim aliud car-
nalem fieri, nisi sub carnem deprimi, ut spiri-
tualium rerum jam ducta tædio, nihil nisi car-
nale concupiscat, nihil ei nisi terrenum libeat,
nulla nisi carnalium creaturarumque rerum de-
lectatione mulceatur? Quod ita magnum &
perniciosum animæ rationalis vitium est, ut ex
illo veluti fonte omnia omnino peccata profici-
cantur. Non erit, ait Augustinus, omnino ali-
quid vel in carnali semine vitiosum, cum eadem rege-
neratione cuncta mala hominis purgante atque sa-
nante, eadem caro, per quam facta est anima carnalis,
sint etiam ipsa spiritalis. Quam doctrinam alibi
non semel repetit. Nec mirandum est fieri
animam ex illa mixtione cum carne peccati,
seu concupiscentijs terrenis infecta, carnalem,
cum Augustinus alibi non vereatur dicere,
quòd anima ex defectivo appetitu ad inferiora
quodam-

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

Ejus.

277

quodammodo corporascit. Nec enim aliud est A
illa carnis concupiscentia, quam quidam ad
terrena defectivus appetitus, cum vel actuali
sua delectatione animam deorsum trahit, vel
habituali suo pondere deorsum tenet: per hanc
facta est anima in peccati carne carnalis; per
hanc veluti defectivum appetitum aut pondere
quodammodo suo corporascit. Et hæc de illa
prima huius capitis difficultate, an Augusti-
nus ex carne contaminata animam inquinari
sentiat, satis. Ex quibus profecto sicut ex om-
nibus que à capite decimo sexto hucusque di-
ximus, etiam illud evidentissimè constat, nihil
alienius ab Augustini mente proferri posse,
quam quòd originalis labes & inquinatio ex
aliquo pacto propagetur; quod à recentiori-
bus Scholasticis multis post Augustini ætatem
fæculis excogitatum est.

Hæc ipsa verò etiam istud secundum; quod B
initio capitis declarandum proposuimus, vide-
licet ipsum modum satis explicat, quo anima
à polluta per concupiscentiam carne polluitur.
Animam quippe per carnem peccati carnalem
ferri; societatem carnis peccati obesse, ut nihil
possit secundum spiritum sperare; affectionibus
carnis peccati & pondere sic gravari; carne
peccati polui; in carne peccati velut in vitia-
to vase corrumpi; & ut exponit Urbanus IV.
in corpore per concupiscentiam tabefacto ma-
culari, polui, & foedari; ab humana carne con-
tagia pati; contagione peccati, quæ ex carne
peccati est, animam obrui, profectò non sunt
aliud, quam id quod querimus, animam seu
spiritum ejus peccato ex carne peccati infici,
seu, ut autor libri de spiritu & anima prop-
riissimè doctissimèque loquitur: carnem peccati
refundere culpam in animam. Oppositus enim
traductionis ordo est: peccati originalis in
animam prolis; & sanctificationis in carnem:
peccatum enim ex carne sursum in spiritum C
serpit; sanctificatio deorsum ex spiritu in car-
nem. In ordine quippe subvectionis seu ele-
vationis ejus quod cecidit, renovatio spirita-
lis à spiritu incipit; & ab ejus apice ad ipsius
carnis extrema descendit: ubi velut in senti-
nam peccati rebellio collecta, & adhuc ult-
rius erumpere & se propagare gestiens, tumul-
tuatur. E contrario verò in ordine depressio-
nis, ab infimo carnis corruptio carnalis inci-
pit, quia per illas partes carnis homo esse inci-
pit, & ad ipsius spiritus apicem serpit. Ele-
vando etenim remotissima ab erigente sur-
gunt ultima; deprimendo verò à carne remo-
tissima ultimò deprimuntur. Nam Spiritus
Dei proximum sibi spiritum animæ rationalis
suâ gratiâ primum arripit, & per illum jam
sanctificatum erigit carnem: Diabolus proxi-
mas sibi carnis feces suâ plagâ primum inficit;
& inde animum in creaturas deprimendo ca-
pit, & possidet. Quem propagationis ordinem D
à carne in spiritum, ne mirus fortasse videatur,
sanctus Thomas agnoscit, & probat. Nam
quamvis Augustinus primum hominem vo-
luntate præeunte, carne verò, seu libidine se-
quente, peccatum velut animo & corpore im-

plevisse testetur, alius tamen commissionis
primi peccati, alius propagationis ordo est.
In propagando enim libido carnis antegredi-
tur parvuli voluntatem; quamvis olim vo-
luntas libidinem præcedendo, & peccatum
committendo, pepererit. Peccato quippe fa-
ctum est, ut novissima fierent prima, & pri-
ma novissima, hoc est, ut voluntas, quæ vel-
uti naturaliter domina, in carnem ac libidines
ejus tranquillissimum obtinebat imperium,
magnum illud peccatum perpetrando carni
subdita & vinculis mortiferæ delectationis in-
nexa sit. Qua de re quamvis & antè dictum
sit, quia tamen res magni momenti est, ad in-
telligendam penitus formalem peccati origi-
nalis propagationem & rationem, seu concu-
piscentiæ reatum, ut Augustinus loquitur, non
est inutile adhuc paululum immorari.

Postquam homo in peccatorum libidines,
quibus antè caruit, liberâ suâ voluntate de-
lapsus est, non eadem, quâ antè cecidit, fa-
cilitate surgere, aut eadem promptitudine li-
bertatis se sanare potest, qua sibi latiferum
illud vulnus infixit. Nec enim mentiri Scri-
ptura potest, quæ clarè dicit: *A quo quis devi-* *Et citat Je-*
atus est, huic & servus additus est. Huic libidi- *rum Aug.*
num servituti Adam per peccatum ita subdi- *locum S.*
tus fuit, ut nisi eum Christi Salvatoris gratia *Petri.*
sublevasset, perpetuis illius miseræ calamita-
tis vinculis mansisset obstrictus. Hæc enim
vincula non sunt aliud, quam quòd mens ra-
tionalis rei creatæ delectatione, quam dili-
gendo peccaverat, ita stringitur & ligatur,
ut ab illa pestifera dulcedine se extricare ne-
queat, nisi vinculum illud gratia divina ru-
perit, & penales tenebras, quas super illicitas
concupiscentias pluit Deus, sua luce disculle-
rit, ut ita appareat homini, in quo statu hæ-
reat, & quàm procul à veritate recesserit. Hoc
enim nisi Deus miserando fecerit, ex una in
aliam libidinem seu rei creatæ delectationem
se mens huc illuc velut in vinculo suo volvere;
& quandam servilem superbi animi libertatem
ostentare potest: sed ab illis omnino surgere,
rerumque creaturarum delectatione dispulsa, in
solum Deum se pura sinceraque voluntate re-
torquere, sine gratia delectabile & latiferum
illud gluten abruptente fieri nullo pacto po-
test. Ex quo consequens est, voluntatis spi-
cem, quem, vel consensum dicimus, vel cui
consentire ac dissentire competit, sub rei crea-
tæ delectabilis servitute esse captivum, ut ni-
hil omnino velle, nihil amare, nihil susci-
pere possit, nisi quod creaturæ delectatione
perfulum sit. Hic hiatus animæ rationalis fuit,
postquam peccando à cælesti illa voluptate,
quam capiebat ex Deo, in sui, rerumque crea-
tarum dilectione & libidinem lapsus est. Cum
enim ad creaturam amando converteretur,
& consequenter se à Deo averteret (nec enim
studio avertendi se peccatum admissum est) in
ista conversione & aversione voluntas obri-
guit: nec se iterum in statum pristinum suis
viribus retorquere potuit; & in isto rigore per-
secutam concupiscentiam arctius alligata est.

Quid verò mirum, quòd voluntas compedi-
 bus istis vinceta, non possit seipsum, non secus
 atque corporis pondus, solo voluntatis nutu
 iterum sursum rapere? Imò qua non admira-
 tione dignum esset, si se posset, Deo non adju-
 vante, sursum rapere? Pondus enim ipso cor-
 pore longè gravius eam vincet: & viri-
 bus caret, quibus illud possit excedere: ipsa
 quippe libido est infirmitas voluntatis, ipsa
 est sanctæ libertatis, hoc est, potestatis diligendi
 Dei, interitus. Nec enim aliud illa libido est, ut
 infra filius juxta Augustinum explicandum
 est, quàm *rei creata*, imò *mali seu peccati desi-*
derium, cujus impetus delectabiles, ac morci-
 feros tractus anima ante gratiam libens pati-
 tur: post gratiam pati etiam invita & gemitu
 bunda conpellitur.

Cum igitur iste Adami status fuerit, perpe-
 trato peccato, quia prolem sibi, quantum ad
 rerum creaturam libidines seu concupiscentias,
 similem seminat, etiam similem metit. Semen
 enim infixâ visceribus intimis concupiscentiâ
 infectam est; ex quo jure seminationis &
 germinationis proles ejus infecta nascitur:
 ut & ratio probat, & experientia clamat: vi-
 demus enim in corpore infirmissimo, ut Augusti-
 nus loquitur, nulli usui congrui vel idonei infan-
 tibus membris animam rationalem miserabiliter
 ignorantia pręgravari. Videmus etiam concupiscentiam
 parvulorum, cum motibus irrationabilibus per-
 turbantur, nulla ratione, nullo imperio: sed dolore
 aliquando, vel dolori terrore coerceri. Quod evi-
 dentissimum signum esse, cujus ipsi filij sint,
 Augustinus admonuit, ut omnino, inquit, vi-
 deas illius inobediencia filios, qua movetur in mem-
 bris repugnans legi mentis, nec cum vult ratio con-
 queat. Hęc ergo libido, seu rerum quarum-
 libet terrenarum quasi habitualis concupiscentia,
 ex Adamo propagata non minùs parvulos,
 quàm Adamum simulatque Deum peccando
 deseruerat, captivos tenet, & arbitrium
 ita ligatum sub se possidet, ut nisi gratia
 divina vires ejus fregit, & mentem ab
 ejus vinculis erutam & à creaturis averfam in
 Deum creatorem ejus infusâ charitate conver-
 terit, nihil omnino evigilante per ætatem rati-
 one facturi, dilecturi, cogitaturi sint, nisi,
 quòd rerum creaturarum delectatio seu libido
 persuaserit. Nam illius omnino fructus sunt
 immanis illa vanitas & stultitia puerilis, qua
 tanquam carni subditi carnem diligunt, car-
 nem sapiunt, & usque ad extremum vitæ spi-
 ritum longè detestabilis sapient, nisi Deus
 misericordiâ suâ istius ingenitæ & consuetu-
 dine roboratæ concupiscentiæ terrenæ vires
 ac tyrannidem abruperit. Hęc est illa igitur
 præclara animi libertas parvulorum, in qua
 mens eorum, hoc est, voluntas statu non actu
 nascitur. Non enim in miserabili illo statu
 expurgante per ætatem ratione anima con-
 stituitur, sed constituta agnoscitur. Nam qualis
 in illa profundissima ignorantie nocte,
 cum qua in mundum prodijt, fuit, talis omni-
 nino illucescētibus radijs rationis veluti solis,
 apparet. Nec enim cæcus minùs est cæcus

Lib. 2. de
 pecc. merit.
 cap. 27.

noctu, quàm interdiu: etsi interdiu cæcitas
 manifesta ex effectibus pateat; noctu occulta
 lateat. Quem sanè potissimum esse rationalis
 animæ statum, quæ live in majoribus, live in
 parvulis, ad sapientiam eamque veram, hoc
 est, divinam condita est, quis Christianus,
 imò quis vel sobrius dubitet? Mens enim in
 profundissimis illis tenebris non solum indo-
 cta, sed indocilis jacet: concupiscentia terre-
 narum rerum animæ voluntati que non actio-
 ne, sed permanenti constitutione incumbit ac
 dominatur: ex qua nulli actus, simul ac ratio
 præluere cœperit, nisi terrenæ dilectionis
 erumpent. Nam sicut charitas, quæ per ba-
 ptismum infunditur parvulis, mentem eorum,
 hoc est, voluntatis apicem avertit à creaturis,
 & retorquet in Deum: ita è contrario concu-
 piscencia illa medullis insita ante adventum
 gratiæ, conversos tenet ad creaturas, & aver-
 sos à Deo. Vtrumque in illis non propriè ha-
 bitu sit, qui actum supponere & sequi solet,
 multò minùs actus, qui in parvulis nullus est
 (Vnde nec actu nec habitu ibi voluntarium
 est,) sed permanenti quâdam & quasi habi-
 tuali constitutione eorumque latet, quam diu
 parvulus neque in bono neque in malo, cœgi-
 tatione versatur: quia in illo consopitum va-
 cat, & bonum naturale rationis, & superna-
 turale charitatis, & malum originale peccati:
 sed cum crescente ætate ad usum rationis ve-
 nerint, utrumque voluntas ita se motare in-
 cipit prout ante non actus, sed statu, live cha-
 ritatis live cupiditatis possidenti subjaçebat.
 Quod enim de parvulis baptismo charitateque
 sanctificatis Augustinus dicit: Neque hoc ap-
 paret in eorum avorsio liberato, nisi cum ad annos
 pervenerint ratione utentis ætatis, habentes consen-
 tientem doctrinam salutaris, in qua nutriti sunt, ve-
 luntatem: hoc etiam rectissimè de parvulis
 non sanctificatis, & sub concupiscentia natis
 dicitur: neque hoc apparet in eorum arbitrio
 non liberato, nisi cum ad annos pervenerint
 ratione utentis ætatis, habentes consentien-
 tem concupiscentis, in quibus nati & nutriti
 sunt, voluntatem. Terrenis enim cupidita-
 tibus menti subditæ dominantibus pleni sunt:
 ex quibus statim in ipsa rationis evigilantis
 aurorâ prudentia carnis veluti primus ejus sur-
 culus nascitur; quam esse mortem, Apostolus
 docet.

Quæ si vera sint, ut juxta doctrinam Au-
 gustini vera sunt, non est difficile intelligere,
 in quo formalis peccati originalis ratio con-
 stituta sit, & quomodo per concupiscentiam
 seu libidinem à carne in spiritum, nihil agen-
 do, sed spiritum servitute miserabili à creatore
 ad creaturas aversum detinendo, propagetur.
 Qua in re nihil interest, live concupiscentia
 illa seu libido, de qua hæcenus discussimus,
 sit qualitas positiva, live potentiarum dum-
 taxat effrenitas, & immanis pronitas in bona
 sensibilia, corruptoque statui congruentia.
 Eosdem quippe effectus distortus ille status par-
 rit, eodem pondere ac difficultate miseram
 torquet voluntatem. Nos utriusque defendendi
 viam

viam utcumque demonstravimus, ut lector illam eligat, quam vel Augustino, vel viribus suis aptiorem esse deprehenderit.

Dum enim illa, quæ in Augustino & Scrip-
toribus antiquis certa sunt, non propter
quædam incerta convellantur, non ita mul-
tum fortasse refert, quid de istis incertioribus
lector arbitretur. Certum enim in Augustini
& antiquorum tum precedentium tum sequen-
tium Patrum sensu est; Peccatum originale
esse concupiscentiam, quam ex Apostolo Pau-
lo talem esse, ut ostendimus, dixerunt: cer-
tum, per illam eandem concupiscentiam, sive
reatus ejus baptismo expiatus fuerit, sive non
fuerit, peccati reatum in posteros trajici: cer-
tum, hoc non fieri ex ullo positivo pacto
Dei, sed ex inquinacione, qua jure talis semi-
nationis & propagacionis ex natura rei, anima
sive de novo creata, sive per traducem trãta,
maculatur. Iam verò sive hoc ita fiat, ut illa
concupiscentia non sit aliud, quam elrenitas
& inordinatio potentiarum; sive potius, quò
nos palàm ducit S. Augustinus, quantas pos-
sitiva, eaque sive ab appetitu se hivo initar
malæ consuetudinis distincta; sive tanquam
habitus corruptus, ut S. Thomas loquitur; sive
tanquam temperamenti quædam affectio, sive
ut alia occulta quædam qualitas, le. undùm
ea, quæ superius disputata sunt non ita peri-
culose, puto, erratur: pluribusque modis ea,
quam certam diximus, cælestis ejus doctrina
de peccato originali, olimque probatissima

^A per totam Ecclesiam, sine magna difficultate
sustineri potest.

Quo verò pacto, quidquid tandem fuerit
in Augustino concupiscentia, averlio ista men-
tis à Deo parvulis sit culpabilis, & reatum
faciat, ita ut etiam pœna digni sint, non est
peculiaris istius sententiæ difficultas, sed ab om-
nibus devoranda est. Quidquid enim originis
peccatum esse senseris, si actuale parvuli vo-
luntatem respicis, inculpabile est. Ad fontem
quippe totius torrentis humani generis, primi
parentis voluntatem, unde amaritudo nasci-
tur, ascendendum est. In illo namque, ut
suprà fuse ex Augustino declaravimus, & non
aliter, voluntaria esse potest. Ex quo etiam
efficitur, ut ille distortus perverisusque naturæ
humanæ status, cujus ipsa in sua radice causa
fuit, origini ejus jure imputetur, ac displiceat
Deo, velut sapientiæ ejus bonitatisque contra-
rius: quemadmodum vicissim parvulorum
restitutio à Christo restituta, velut conformis
incommutabili sapientiæ & bonitati, Deo
placet, quamvis neutrum suis actibus com-
paraverint.

^B Sunt & aliæ nonnullæ difficultates, quæ
moveri possent: sed quia solutio earum ex di-
ctis facilis est, non est operæ pretium earum
prolixiori declaratione fatigare lectorem. De
concupiscentia in statu puræ naturæ, an ibi
esset culpabilis, imò an ibi esse posset, erit alibi
differendi locus.

*Vide infra
libros de sta-
tu puræ nat.*

F I N I S.

DE STATV
NATURÆ LAPSAE
LIBER SECVNDVS.

Qui est de pœnis peccati originalis.

CAPVT PRIMVM.

Pœnæ peccati originalis generatim pertextæ.

De peccati originalis pœ-
nis copiose dicere non est
difficile. Tot enim tan-
taeque sunt, ut eis descri-
bendis ac deplorandis fa-
cilius mens & calamus
obruui, quam charta im-
pleri possit. Quod cumque
oculos sive mentis sive corporis circumferi-
mus, irrunt: & ita universæ hominum vite

^A & actionibus sive bonis sive malis intertextæ
implexæque sunt, ut omnes bonæ penali qua-
dam difficultate laboriosæ; malæ verò quot-
quot post prævaricationem illam ingentem
primi parentis ab improbis fiunt, ita sunt sup-
pliciorum merita futurorum, ut sint etiam
magni illius ac præteriti indubitata pœna pec-
cati. Quod ergo ad primam originem perti-
net, omnium mortalium progeniem fuisse
damnatam, hæc ipsa tota, quam dixi, humana
vita,